

Alkuperä. O. 59/2.4.2007

M

Pätkäneen arkeologinen osainventointi

2000

Riikka Saarinen
Maakunnallinen yksikkö
Tampereen museot

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO	1
2. TUTKIMUSALUE	
2.1. Pälkäneen kunta	1
2.2. Luonnonympäristö	2
3. INVENTOINTI	
3.1. Tutkimushistoria	3
3.2. Vuoden 2000 osainventoinnin menetelmät	4
3.3. Tulokset	5
4. INVENTOINTIKOHTTEET	7
4.1. Aikaisemmin tunnetut kiinteät muinaisjäännökset	
Niusalo 1 [1], 2 kiviröykkiötä	10
4.2. Ennalta tuntemattomat kiinteät muinaisjäännökset	
Ristisaari 2 [2], kiviröykkiö	15
Liessaari [3], kivistinen asuinpaikka	19
Etusaari [4], kivistinen pyyntipaikka	24
Iso-Vohlinen [5], kivistinen pyyntipaikka	29
4.3. Aiemmat esihistorialliset irtolöytökohteet	
Rantakotka [6], poikkikirveen (Pälkäneen museo) löytöpaikka	34
Ristisaari 1 [7], tuluskiven (KM 6715) löytöpaikka	38
Suvisaari [8], kivistisen tasataltan (HM 2612) löytöpaikka	42
Musti [9], kaksiteräisen kirveen (KM 11788) löytöpaikka	46
Leppäsaari [10], kivistisen kourutaltan (KM 11803) löytöpaikka	50
Paskosaari [11], poikkikirveen (KM 1996:48) löytöpaikka	54
4.4. Inventoinnin aikana havaitut esihistorialliset irtolöytökohteet	
Veräväinen [12], kivikauden ja historiallisen ajan irtolöytöpaikka	58
Mähä [13], kvartsi-iskoksen irtolöytöpaikka	62
Kelpiänsaari [14], kvartsin palan irtolöytöpaikka	66
Hausalo [15], kvartsi-iskosten irtolöytöpaikka	70
4.5. Historialliset kohteet	
Huhdanniemi [16], kaskiröykkiöalue	74
Kylänniemi 1 [17], painanteita mäen rinteessä	78
Lintumäki [18], sudenkuoppa	82
Kylänniemi 2 [19], "nauriskuoppia" mäen rinteessä	86
Niusalo 2 [20], kiviaitauksia rannassa	90
Kyttälänsaari [21], kivenlouhintapaikka	94
Seittyenniemi [22], kivenlouhintapaikka	98

	Karhunsalo [23], Isonvihan aikaisia pakopaikkoja	102
4.6.	Tarkastamatta jääneet irtolöytökohteet	
	4.6.1. Isosaari	107
	4.6.2. Hausalo	107
	4.6.3. Saksansaari	108
5.	INVENTOINNIN AIKANA TARKASTETUT ALUEET	109
LIITTEET		
	1. Luettelo negatiiveista	112
	2. Luettelo diakuvista	114
	3. Luettelo kartoista	115
LÖYTÖLUETTELO		

1. JOHDANTO

Syksyllä 1999 Tampereen museot esitti Pälkäneen kunnalle rantayleiskaavan laatimiseen liittyvänä paikkakunnan rantojen ja saarten arkeologista osainventointia. Esitys sai kunnanhallitukselta myöntävän päätöksen. Sen mukaan Tampereen museoiden maakunnallinen yksikkö sai suoritettavakseen Pälkäneen osainventoinnin vuonna 2000. Projektin rahoituksesta vastasivat Pälkäneen kunta sekä Tampereen museot.

Pälkäneellä on suoritettu muinaisjäännösten kartoitus vuonna 1995, mutta sen yhteydessä ei ole ollut mahdollista tarkastaa alueen saaria ja rantoja veneinventointina. Kunnan pinta-alasta lähes kolmannes koostuu vesistöistä ja rannat ovat tavoiteltuja rakennuskohteita. Ennen vuoden 2000 osainventointia Pälkäneen saarilta oli tiedossa seitsemän kivikautista ja yksi rautakautinen irtolöytö. Kiinteitä muinaisjäännöksiä tunnettiin entuudestaan kahdesta saarikohteesta. Näiden kahden tunnetun kiinteän muinaisjäännöksen, Niusalon kahden röykkiön ja Puolivälinsaarten kivikautisen/epineoliittisen asuinpaikan lisäksi alueen saaria ei ole aiemmin tarkastettu arkeologien toimesta. Rantayleiskaava laaditaan Pälkäneen koko vesistöalueelle lukuunottamatta muutamia poikkeuksia. Tähän kuulumattomia alueita ovat Sappeen yleiskaava-alue, kirkonseudun osayleiskaava-alue sekä Harhalan alue.

Tampereen museoiden maakunnallinen yksikkö suoritti osainventoinnin maastotyön 15.-29.6.2000. Kenttätöyryntäjänä toimi Huk Riikka Saarinen ja teknisenä avustajana Huk Jukka Palm. Työssä pyrittiin tarkastamaan kattavasti vireillä olevien ranta-asemakaavojen alaiset saaret sekä niistä löytyneet, aiemmin tarkastamatta jääneet, esihistorialliset irtolöytöpaikat. Toiseksi pyrittiin tarkastamaan niitä rantayleiskaava-alueen käsittämiä alueita, joita ei oltu saatu sisällytettyä vuoden 1995 perusinventointiin.

2. TUTKIMUSALUE

2.1. Pälkäneen kunta

Pälkäne on 4232 (vuoden 1999 tieto) asukkaan kunta Kaakkois-Pirkanmaalla, 35 km päässä Tampereelta. Naapurikuntia ovat Sahalahti, Kuhmalahti, Luopioinen, Hauho, Valkeakoski, Kangasala ja Hattula. Elinkeinoista maatalouden osuus on kunnassa edelleen vankka, erityisesti kuntakeskuksen ulkopuolella. Monipuolistumista tapahtuu kuitenkin jatkuvasti, erityisesti paikallisen yritystoiminnan laajentumisen ja rakentamisen johdosta. Asutus kuntakeskuksessa on viime aikoina tihentynyt ja koko kunnan väestömäärä on kasvava. Tämä johtuu positiivisesta muuttoliikkeestä. Yleinen muuttohalu maalaisympäristöön on kasvussa. Vaatimukset palveluista ja hyvistä kulkuyhteyksistä kaupunkeihin saavat vastineen kuntakeskuksessa, joka sijaitsee valtatie nro 12 varrella.

Pälkäneen kokonaispinta-ala on 346,59 km², josta vesipinta-ala kattaa lähes kolmanneksen, 107,34 km². Suurimmat vesistöt alueella ovat Mallasvesi lounaassa, Pälkänevesi koillisessa ja Roine äärimmäisenä lännessä. Vesialueiden runsaudesta johtuen välimatkat kunnan eri osa-alueiden välillä ovat pitkäköjä. Keskustaajaman lisäksi kuntaan kuuluvat Harhalan, Laitikkalan ja Salmentaan kyläkeskukset sekä pienempiä palvelukylä.

Varhaisimpia merkkejä asutuksesta Pälkäneen alueella tunnetaan jo mesoliittiselta kiviltaudelta, n. 8500-6000 tuhannen vuoden takaa. Pyyntikulttuurista kertovia kiviesineitä on löytynyt monin paikoin. Vanhin asuinpaikka tunnetaan Huhdin kylän Hirvon maalta. Kivikauden kalastuksesta ja metsästyksestä on rautakaudelle tultaessa siirrytty karjanhoitoon ja viljelyyn sekä pysyvämpään asutukseen. Pälkäneen ja samalla koko Hämeen vanhimmat kiinteään rautakautiseen asutukseen liittyvät kalmistot tunnetaan Laitikkalan Rönnin Kokkostenkärjestä sekä Harhalan Värilän Hinnimäeltä. Ne ovat peräisin 300-luvun lopulta. Kalmistojen lisäksi rautakaudelta peräisin olevia kiinteitä muinaisjäännöksiä ovat uhrikivet sekä linnavuoret. Pälkäneen kuuluisin yksittäinen rautakauden löytö on Pappilan hopea-aarre, joka sisältää yli 100 arabialaista, irlantilasta, anglosaksista ja saksalaista hopearahaa. Aarre on päätynyt Pälkäneelle Gotlannin kautta.

Pälkäneen nykyiset kylät ovat alkaneet muotoutua jo keskiajalla. Tärkeimmät historiallisen ajan nähtävyydet paikkakunnalla ovat 1400- ja 1500-lukujen vaihteessa rakennettu Rauniokirkko Tampere-Lahti –valtatie varrella, sekä Isonvihan aikaisen Kostianvirran taistelun (v. 1713) linnoituskaivannot kuntakeskuksen tuntumassa.

2.2. Luonnonympäristö

Vuoden 2000 osainventointi kohdistettiin rantayleiskaavan alueelle. Tärkeimmän luonnon elementin muodostivat siis vesistöt rantoineen ja saarineen. Kahden viikon ajan käytiin tarkastamassa kohteita Pälkäneveden, Mallasveden ja Roineen alueella.

Suurten järvien pinnat sijaitsevat samalla korkeudella, n. 84 m merenpinnan tasosta. Rannoilla sijaitsee ½ - 2 km leveä matalan maan vyöhyke, joka on yleensä alle 100 m:n korkeudella. Paikoin korkeat maat ulottuvat kuitenkin lähes rantaviivaan saakka. Mallasveteen kerääntyy pääosa pitäjän vesistä. Etelästä siihen laskee Kyllönjoen ja Pinteleen kautta Hauhon reitti, jonka alin järvi, Ilmoilanselkä kuuluu myös vähäiseltä osalta Pälkäneeseen. Idästä Mallasveteen laskee Kostianvirran kautta Pälkänevesi, jonka itäisin osa, Jouttesselkä kuuluu osaksi Luopioisiin. Pälkäneveteen laskee joukko isohkoja järviä. Roineen eteläisimmät selät, Tyrynsekä ja Tossanselkä kuuluvat pälkäneeseen ja ovat yhteydessä Mallasveden pohjoisosaan.

Maankohoamisen seurauksena Pälkänevesi kuroutui itsenäiseksi järveksi Ancyclusvaiheessa. Kuroutuminen tapahtui Iharissa. Vedenpinta oli silloin Pälkäneveden eteläpäässä pari metriä nykyisen vedenpinnan alapuolella. Välittömästi Pälkäneveden synnyn jälkeen kuroutuivat myös Längelmävesi, Roine ja Mallasvesi itsenäisiksi järviksi. Pälkänevesi laski aluksi Iharin kautta Längelmäveteen, joka taas purkautui Sarsanjoen kautta Roineeseen. Roine ja Mallasvesi olivat jo silloin yhteydessä keskenään ja laskivat Valkeakosken kautta Vanajaveteen.

Maankohoaminen ja –kallistuminen aiheuttivat tulvimisen Pälkäneveden etelärannalla. Järven pinta ulottui korkeimmillaan n. 5 m nykyistä vedenpintaa korkeammalle. Alavilla mailla, mm. Epaalassa ja Kirvussa, ulottui pitkiä ja kapeita lahtia mantereelle. Tämän vuoksi rannalla sijainneet kiviltautiset asuinpaikat saattavat löytyä jopa yli kilometrin päästä nykyisestä rannasta. Pälkäneveden ylintä vedenpintaa on monin paikoin helppo hahmottaa sillä muinaisranta näkyy korkeina rantatörminä (esim. Luikala) tai kivikkovöinä. Kostianvirran lasku-uoma oli vähäinen vuoteen 1604 asti, jolloin sen paikalla ollut

hiekkakannas murtui. Pälkänevesi laski tällöin nopeasti n. 3,5 m Mallasveden tasoon. Iharin salmi jäi tällöin koskeksi, jonka kautta Längelmävesi laski nyt Pälkäneveteen. Tällöin Sarsanjoki jäi kuiville. Vuosina 1819-1821 laskettiin Mallasveden, Roineen ja Pälkäneveden pintoja toista metriä. Vuosien 1604 ja 1819 välisen rannan merkit ovat näkyvissä monin paikoin n. 85,5 m:n korkeudella.

Pälkäneläiseen kulttuurimaisemaan kuuluu oleellisena osana järvenrantapelto. Metsät ovat kuitenkin edelleen alueelle luonteenomaisin kasvillisuuden muoto. Metsät ovat yleisimmin kuusivaltaisia ja lehtomaisia. Viimeisten vuosituhansien aikana ilmasto ja luontainen kasvillisuus ovat säilyneet suuri piirtein muuttumattomina. Kivikaudella luonnonympäristö on kuitenkin ollut toisen näköinen. Jääkauden jälkeisessä Ancyclusvaiheessa ilmasto oli suhteellisen lämmin mutta kuiva. Silloin Pälkäneellä kasvoi enimmäkseen mäntyjä ja koivuja. N. 6000 eKr. alkaneessa Litorinavaiheessa ilmasto maassamme on ollut suotuisin. Keskilämpötila oli tällöin muutamia asteita nykyistä korkeampi ja kosteus suhteellisesti suurempi. Siitepölydiagrammi Pälkäneeltä, Murronmäen suosta, osoittaa, että lehtipuut ovat tällöin olleet valtapuustoa. Jaloja lehtipuita on Litorinakaudella kasvanut huomattavan runsaasti. Järvien rannat olivat yhtenäisten lehtojen peitossa. Suotuisaa ilmastokautta kesti n. 4000 vuotta. Jo toisen esikristillisen vuosituhannen alussa alkoi kuusi levittäytymään alueelle ja otti myöhemmin nykyisen valtapuun asemansa. Vuoden 1000 e.Kr vaiheilla alkoi ilmasto nopeasti muuttumaan kylmemmäksi ja kosteammaksi.

Kivilajeista *graniittia* esiintyy paikoin Pälkäneveden saarilla ja rannoilla. Pääosassa pitäjän keskistä ja läntistä osaa on harmaata, graniittia lähestyvä, *granodioriittia*. Muutamain paikoin tavataan Pälkäneellä ns. mustaa graniittia, *gabroa*. Pälkäneen itäpuolella tavataan kallioperässä usein melko tummaa, liuskeista, gneissimäistä *kiillegneissia*.

Paikkakunnan yleisin maalaji on *moreeni*, jossa on sekaisin eri kokoisia kallioperän murskaantumistuotteita. Lajittuneemmista maalajeista *harjusora*, joista Pälkäneen harjut muodostuvat. Pälkäneveteen harjut muodostavat pitkiä ja kapeita niemiä Töyrynniemen jatkeeksi sekä Luikalan saaren etelä- ja luoteispuolelle. *Hiesua* on monin paikoin Pälkäneveden ja Jouttesselän alueella aivan pinnassa. *Savikoita* on Pälkäneen alueella suhteellisen vähän. Ne sijoittuvat Mallasveden ja Roineen rannoille.

(Tiedot luonnonoloista: Virkkala, K. Pälkäneen geologiasta. Pälkäneen historia. S. 13-33. 1972. Vammala.)

3. INVENTOINTI

3.1. Tutkimushistoria

Pälkäneen saarten ja rantojen inventoinnissa oli ensi kertaa mahdollista systemaattisesti kartoittaa alueen saarten muinaisjäänöksiä. Veneen puuttumisen vuoksi saaret ovat tavallisesti kuuluneet arkeologisessa tutkimuksessa reuna-alueeseen, siitä huolimatta että ne esihistoriallisella ajalla olivat tärkeimpien kulkureittien varsilla. Pälkäneen saarien irtolöytökohteiden tarkastuksia on tehty aiemmin vain Niusaloon ja Puolivälinsaareen. Sen sijaan Luikalan saari, jonne on siltayhteys mantereelta, on saatu sisällytettyä aikaisempiin tutkimuksiin.

Pälkäneen perusinventoinnin suorittivat vuonna 1995 Jouko Pukkila & Ville Laakso osana Pirkanmaan kuntien vuonna 1993 alkanutta arkeologista inventointiprojektia. Tällöin

tarkastettiin kunnan aiemmin tunnetut kiinteät muinaisjäännökset ja paikallistetut irtolöytöpaikat. Tämän lisäksi inventoinnissa pyrittiin mahdollisuuksien mukaan etsimään uusia muinaisjäännöksiä. Raportin inventoinnista on laatinut Juha-Matti Vuorinen.

Vuotta 1995 edeltäneen perusinventoinnin on Pälkäneeltä tehnyt Aarni Erä-Esko kesällä 1947. Tätä ennen oli A.O. Heikel julkaissut tietoja Vesilahden muinaisjäännöksistä kertomuksessaan Pirkkalan kihlakunnasta (1882). Kenttätyöt oli tähän tehty vuonna 1879. Tätä ennen, jo vuonna 1787, oli löytynyt Pappilan rautakauden lopulta peräisin oleva hopea-aarre. Ensimmäiset arkeologiset kaivaukset Pälkäneellä tehtiin vuonna 1912, jolloin A. Hackman kaivoi Värilän Hinninmäen rautakautista kalmistoa Harhalassa. Tämän jälkeen kaivauksia on suoritettu seuraavilla kohteilla: Kokkostenjärven rautakautinen kalmisto, Hirvon kivikautinen asuinpaikka, Myttälän Koeaseman rautakautinen kohde, Koivuniemen rautakautinen polttokalmisto, Epaalan Hyllin rautakautinen kohde, Ristiänmäen rautakautinen ruumiskalmisto.

Saarikohteista Luikalassa Liettennenän kivikautisella asuinpaikalla on suoritettu Esko Sarasmon johdolla kaivaukset vuosina 1953-1954. Luikalan muinaisjäännöskohteet on lisäksi tarkistettu vuoden 1995 perusinventoinnin yhteydessä, joten niiden tarkistus jätettiin vuoden 2000 osainventoinnin ulkopuolelle. 1995 perusinventoinnissa löytyi lisäksi yksi muinaisjäännös, kivi- ja epineoliittinen asuinpaikka, Mallasveden Puolivälinsaaresta. Kyseinen kohde päästiin tuolloin tarkastamaan, joten se rajattiin vuoden 2000 kohteiden ulkopuolelle. Sen sijaan Mallasveden Niusalon (ks. kohde 1) vuodelta 1959 tunnetut rökkiöt tarkastettiin ja dokumentoitiin vuoden 2000 kenttätöiden yhteydessä.

3.2. Vuoden 2000 osainventoinnin menetelmät

Inventoinnin tarkoituksena oli kartoittaa rantayleiskaava-alueen muinaisjäännökset Pälkäneeltä. Suurimmat tutkimuksesta pois jätetyt alueet olivat kyseisen kaavan ulkopuolelle jäävät kirkonseutu, Sappee sekä Harhalan alue. Kaavajaottelu otettiin työssä huomioon myös siten, että vireillä olevat ranta-asemakaavakohteet käsiteltiin ensisijaisina. Nämä alueet, etenkin saaret, pyrittiin tarkastamaan maastossa. Toisena ratkaisevana tekijänä inventointikohteiden valinnassa oli veneen käyttömahdollisuus koko kenttätyön ajan. Pälkäneen saaret ovat tähän mennessä olleet arkeologeille tuntemattomia, joten niiden tarkastamista pidettiin tärkeänä. Projektin antoi tilaisuuden alueen aikaisemmin tuntemattoman vesistöhistoriallisen kuvan dokumentointiin

Inventointitilanteen sekä kaavajaottelun perusteella kahden viikon kenttätyöaika käytettiin etupäässä saarten tarkastamiseen isoimpien vesistöjen, Mallasveden, Pälkäneveden ja Roineen, alueella. Saarikohteista tarkastettiin aikaisemmat irtolöytökohteet, useimmat vireillä olevan ranta-asemakaavan kohteista sekä muutamia topografisesti kiinnostavia paikkoja, joilla saattoi olettaa sijaitsevan muinaisjäännöksen. Rantakohteita tarkastettiin systemaattisesti kahden päivän ajan. Kaksi suurempaa aluetta, Äimälän niemi sekä Pyhänpohtianniemi, valittiin rantayleiskaavan, aikaisemman tutkimustilanteen ja karttojen perusteella johdonmukaisiksi kohteiksi. Molemmilla alueilla on suuri irtolöytötiheys ja Pyhänpohtianniemellä lisäksi aiemmin tarkistamaton kohde (ks. kohde 6). Esihistoriallisia muinaisjäännöksiä ei kuitenkaan alueilta löytynyt. Sen sijaan yleisövihjeiden perusteella tarkastettiin alueilta historiallisen ajan kohteita (ks. kohteet 16-19).

Veneinventoinnissa oli mahdollista saada uusi perspektiivi esihistorialliseen aikaan. Saarikohteet valittiin ensin arkistoaineiston, karttojen, kaavatietojen ja aikaisemman arkeologisen tutkimusaineiston perusteella. Kentällä oli kuitenkin useimmiten helpointa saada yleiskuva kohteesta tarkastelemalla sen topografiaa ensin veneestä. Mahdollisia kivikautisia asuinpaikkoja etsittiin saarten hiekkarannoilta ja poukamista. Metallikautisia rökkiöitä odotettiin löytyvän niille tyypillisiltä kallioilta ja kalliojyrkänteitä tarkasteltiin mahdollisina kalliomaalauspaikkoina.

Rantautumisen jälkeen uusia kohteita etsittiin kävelemällä läpi otollisimpia alueet, kallioita ja rantoja. Pintapoimintaa suoritettiin paljaissa maaston kohdissa. Kesäajankohdasta johtuen kasvillisuus oli monin paikoin tiheää ja pellot viljalla, joten havaintoja oli vaikea tehdä muualla kuin rannoissa, vesirajan tuntumassa. Uuden kohteen löydyttyä sille pyrittiin määrittämään rajat koekuoppien avulla tai topografian perusteella. Kohteet dokumentoitiin valokuvaamalla. Inventoinnin yhteydessä tarkastettiin yksi tunnettu kiinteä muinaisjäännöskohde: Niusalon kaksi kivirökkiötä (ks. kohde 1). Rökkiöiden kunto pyrittiin määrittämään ja niistä olevia tietoja tarkentamaan. Vanhat irtolöytökohteet pyrittiin paikantamaan mahdollisimman tarkasti löytöpaikan kuvauksen perusteella ja niiden ympäristöt tarkastettiin mahdollisten uusien löytöjen varalta.

3.3. Tulokset

Vuoden 2000 inventoinnin yhteydessä oli yhden tunnetun kiinteän muinaisjäännöksen (kohde 1) ja kuuden vanhan irtolöytöpaikan (kohteet 6-11) tarkastuksen lisäksi mahdollista etsiä uusia kohteita Pälkäneen saarista ja rannoilta. Uusia kivikautisia kiinteitä muinaisjäännöksiä löytyi kolme (kohteet 3-5) ja irtolöytöpaikkoja neljä (kohteet 12-15). Metallikausien osalta löytyi yksi rökkiö (kohde 2), joka sijaintinsa perusteella vaikuttaa rautakautiselta. Uusia historiallisen ajan kohteita löytyi kahdeksan (kohteet 16-23), huolimatta siitä ettei niitä systemaattisesti etsitty.

Kivikautiset kohteet täydentävät kuvaa Pälkäneen varhaisesta pyyntikulttuurista. Pälkäneveden saarista löytyi kaksi kivikautista pyyntipaikkaa. Ne löytyivät aiemmin tunnetun Luikalan Liettenuksen kivikautisen asuinpaikan ympäristöstä, Etusaaresta ja Iso-Vohliselta. Löytöinä näiltä paikoilta saatiin talteen kvartsi-iskoksia sekä kaksi mahdollisen reikäkiven kappaletta (Iso-Vohlinen). Vaikuttaa siltä että, paikat ovat olleet käytössä väliaikaisina leiripaikkoina pyyntimatkoilla. Pyynnin resurssialueiden pienempiä saaria on voitu käyttää mantereen tai suurien saarten asuinpaikoilta käsin.

Mallasveden Ruotsilanselän Liessaaren kivikautinen asuinpaikka sijaitsee tärkeän vesireitin varrella. Etelän puoleiselta Pinteleen vesialueelta on aiemmin löytynyt runsaasti kivikauden asutuksesta kertovia löytöjä, joten alue vaikuttaa kivikauden liikenteen solmukohdalta. Asuinpaikka löytyi inventoinnin yhteydessä saaren lounaan puoleisen niemen rannasta. Talteen otettiin kivikauden työkalujen teossa syntyneitä iskoksia, joista suurin osa on kvartsia. Lisäksi löytyi yksi pii-iskos sekä palaneen saven pala.

Uudet kivikautiset kohteet löytyivät rannoilta tai rannan lähetyviltä (Hausalo) pintapoiminnan tuloksena. Tiettävästi vesistöjen pinta on ollut matalimmillaan pari metriä nykyistä alempana mesoliittisella kivikaudella (ks. Virkkala, K. *Pälkäneen geologiasta*. Hämeen historia. S.31.1972. Vammala). Sen jälkeen veden pinta on muuttunut maan kohoamisen ja kallistumisen seurauksena. Mikrotasolla on vaikea rekonstruoida

kivikauden eri vaiheiden rantalinjoja. Vuoden 2000 inventoinnin yhteydessä löytyneet kohteet sijaitsivat vesirajasta (n. 84,2 m mpy) n. 87,5 m mpy korkeudelle.

Selkeitä pronssi- tai rautakauden kohteita ei inventoinnin aikana löytynyt. Ristisaaresta tarkastettiin yksi rautakautisen tuluskiven irtolöytöpaikka. Tässä yhteydessä löytyi kiviröykkiö (kohde 2), jonka ajoituksesta ei voi tehdä päätelmiä ennen jatkotutkimuksia. Irtolöytö viittaa kuitenkin siihen, että alueen vesillä on liikuttu myös rautakaudella. Myös Mallasveden Niusalossa tarkastetut röykkiöt (kohde 1) saattavat sijaintinsa perusteella olla jopa esihistoriallisia.

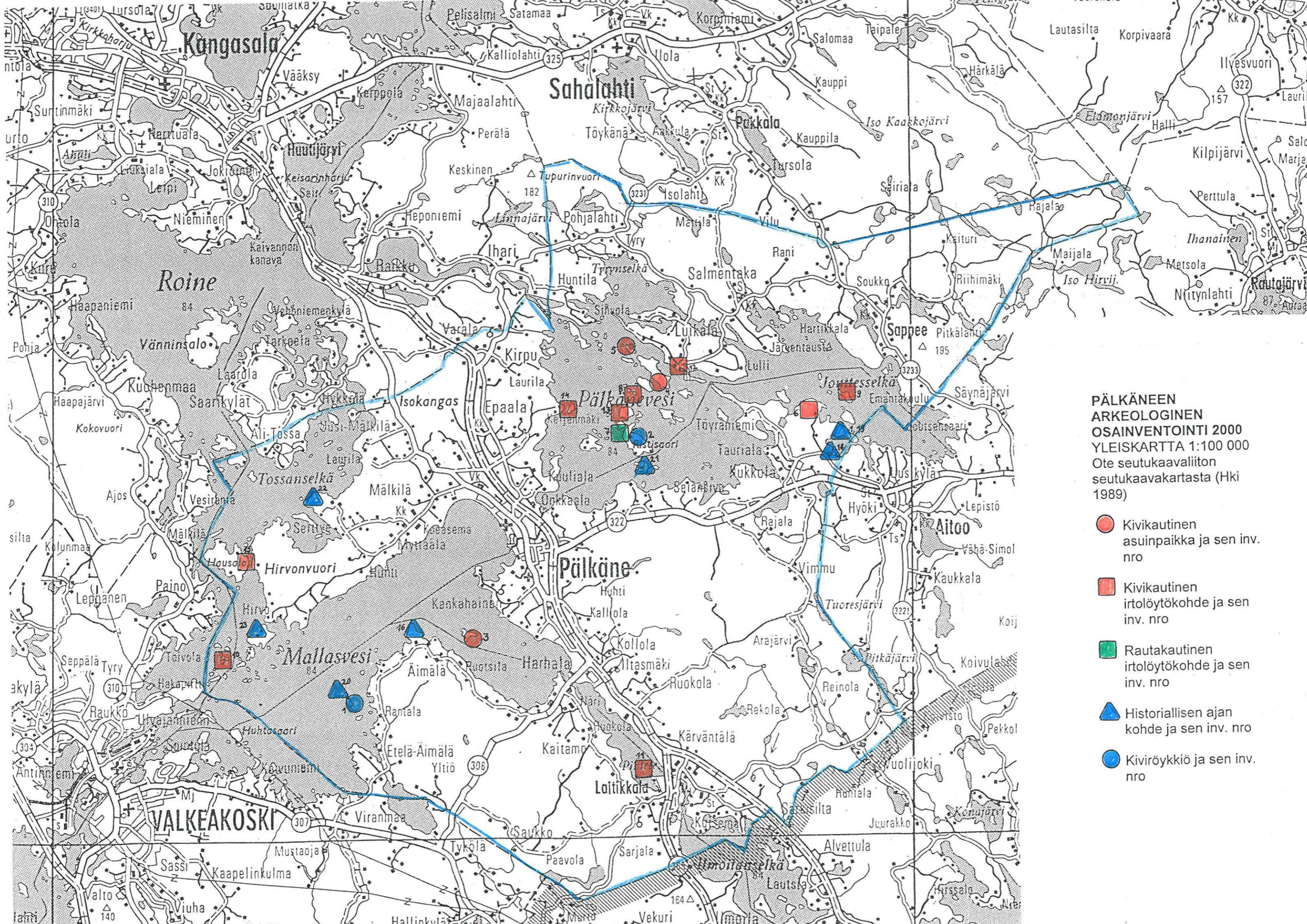
Merkkejä historiallisen ajan vesistöjen käytöstä löytyi alueelta huomattavasti. Tarkastetuista kohteista Niusalon kiviaitausten (kohde 20) tulkittiin liittyvän alueen vesistöhistoriaan sijaintipaikan, sopivan rantautumispaikan, perusteella. Aitauksia on voitu käyttää suojapaikkoina huonon sään yllätettyä vesilläliikkujat Mallasselällä. Kivenlouhintapaikat Kyttälänsaaren (kohde 21) ja Seittyenniemen (kohde 22) rannoilla sekä mahdollinen kesähautapaikka (kohde 17) Kylänniemen rannassa kertovat vesistöjen käytöstä kuljetustarkoituksiin. Graniittilohkareet oli helpointa siirtää suoraan rannasta ja kuljettaa edelleen vesitse. Vainajat siirrettiin niinkään kylien väliaikaisista hautapaikoista veneellä tai reellä edelleen lopulliseen hautapaikkaan kirkkomaalle. Asutuksen lähetyvillä olevilla rannoilla havaittiin myös muita merkkejä historiallisesta käytöstä. Elinkeinohistoriallisia kohteita tarkastettiin kaksi. Huhdanniemen kaskiröykkiöalue (kohde 16) ja Kylänniemen nauriskuopat (kohde 19) ovat todennäköisesti Pälkäneen arkihistorian tyypillisimpiä edustajia. Kyläasutukseen liittyvä sudenkuoppa (kohde 18) tarkastettiin Oksalan myöhäiskeskiajalta peräisin olevan asutuksen lähetyviltä, Lintumäestä. Karhunsalosta löytyi perimätiedon mukaan Isonvihan aikaan pakopaikkoina käytettyjä "uunikiviä" (kohde 23).

Vuoden 2000 osainventoinnin kenttätöissä ehdittiin tarkastamaan kohteita kolmen suurimman vesistön Mallasveden, Pälkäneveden ja Roineen alueella. Kyseisten vesistöjen ulkopuolelle jäi kaksi kivikautista irtolöytökohdetta, Tyköljänjärven Isosaari sekä Ilmoilanselän Saksansaari.

4. INVENTOINTIKOhteet

INV. NRO 2000	PAIKAN NIMI	LAATU	AJOITUS	MJ-LUOKKA	MUUTA	PK JA KOORDINAATIT
1	Niusalo 1	2 kiviröykkiötä	?	2	aiemmin tunnettu kohde	PK 2132 03 VALKEAKOSKI 1) x = 6798 10, y = 2509 15, z = n. 88 m mpy 2) x = 6798 02, y = 2509 17, z = n. 87,5 m mpy
2	Ristisaari 2	Kiviröykkiö	?	2		PK 2141 04 PÄLKÄNE X = 6806 06, y = 2518 01, z = n. 95 m mpy
3	Liessaari	Asuinpaikka	kivikausi	2		PK 2132 06 LAITIKKALA X = 6799 70-81, y = 2512 90-99, z = n. 84,7 m mpy
4	Etusaari	Pyyntipaikka, asuinpaikka ?	kivikausi	2		PK 2141 04 PÄLKÄNE X = 6807 75, y = 2518 82, z = n. 85 m mpy
5	Iso-Vohlinen	Pyyntipaikka	kivikausi	2		PK 2141 04 PÄLKÄNE X = 6808 90, y = 2517 90, z = n. 85 m mpy
6	Rantakotka	Irtolöytöpaikka	kivikausi		aiemmin tunnettu kohde	PK 2141 07 AITOO X = 6806 80-82, y = 2523 60-76, z = n. 87,5 m mpy
7	Ristisaari 1	Irtolöytöpaikka	Rautakausi		aiemmin tunnettu kohde	PK 2141 04 PÄLKÄNE X = 6806 16, y = 2517 92, z = n. 90 m mpy (oletettu löytöpaikka)
8	Suvisaari	Irtolöytöpaikka	kivikausi		aiemmin tunnettu kohde	PK 2141 04 PÄLKÄNE X = 6807 28, y = 2517 94, z = n. 85 m mpy
9	Musti	Irtolöytöpaikka	kivikausi		aiemmin tunnettu kohde	PK 2141 07 AITOO X = 6807 35, y = 2524 72, z = n. 84,7 m mpy (oletettu löytöpaikka)
10	Leppäsaari	Irtolöytöpaikka	kivikausi		aiemmin tunnettu kohde	PK 2132 03 VALKEAKOSKI X = 6799 15, y = 2505 27, z = n. 85 m mpy
11	Paskosaari	Irtolöytöpaikka	kivikausi		aiemmin tunnettu kohde	PK 2132 06 LAITIKKALA X = 6795 62, y = 2518 46, z = n. 85 m mpy
12	Veräväinen	Irtolöytöpaikka	kivikausi ja historiallinen aika			PK 2141 04 PÄLKÄNE X = 6808 22, y = 2519 38, z = n. 84,7 m mpy
13	Mählä	Irtolöytöpaikka	kivikausi			PK 2141 04 PÄLKÄNE X = 6806 95, y = 2517 87, z = n. 85 m mpy

14	Kelppiänsaari	Irtolöytöpaikka	kivikausi			PK 2141 04 PÄLKÄNE X = 6806 84, y = 2516 06, z = n. 85 m mpy
15	Hausalo	irtolöytöpaikka	kivikausi			PK 2141 01 SAARIKYLÄT X = 6802 28, y = 2506 12, z = 87,5 m mpy
16	Huhdanniemi	Kaskiröykkiöalue	historiallinen aika	2		PK 2141 04 PÄLKÄNE ja 2132 06 LAITIKKALA, x = 6799 90 – 6800 27, y = 2511 08-42, z = 85-90 m mpy
17	Kylänniemi 1	Kesähautoja ?	historiallinen aika	2		PK 2141 07 AITOO X = 6806-08, y = 2524 26-28, z = 87,5-90 m mpy
18	Lintumäki	Sudenkuoppa	historiallinen aika	2		PK 2141 07 AITOO X = 6805 26, y = 2524 30, z = n. 95 m mpy
19	Kylänniemi 2	Nauriskuoppia ?	historiallinen aika	2		PK 2141 07 AITOO X = 6806 24, y = 2523 96, z = 92,5-95 m mpy
20	Niusalo 2	3 kiviaitausta	historiallinen aika	2		PK 2132 03 VALKEAKOSKI X = 6798 13, y = 2509 12, z = n. 85 m mpy
21	Kyttälänsaari	Kivenlouhintapaikka	historiallinen aika	2		PK 2141 04 PÄLKÄNE X = 6805 21, y = 2518 41, z = n. 85 m mpy
22	Seittyenniemi	Kivenlouhintapaikka	historiallinen aika	2		PK 2141 01 SAARIKYLÄT X = 6804 30, y = 2508 18, z = n. 85 m mpy
23	Karhunsalo	4 pakopaikkaa/ tarinapaikkaa	historiallinen aika	2		PK 2141 01 SAARIKYLÄT X = 6800 04-11, y = 2506 31-38, z = 92,5-97,5 m mpy (alue)

PÄLKÄNEEN ARKEOLOGINEN OSAINVENTOINTI 2000 YLEISKARTTA 1:100 000
 Ote seutukaavaliiton seutukaavakartasta (Hki 1989)

- Kivikautinen asuinpaikka ja sen inv. nro
- Kivikautinen irtolöytökohde ja sen inv. nro
- Rautakautinen irtolöytökohde ja sen inv. nro
- ▲ Historiallisen ajan kohde ja sen inv. nro
- Kiviröykkiö ja sen inv. nro

4.1. Aikaisemmin tunnetut kiinteät muinaisjäännökset

Niusalo 1 [1], 2 kiviröykkiötä

Kunta: Pälkäne

Kylä: Äimälä

Paikannimi: Niusalo

Kohteen laji: kiviröykkiötä

Lukumäärä: 2

Ajoitus: rautakausi ?

Rauhoitusluokka: II

Tarkastus: Riikka Saarinen ja Jukka Palm 27.6.2000

Sijainti: PK 2132 03 VALKEAKOSKI, röykkiö 1: x = 6798 10, y = 2509 15, z = n. 88 m mpy, röykkiö 2: x = 6798 02, y = 2509 17, z = n. 87,5 m mpy

Hoito ja kunto: Röykkiöt sijaitsevat melko rauhallisella alueella, saarella johon on rakennettu lisäksi neljä kesämökkiä. Röykkiö1 on melko avoimella paikalla saaren pohjoiskärjen korkeimmalla tasanteella, joka röykkiön kohdalla laskee loivasti länteen. Paikalla kasvaa harvakseltaan havupuita. Röykkiön pohjoispuoliskon keskellä näkyy vanhempia kaivelujälkiä ja NW-reunalle on tarkastuksen yhteydessä v.1988 kaivettu koekuoppa (A. Vikkula & J. Lauren 2.8.1988). Röykkiö 2 sijaitsee kapean kallioharjanteen päällä, kahden kesämökin välisessä maastossa. Lännen puoleiseen kesämökkiin on vain 13 m. Pitkänomaisen röykkiön länsireunassa, n. 3 m NW-päädystä on matala kuoppa merkinä kaivelusta. Röykkiöiden viereen voisi harkita muinaisjäänöskylttejä, loma-asutuksen aiheuttaman kulutuksen poistamiseksi. Ei vaikuta siltä, että niitä tahallisesti tarveltaisiin mutta esim. röykkiö 1:n päällä on kävelypolku, joka ajan mittaan voi levittää kiveystä.

Tila- ja omistajatiedot: *Röykkiö 1:* Tuulenpesä 4:43, Lauri Korhonen, Puutarhatie 1, 37600 Valkeakoski. *Röykkiö 2:* Tuulensuoja 4:51, Pentti Murrosvirta, Yrjöläkatu 44 A 3, 37600 Valkeakoski.

Kiinteistötunnukset: -

Aiemmat tiedot: C.F. Meinander 1959 (tark.), A. Vikkula 1988 (tark. – muistiinpanot)

Aiemmat löydöt: -

Kartat: peruskarttaote 1:20 000, peruskartan suurennos 1: 5000

Negatiivit: 116792-93, 116797

Diat: -

Tarkastuksen aihe: Pälkäneen arkeologinen osainventointi

Kohteen kuvaus: Kaksi kiviröykkiötä Niusalon saaren luoteisniemellä. Pitkänomaisia, yli 10 m:n pituisia ja ajaltaan epämääräisiä.

Tutkimushistoria: C.F. Meinander 1959 (tarkastus), A. Vikkula & J. Lauren 1988 (tarkastuksen muistiinpanot röykkiöstä 1). Vikkula kuvaa röykkiötä 1 mahd. 2-kehällisenä, jolloin molempien kehien keskustat ovat 20-50 cm kuopalla ja keskellä röykkiötä sijaitsee kehät erottava valli. Koekuoppakuvaus: Röykkiön luoteisreuna, silmäkiven pohjoispuoli, 40 x 40 cm. Halkaisijaltaan 20 cm kiviä, välissä maatonutusta roskaa ja humusta. 35 cm syvällä kivien alla hiekkaa, hiekan pinnassa pieniä hiilenhitusia melko runsaasti. Hiekka

tummanruskeaa, hieman punertavaa, ei varsinaista kulttuurikerrosta. Löydöt 1 kvartsi, huonoa kvartsia, mahdollisesti isketty.

Toimenpiteet ja havainnot 2000: *Röykkiö 1* sijaitsee lähellä saaren luoteiskärkeä, niemen korkeimmalla tasanteella, joka röykkiön kohdalla laskee loivasti länttä kohden, jyrkentyen välittömästi röykkiön reunan länsipuolella. Saaren SW-rannalla sijaitsevan mökin koilliskulmaan on röykkiön NW-päädystä 18 m suuntaan 280 gon. Kohteelta on näkymä Mallasselälle. Röykkiön koillispuolella kallio muodostaa terassin 2,5 m päässä. 17,5 m päässä siitä on kalliojyrkäne veteen. Röykkiö näyttää v:n 1988 tarkastuksesta lähtien säilyneen ennallaan. Pohjoispuoliskon keskellä näkyvät edelleen samat kaivelun merkit ja koekuopan paikan pystyy määrittämään kuvauksen perusteella. Röykkiö on soikea, lähes suorakaiteen muotoinen ja NW –SE –suuntainen. Länsireunalla, keskellä sivua, on halkaisijaltaan n. 1 m:n suuruinen silmäkivi. Muuten kivet ovat melko tasakokoisia, halkaisijoiltaan n.20-40 cm. Röykkiön reunalla kiveys on keskustaa 20-40 cm korkeammalla muodostaen kehän. Keskellä kiveys on tiheämpi ja ehkä hieman korkeampi. On kuitenkin vaikea sanoa onko kyseessä poikittainen kivivalli, jolloin röykkiössä olisi kaksi ”lokeroa”, vai johtuuko se myöhemmästä kaivelusta. Röykkiön koko: 11 x 8 m, korkeus länsipuolella 60 cm ja koillispuolella 50 cm, silmäkiven korkeus on 60 cm.

Röykkiö 2 sijaitsee saaren luoteiskärjestä n. 140 m eteläkaakkoon olevan, länsipuolen rannalle rakennetun mökin takana olevalla kapealla kallionharjalla. Röykkiön SE-päädystä mökin SE-kulmaan on 13 m, suuntaan 250 gon. Röykkiö koostuu kivistä, jotka on koottu kallioharjan topografian mukaisesti luode-kaakko –suuntaan. Länsireunalla, n. 3 m luoteispäädystä on pieni kuoppa kaivelun merkinä. Mitat: 12 x 6,5 m (hieman levinyt reunoilta), korkeimmillaan 90 cm korkuinen. Röykkiön kivet ovat melko tasakokoisia, halkaisijoiltaan 20-60 cm.

Ympäristö: Niusalon kapea luoteiskärki, missä molemmat röykkiöistä sijaitsevat on pohjois-koillissrannaltaan kallioista ja länsipuolelta kivikkoista maastoa. Röykkiöiden ympäristössä kasvaa havumetsää, lähinnä mäntyjä, sekä pieniä lehtipuita (koivu, pihlaja). Kohteen lähistöllä saareissa on neljä kesämökkiä. Saaren kaakkoispuoli on rakentamatonta, täynnä hoitamatonta tiheikköä.

Laajuus: ks. *Toimenpiteet ja havainnot 2000*

Ehdotus suoja-alueeksi: Kiviröykkiöt ja 2 m:n suoja-alue näkyvästä rajasta

Suojelutoimenpiteet: -

Luokitusehdotus: 2, ajoitukseltaan epäselviä kiviröykkiöitä.

Havaintomahdollisuudet: hyvät

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: -

Lähilöytöjä: n. 2,5 km NW Mälkilä, Puolivälinsaari kivikautinen /epineoliittinen asuinpaikka, n. 2,7 km NE Äimälä, Mustalahti röykkiöalue

Jatkotoimenpiteitä: -

Muuta: Kohteen tarkastuksen yhteydessä havaittiin saaren NW-kärjen länteenpäin loivasti laskevalla kalliorinteellä kolme kivistä tehtyä aitausta (kohde 20, tarhat 1-3), joita on mahdollisesti käytetty veneenvetopaikan yhteydessä tilapäisenä suojapaikkana. Ks. erillinen kohdekuvaus.

Koekuopat: -

Niusalo 1. 116792: Röykkiö 1. Kuv. Jukka Palm.

Niusalo 1. 116797: Röykkiö 2. Kuv. Jukka Palm.

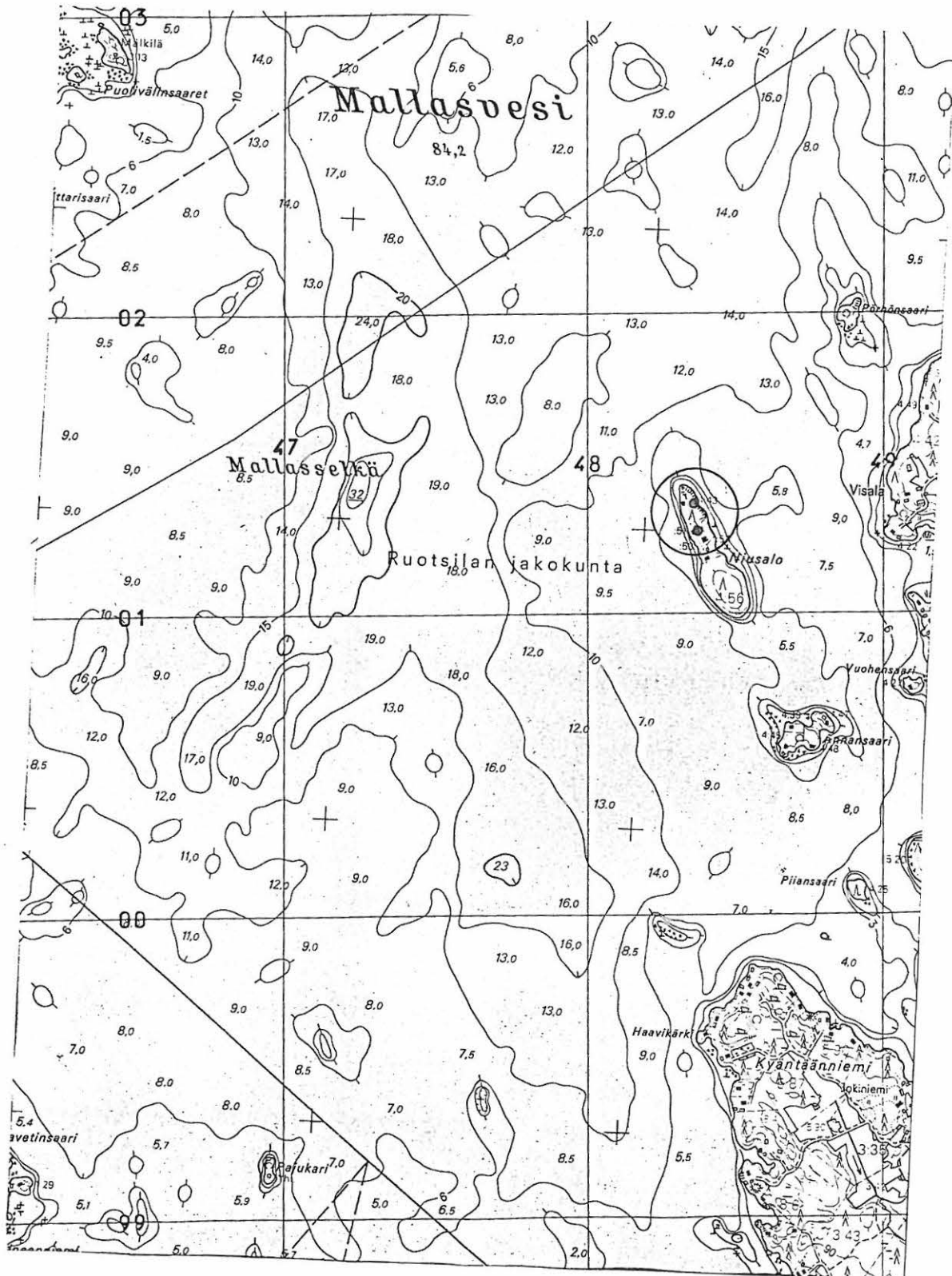
Pälkäneen arkeologinen osainventointi 2000

Pälkäne, Äimälä,
Niusalo 1 [1]

Ote peruskartasta 1:20 000, 2132 03 VALKEAKOSKI (Hki 1986)

Keskipisteen koordinaatit: x = 6797 70 – 6798 16, y = 2509 10 – 2509 37, z = 84-88 m
mpy (Niusalo)

• = Kiviröykkiöt 1 ja 2

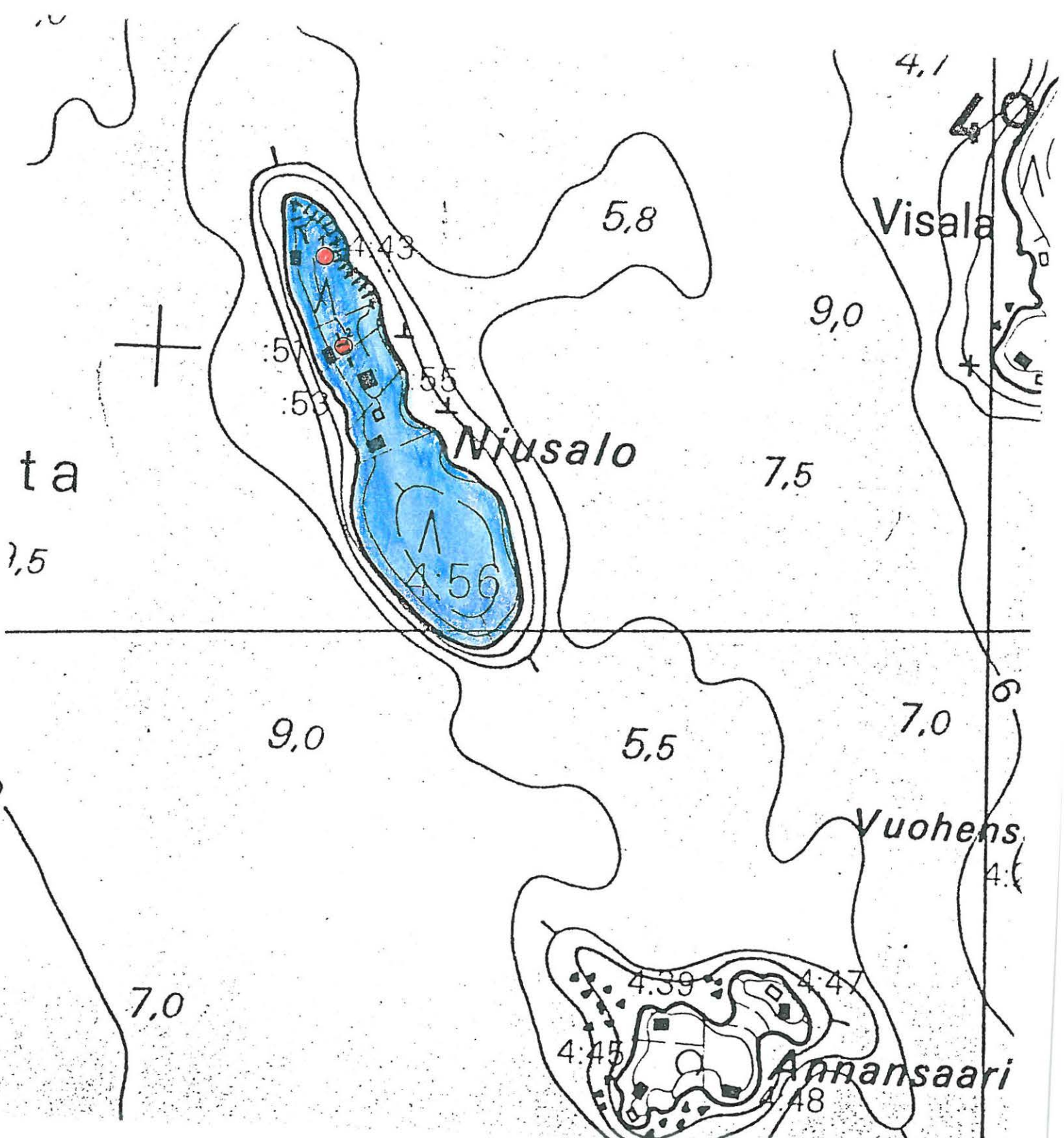
Pätkäneen arkeologinen osainventointi 2000
Pätkäne, Äimälä, Niusalo1 [1]

14

Peruskartan suurenos 1:5000

- = röykkiöt 1 ja 2
- = tarkastettu alue

Ks. koko tarkastetun alueen laajuus luvusta 5

4.2. Ennalta tuntemattomat kiinteät muinaisjännökset

Ristisaari 2 [2], kiviröykkiö

Kunta: Pälkäne

Kylä: Onkkaala

Paikannimi: Ristisaari (Ylisalo)

Kohteen laji: kiviröykkiö

Lukumäärä: 1

Ajoitus: -

Tarkastusluokka: -

Tarkastus: Riikka Saarinen ja Jukka Palm 19.6.2000

Sijainti: PK 2141 04 PÄLKÄNE, x = 6806 06, y = 2518 01, z = n. 95 m mpy, 4,4 km Pälkäneen kirkosta koilliseen.

Hoito ja kunto: Röykkiö on aivan pihapiirin tuntumassa, kallioterassilla jonka päällä kasvaa havupuita. Röykkiö näyttää koskemattomalta. Sen päällä on sammalta ja kivet ovat vain E-reunalla paljaana.

Tila- ja omistajatiedot: Saarela 1:276, Martti Myllö, Selänsivu 7, 36600 Pälkäne

Kiinteistötunnus: -

Aiemmat tiedot: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt 2000: -

Kartat: peruskarttaote 1:20 000, suurennos peruskartasta 1: 5000

Negatiivit: 116781-82

Diat: -

Tarkastuksen aihe: Pälkäneen arkeologinen osainventointi

Ristisaari 2. 116782: Röykkiö Saarelan pihapiirin tuntumassa. Kuv. Jukka Palm.

Kohteen kuvaus: Pyöreä kiviroykkiö kallionpaljastuman luoteiskulman terassilla. Halkaisijaltaan 3 m, korkeus n. 0,5 m. Röykkiön länsipäädyssä on suuri silmäkivi ja myös itäpuolella, hieman erillään kiveyksestä maakivi. Muuten kivet ovat halkaisijaltaan keskimäärin 20-40 cm.

Toimenpiteet ja havainnot 2000: Röykkiö havaittiin Saarelan pihapiirin vieressä tarkastettaessa tuluskiven irtolöytöpaikkaa (ks. kohde 7). Röykkiö sijaitsee n. 95 m mpy, kallion sisämaanpuolen terassilla melko suojaisessa kohdassa. Sijainti vaikuttaa tyypilliseltä rautakauden hautaröykkiölle. Kallionpaljastuman itäpuolella kohoaa kalliomäki, jonka lännenpuoleinen rinne on havumetsää. Röykkiön länsipuolella, vain 24 metrin päässä, on Saarelan tilan päärakennus ja pohjois- ja koillispuolella kaksi aittarakennusta. Suunta röykkiöstä talon itäkulmaan on 232 g. Tilan läheisyydestä huolimatta röykkiöön ei ole ainakaan viime aikoina koskettu, sillä sen muoto on säännöllinen ja päällä on paksu sammalkerros.

Ympäristö: ks. Toimenpiteet ja havainnot 2000. Ristisaari on n. 1150 x 620 m suuruinen, luode-kaakko –suuntainen saari Pälkänevedessä. Saaren rannoilla on kesämökkejä ja keskiosassa vanha maalaistalo, jonka pellot eivät enää ole viljelyksessä, vaan ovat kasvaneet lähes umpeen pientä lehtipuuta.

Laajuus: ks. Kohteen kuvaus

Ehdotus suoja-alueeksi: 2 m röykkiön näkyvistä rajoista

Suojelutoimenpiteet: -

Luokitusehdotus: 2 sijainnin perusteella rautakautinen/historiallisen ajan kiviroykkiö.

Havaintomahdollisuudet: hyvät

Tiedossa olevat maankäyttösunnitelmat: -

Lähilöytöjä: KM 6715: soikea tuluskivi. Ruskeata kvartsiittia, pieni, tylppä. Reunalla matala kouru, kummallakin lappeella isku-ura. Mitat: 60 x 44 x 28 mm. Löydetty v. 1908 savimaasta Pälkäneveden Ristisaariin kuuluvan Ylisalon saaren Saarelan lohkotilan pellostä, asuinrakennuksesta luoteeseen lähtevän saran luoteispäästä, läheltä lounaisreunan ojaa, n. 10 m saran pääpientareesta. Ajoitus: vanhempi rautakausi. Luett. 1914.

Jatkotoimenpiteitä: -

Muuta: -

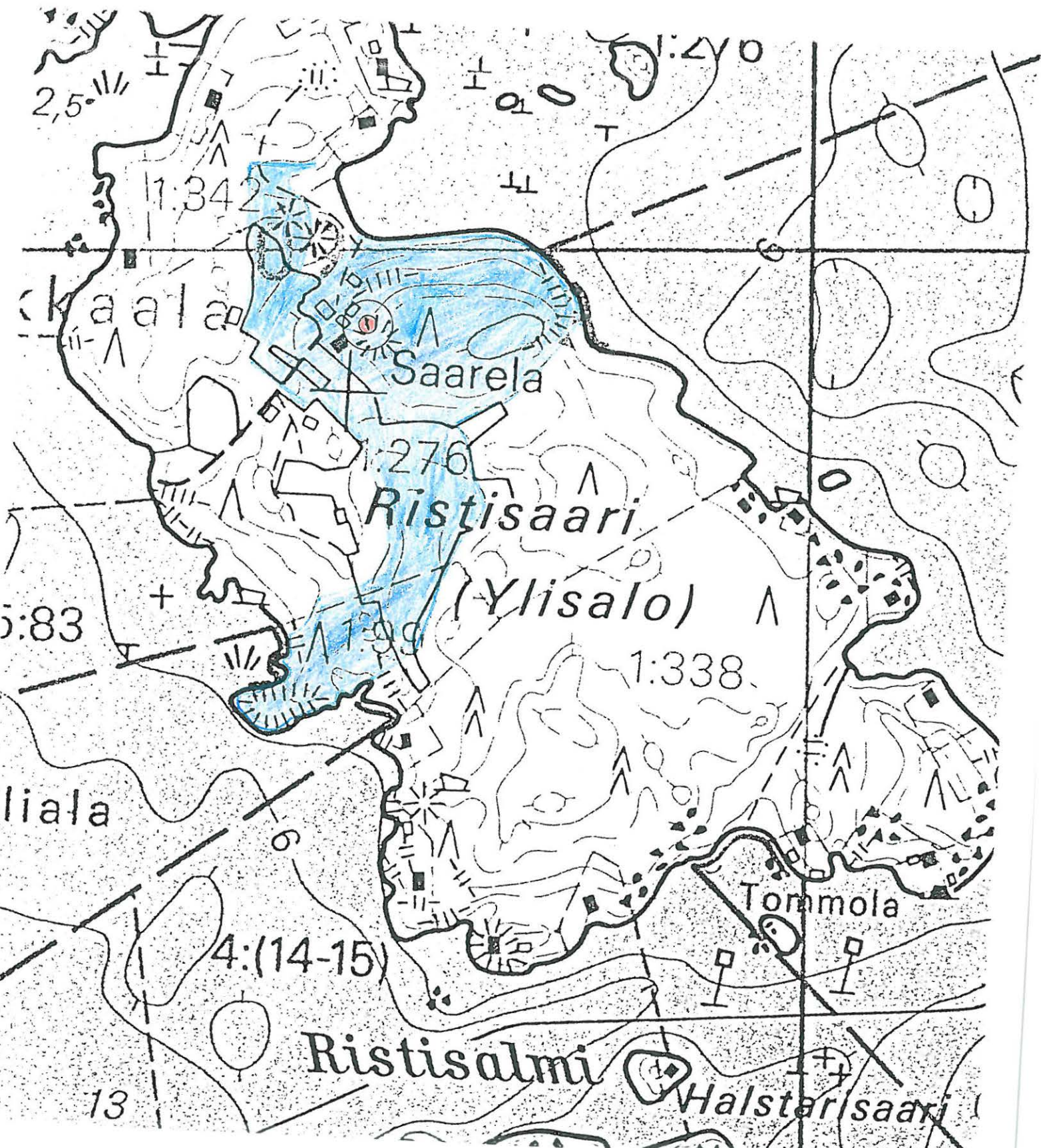
Koekuopat: -

Pätkäneen arkeologinen osainventointi 2000
Pätkäne, Onkkaala, Ristisaari 2 [2]

Peruskartan suurennos 1:5000

- = röykkiö
- = tarkastettu alue

Ks. koko tarkastetun alueen laajuus luvusta 5

Liessaari [3], kivikautinen asuinpaikka**Kunta:** Pälkäne**Kylä:** Äimälä**Paikannimi:** Liessaari**Kohteen laji:** asuinpaikka**Lukumäärä:** 1**Ajoitus:** kivikausi**Rauhoitusluokka:** -**Tarkastus:** Riikka Saarinen ja Jukka Palm 27.6.2000**Sijainti:** PK 2132 06 LAITIKKALA, x = 6799 70-81, y = 2512 90-99, z = n. 84,7 m mpy, n. 3,9 km Pälkäneen kirkosta SW**Hoito ja kunto:** asuinpaikka sijaitsee Liessaaren lounaaseen pistävän niemen kaakkoisrannalla. Löydöt pintapoisesti rannasta. Niemen kärjestä 80 m päästä alkaa kesämökkialue. Sen lounaispuolella näkyy hiekkapohjaisella niemellä matalia painanteita, joita ei mökin omistajan mukaan ole heidän aikanaan kaivettu. On mahdollista, että paikalla on ehjänä säilyneitä esihistoriallisia asuinpainanteita.

Liessaari. 116798: Kivikautinen asuinpaikka saarella. Kuv. Jukka Palm.

Tila- ja omistajatiedot: Koivikko 1:23, Ilkka Aulis Lassila, Veistämöntie 23, 37600 Valkeakoski**Kiinteistötunnukset:** -**Aiemmat tiedot:** -**Aiemmat löydöt:** -

Tarkastuslöydöt: KM 32136:22:3, 22 kvartsi-iskosta, KM 32136:2, 1 pii-iskos ja KM 32136:1, 1 pala palanutta savea. KM 32136:4, 1 kvartsi-iskos poimittiin 220 m muista löydöistä kaakkoon olevalta hiekkarannalta (Saunalahti).

Kartat: peruskarttaote 1:20 000, peruskartan suurennos 1: 5000

Negatiivit: 116798-99

Diat: 44002

Tarkastuksen aihe: Pälkäneen arkeologinen osainventointi

Kohteen kuvaus: Kivikautinen asuinpaikka Mallasveden Ruotsilanselän Liessaassa, sen lounaisniemellä. Pintapöiminnassa löytyi useita kvartsi-iskoksia ja yksi pii-iskos sekä palaneen saven kappale niemen kaakkoisrannalta, 150 metrin matkalta lounaiskärjestä. Niemen hiekkapohjaisella tasanteella on soikeita painanteita, mahdollisia kodanpohjia.

Tutkimushistoria: -

Toimenpiteet ja havainnot 2000: Liessaari tarkastettiin sen lupaavan sijainnin vuoksi. Saari sijaitsee Mallasveden Ruotsilanselällä, Hauhon vesireitin suulla. Toisin kuin useimmat ympäristön saarista, Liessaari on hiekkapohjainen. Saaren pitkiä hiekkarantoja on käytetty yleisesti leiriytymiseen, mistä sen nimi todennäköisesti juontaa juurensa. Saaren luoteispuolen lahdesta (omistajan kertoman mukaan Saunalahti-niminen ranta) löytyi pintapöiminnassa 1 kvartsi-iskos (KM 32136:4, PK 2132 06 LAITIKKALA, x = 6799 96, y = 2512 88, z = n. 84,7 m mpy). Varsinainen asuinpaikka havaittiin n. 150 m pitkällä, lounaaseen pistävällä niemellä pintapöimittaessa sen kaakkoispuolen rantaa. Paikka on kesämökkialuetta. Rantavedestä ja rantahiekalta poimittiin useita kvartsi- sekä yksi pii-iskos, sekä yksi pala palanutta savea. Osa rantavedestä poimituista kvartseista on veden ja hiekan reunoilta pyöristämiä. Löydöt rajautuivat alueelle, joka käsittää n. 150 m rantaviivaa niemen kärjestä lähtien. Niemenkärjen ja saaren lounaisimman mökin väliin jää rakentamaton matala hiekkatasanne, joka on mökin pihamaa-alueita. Paikalla kasvaa havupuita ja aivan niemen kärki on kaisloittunut. N. 30-50 m päässä mökin päädyssä niemen kärkeä kohti on tasanteella havaittavissa matalia, soikeita painanteita. Kesämökin omistajan mukaan kuoppia ei ole heidän toimestaan kaivettu. Ne saattavat olla asuinpainanteita.

Ympäristö: ks. myös *Kohteen kuvaus* ja *Toimenpiteet ja havainnot 2000*. Liessaari Mallasveden Ruotsilanselällä on n. 400 x 420 m suuruinen, nelisakaraisen muotoinen, topografialtaan tasainen ja matala saari. Sijainti lähellä kyläasutusta on jättänyt merkkejä käytöstä. Alueella tiedetään, että saarta on kaskettu historiallisella ajalla. Kasvillisuus, puustoltaan yhtenäisen ikäinen kuusimetsä sekä matala ja hento aluskasvillisuus, muistuttaa läheisen Äimälän Huhdanniemen kaskiröykkiöympäristöä (ks. kohde 16). Liessaassa ei tosin ole kaskiraunioita, sillä kiviä on luonnostaan hyvin vähän. Saaren mökkiasukkaat tiesivät kertoa myös nauriinviljelystä historiallisena aikana. Hiekkainen maaperä on ilmeisesti sopinut tarkoitukseen paremmin kuin tavallinen maa routimisen kestoensa vuoksi. Saaren matalat ja hiekkaiset rannat ovat sopineet hyvin leiriytymiseen ennen mökkiasutuksen tuloa. Vanhoja nuotioita on havaittavissa tyhjillä (koillis- ja pohjoispuolisilla) rannoilla. Muinainen rantatöyräs, joka useimmiten Pälkäneen ympäristössä erottuu kivivallina, on Liessaassa maavallimainen porras matalan hiekkarannan takana. Kivistä rantaa on vain pohjoisen puolella.

Laajuus: n. 40 x 150 m

Ehdotus suoja-alueeksi:

Suojelutoimenpiteet: -

Luokitusehdotus: 2 kivikautinen asuinpaikka rannalla.

Havaintomahdollisuudet: hyvät

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat:

Lähilöytöjä: Äimälä, Lassila rautakautinen (?) kuppikivi n. 0,9 km SW; Äimälä, Klemola kivikautisia irtolöytöjä: KM 25 327:1 kivikirves ja KM 25 327:2 pieni kourutaltoa n.1,4-1,5 km W-NW

Jatkotoimenpiteitä: -

Muuta: -

Koekuopat: -

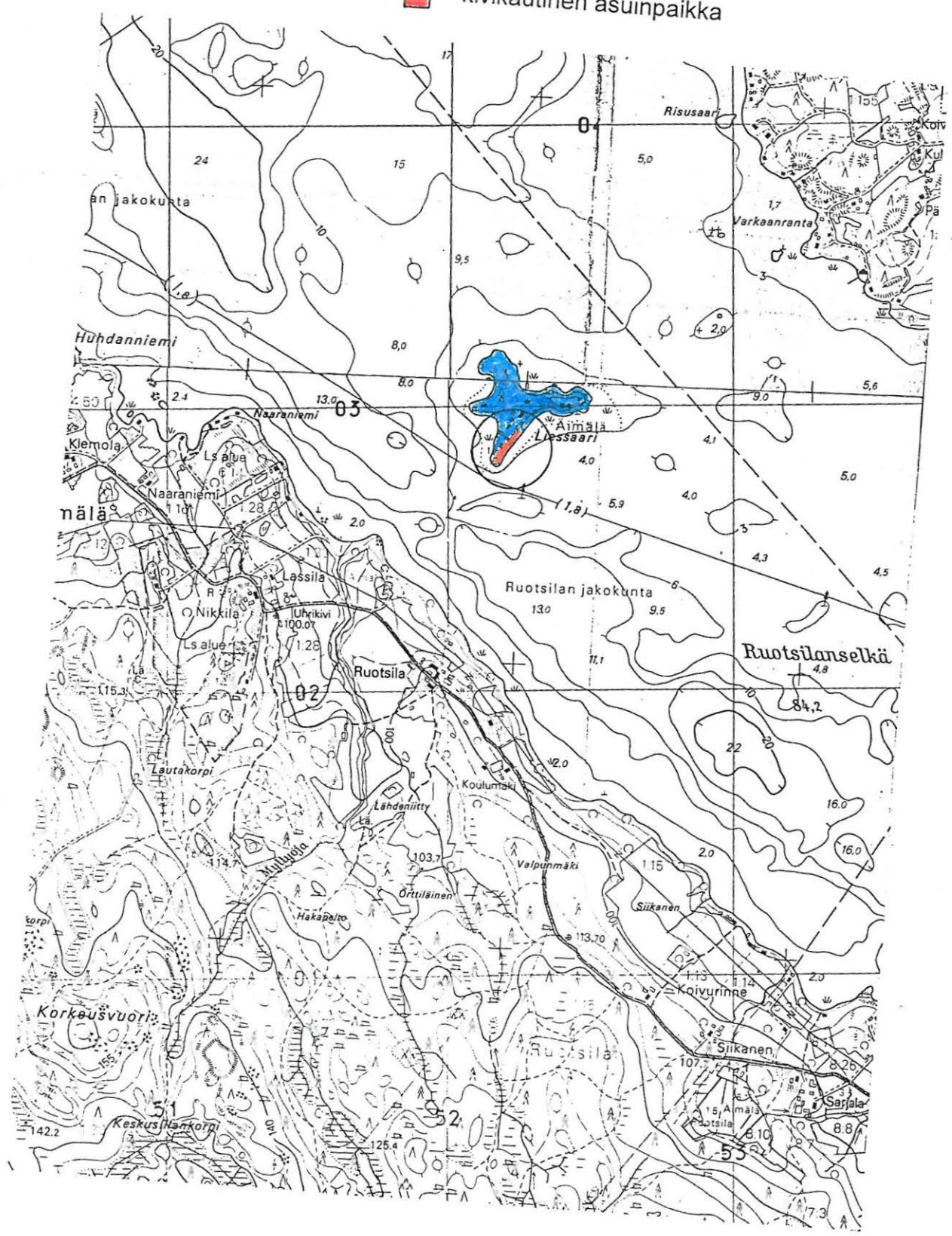
Pälkäneen osainventointi 2000

Pälkäne, Äimälä, Liessaari [3]

Ote peruskartasta 1:20 000, 2132 06 LAITIKKALA (Hki 1986) ja 2141 04 PÄLKÄNE (Hki 1987)

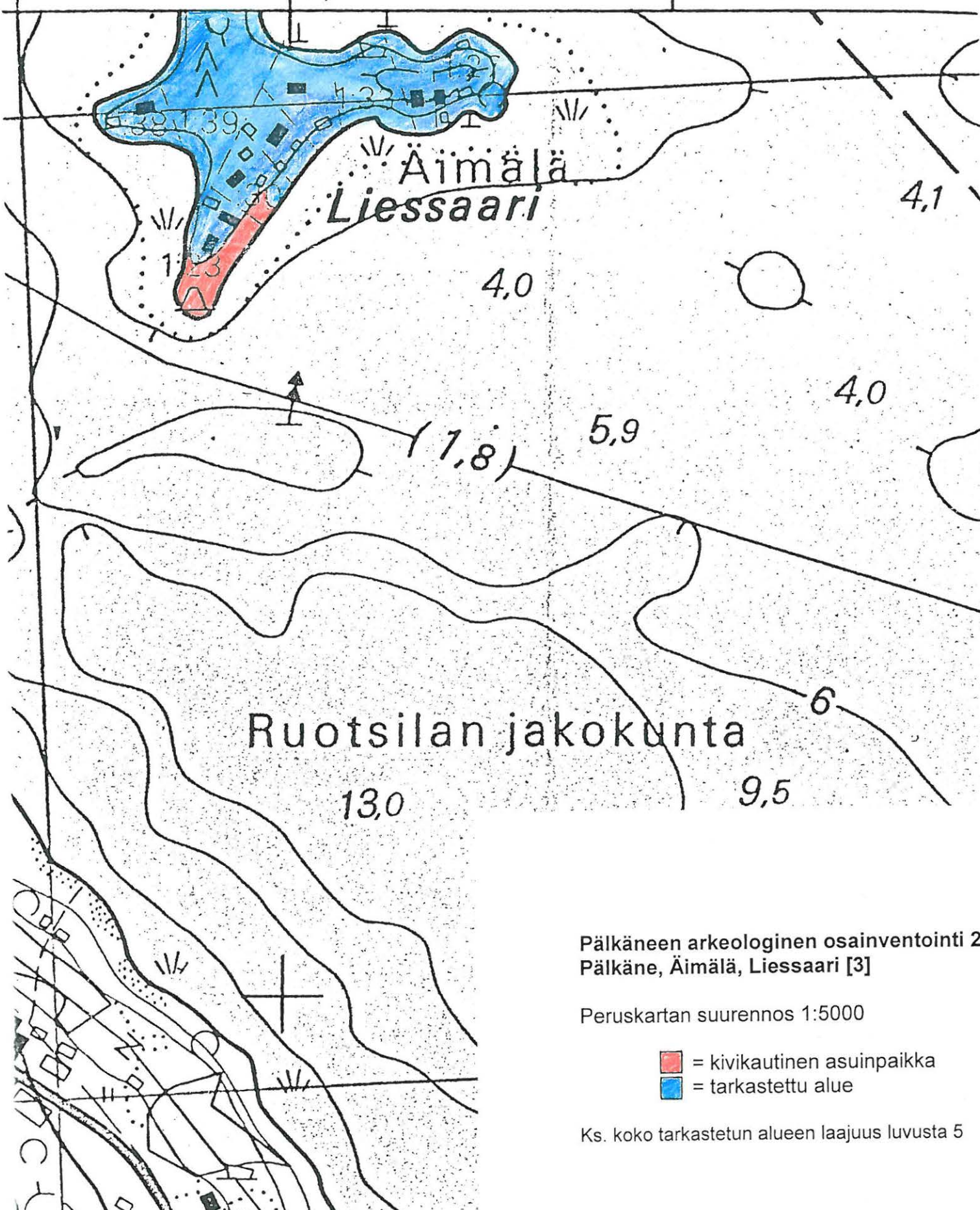
Koordinaatit: x = 6799 70-81, y = 2512 91-99, z = n. 84,7 m mpy

- = tarkastettu alue
- = kivikautinen asuinpaikka

2513

-23^m 00^s
24° 15'

Pälkäneen arkeologinen osainventointi 2000
Pälkäne, Äimälä, Liessaari [3]

Peruskartan suurennos 1:5000

- = kivikautinen asuinpaikka
- = tarkastettu alue

Ks. koko tarkastetun alueen laajuus luvusta 5

Etusaari [4], kivikautinen pyyntipaikka**Kunta:** Pälkäne**Kylä:** Luikala**Paikannimi:** Etusaari**Kohteen laji:** pyyntipaikka, asuinpaikka?**Lukumäärä:** 1**Ajoitus:** kivikausi**Rauhoitusluokka:** -**Tarkastus:** Riikka Saarinen ja Jukka Palm 22.6.2000**Sijainti:** PK 2141 04 PÄLKÄNE, x = 6807 75, y = 2518 82, z = n. 85 m mpy, n. 6,1 km Pälkäneen kirkosta koilliseen**Hoito ja kunto:** -**Tila- ja omistajatiedot:** Yrjölä 14:2, Maal.yht.Ylinen, Luikalantie 236, 36450 Salmentaka; Mökin omistaa Liisa Päivärinta, Orivesi, p: 03-3357332.**Kiinteistötunnus:** -**Aiemmat tiedot:** -**Aiemmat löydöt:** -**Inventointilöydöt 2000:** KM 32137, 2 kvartsi-iskosta ja 2 kvartsin palaa.**Kartat:** peruskarttaote 1:20 000, peruskartan suurennos 1: 5000**Negatiivit:** 116790**Diat:** 43999**Tarkastuksen aihe:** Pälkäneen arkeologinen osainventointi

Etusaari. 116790: Kivikautinen pyyntipaikka saarella. Kuv. Riikka Saarinen.

Kohteen kuvaus: Kivikautinen pyyntipaikka Etusaaren lounaanpuoleisen rannan pienessä poukamassa, etelään pistävän niemen luoteispuolen lahdessa. Kohde on etelään loivasti viettävä mökkitontti, jonka edessä on 16 m:n levyinen hiekkaranta.

Tutkimushistoria: -

Toimenpiteet ja havainnot 2000: Kohde sijaitsee kahden kallion välisen tasanteen edustalla vesirajan tuntumassa. Paikalle on rakennettu kaksi mökkiä samojen omistajien toimesta. Vanhempi sijaitsee kallioiden välisellä hiekkatasanteella, n. 18 m:n päässä rannasta. Tasanne laskee mökin edessä loivasti etelään. Uudempi mökki on rakennettu hieman hiekkarannasta sivuun, NW-puolelle kallion kupeeseen. Vanhempaa mökkiä rakennettaessa maata on ilmeisesti tasattu ja tuotu jonkin verran muualta, omistajien mukaan pihastutuksien kohdalle. Kairattaessa nurmen alla havaittiin toinen turvekerros. Rantaa tarkasteltaessa löytyi yksi kvartsi-iskos (KM 32137:2) n. 2 m vesirajan yläpuolelta, laiturin päästä. Paikalle kaivettiin koekuoppa (KK 1). Siitä löytyi yksi selkeä iskos (KM 32137:1), sekä kaksi veden kulutuksesta reunoilta pyöristynyttä kvartsinpalaa. Tältä kohdalta vanhemman mökin kaakkoiskulma on suuntaan 8 g, 16 m:n päässä. Rantaan kaivettiin kolme koekuoppaa. Lisäksi tasannetta tarkastettaessa löytyi kaksi kvartsin kappaletta (KM 32137:3), joista toisessa havaittiin yksi mahdollinen iskupinta. Lisäksi löytyi yksi kvartsin kappale vedestä, jonka reunat ovat kuitenkin hioutuneet pyöreiksi. Todennäköisin sijainti kivikauden asuinpaikalle olisi vanhemman mökin kohdalla oleva pieni tasanne. Sen takana ja molemmilla sivuilla on lohkarista kalliojyrkäntä. Löytöjen harvalukuisuuden, sekä tasanteen koon perusteella paikka vaikuttaa väliaikaiselta pyyntipaikalta.

Ympäristö: Ks. Toimenpiteet ja havainnot 2000. Etusaari on pitkänomainen, n. 1400 x 500 m:n suuruinen, luode-kaakko –suuntainen saari Pälkänevedessä, Luikalan kylän rantaa vastapäätä. Lounais-länsipuolen ranta on lohkarista kalliota, jonka edustalle jää muutamissa kohdin pieniä hiekkarantoja. Saaren sisäosat ovat havumetsää ja matalimmilla kohdilla on vanhoja niittyalueita.

Laajuus: n. 16 x 15 m

Ehdotus suoja-alueeksi: -

Suojelutoimenpiteet: -

Luokitusehdotus: 2, kivikautinen pyyntipaikka rannassa.

Havaintomahdollisuudet: hyvät

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: -

Lähilöytöjä: Luikala, Liettennenä, Järvelä: kivikautinen asuinpaikka n. 1,3 km NNW

Jatkotoimenpiteitä: -

Muuta: -

Koekuopat:

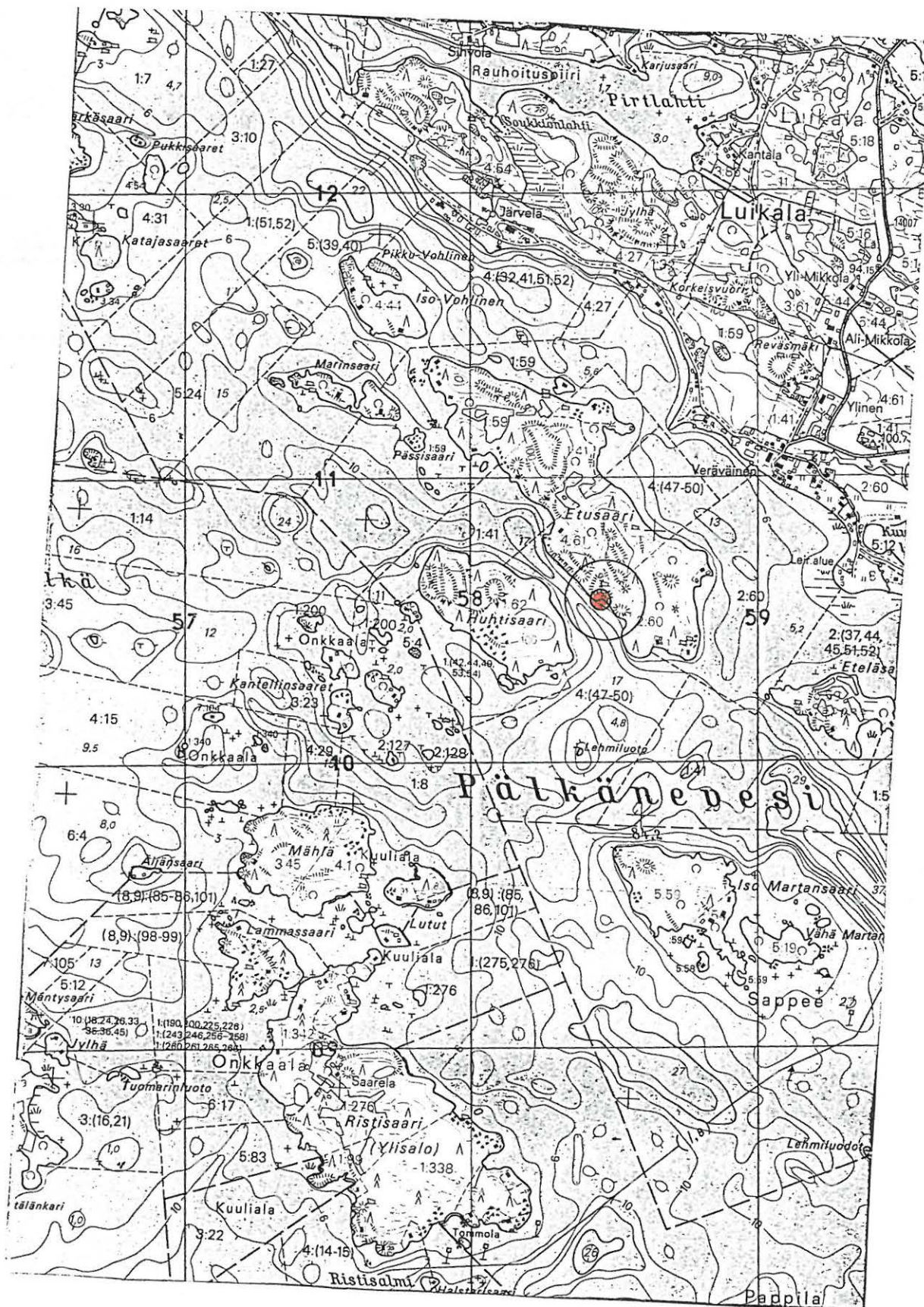
KK 1. Laiturin päätyyn, n. 2 m vesirajan yläpuolelle. Vanhemman mökin SE-kulmasta 16 m suuntaan 8 gon. 90 x 50 cm, syv. 35 cm. 25 cm soransekaisesta hiekkaa, jonka alapuolella harmaa savensekainen hiekka. 1 kvartsi-iskos (KM 32137:1) ja 2 mahdollista kvartsi-iskosta, jotka kuitenkin ovat reunoilta pyöristyneet veden ja hiekan kulutuksesta johtuen.

KK 2. Pieneen niemenkärkeen, hiekkarannan NW-puolelle, 5,2 m:n KK 1:stä. Vanhemman mökin SE-kulmasta 18 m:n päähän (kuopan kohdalla 29 gon). 40 x 40 cm, syv. 43 cm. 0-13 cm turve, 13-38 cm ruskea soransekainen hiekka, joka muuttuu syvemmällä harmaammaksi, savensekaiseksi. 38 cm:n alapuolella savi.

KK 3. Hiekkarannan ja nurmitöyrään rajalle, n. 2 m vesirajasta. 2 m:n päässä KK 1:stä. Suunta vanhemman mökin SE-kulmaan 399 gon. Koko 40 x 35 cm, syv. 35 cm. 0-20 cm harmahtava hieno hiekka, 20-27 cm tummanruskea turve, 27-33 cm vaaleanruskea hiekka, jonka alla savea.

Ote peruskartasta 1:20 000, 2141 04 PÄLKÄNE (Hki 1987)
Koordinaatit: x = 6807 75, y = 2518 82, z = n. 85 m mpy

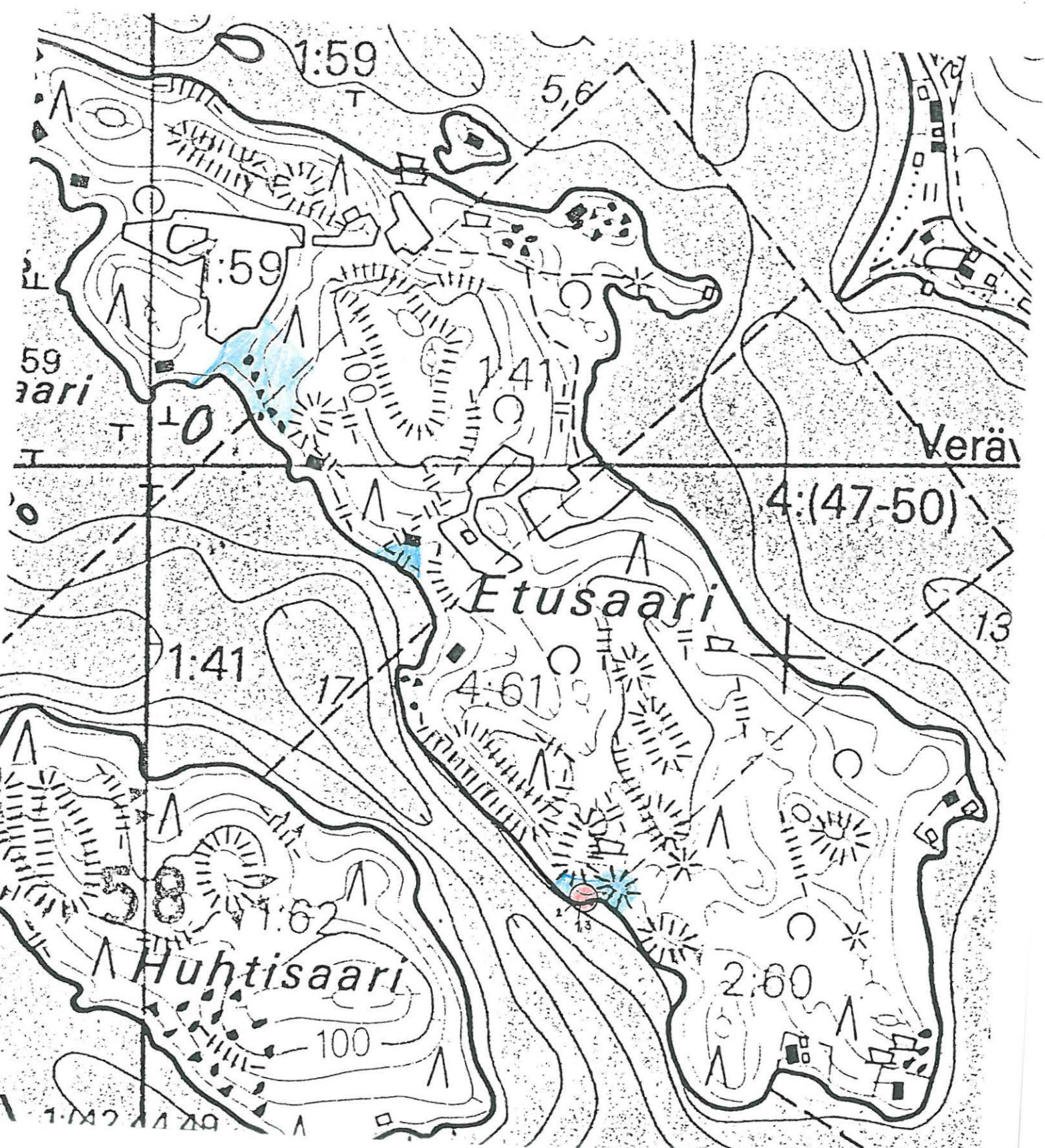
● = kivikautinen pyyntipaikka

Pälkäneen arkeologinen osainventointi 2000
Pälkäne, Luikala, Etusaari [4]
 Peruskartan suurennos 1:5000

- = kivikautinen pyyntipaikka
- = tarkastetut alueet

Ks. koko tarkastetun alueen laajuus luvusta 5

Iso-Vohlinen [5], kivikautinen pyyntipaikka**Kunta:** Pälkäne**Kylä:** Luikala**Paikannimi:** Iso-Vohlinen**Kohteen laji:** pyyntipaikka**Lukumäärä:** 1**Ajoitus:** kivikausi**Rauhoitusluokka:** -**Tarkastus:** Riikka Saarinen ja Jukka Palm 26.6.2000**Sijainti:** PK 2141 04 PÄLKÄNE, x = 6808 90, y = 2517 90, z = n. 85 m mpy, n. 6,5 km Pälkäneen kirkosta koilliseen**Hoito ja kunto:** Saaren luonnontilassa oleva luoteispääty, jossa on kahden kallion välissä kivikauden suojainen kalastustukikohta. Säilynyt rakentamiselta.**Tila- ja omistajatiedot:** Katajakärsi 4:62, Eero Juhani Julin, Juhannusvuorentie 5, 37600 Pälkäne**Kiinteistötunnukset:** -**Aiemmat tiedot:** -**Aiemmat löydöt:** -**Tarkastuslöydöt:** KM 32138:1, kaksi reikäkiven(?) kappaletta, KM 32138:2, 1 kvartsi-iskos, KM 32138:3, 5 kpl kvartsin paloja.**Kartat:** peruskarttaote 1:20 000, suurennos peruskartasta 1: 5000**Negatiivit:** 116791**Diat:** 44000**Tarkastuksen aihe:** Pälkäneen arkeologinen osainventointi 2000

Iso-Vohlinen. 116791: Kivikautinen pyyntipaikka saarella. Kuv. Riikka Saarinen.

Kohteen kuvaus: Kivikautinen pyyntipaikka Luikalan Iso-Vohlisen luoteiskärjessä. Saaren luoteispäädystä pistää kaksi kalliota, joiden väliin jää matala, tasainen 10-15 m:n levyinen rantatasanne, joka on toiminut väliaikaisena pyynti/leiripaikkana kivikaudella.

Rantavedestä poimituista kvartsin paloista sekä koekuopista löytyneistä mahdollisen reikäkiven kappaleista sekä yhdestä iskoksesta päätellen paikalla on työstetty työkaluja.

Tutkimushistoria: -

Toimenpiteet ja havainnot 2000: Iso- ja Pikku-Vohlinen muodostavat topografiallaan hyvän pyyntipaikan. Pikku-Vohlinen on pitkänomainen (120 x 40 m) kalliosaari, jonka lounaispuolen ja Iso-Vohlisen väliin jää karikkoinen ja todennäköisesti kalaisa poukama. Kyseisten saarten ja Luikalan Liettenenän kivikautisen asuinpaikan välille jää n. 240 m leveä salmi ylitettäväksi. Vuoden 2000 inventoinnin yhteydessä tarkastettiin ensin Pikku-Vohlinen, joka nuotiopaikoista päätellen toimii edelleen tilapäisenä leiriytymisranta. Samoin Iso-Vohlisen luoteispäädyn koekuopasta (KK 1) löytyi turpeen alta resentin leirinuotion jäänteet. Iso-Vohlisen luoteen puoleinen ranta on ilmansuunnasta huolimatta suojainen, sillä kärjen keskiosaan jäävä kapea tasanne on matalammalla kuin sitä reunustavat veteen pistävät kalliot. Kallioiden välinen ranta on edelleen suojainen venepaikka. Poukaman rannasta otettiin talteen kvartsin paloja (KM 32138:3) heti matalan rantatöyrään alapuolelta. Rantavedessä oli ohut kerros hiekkaa ja sen alla savea. Tasanne rannan takana on myös osittain savi-, osittain hiekkapohjainen. Koekuopissa (KK 1-3) ja kairauksissa ei voitu havaita merkkejä kulttuurikerroksesta. KK 2:sta löytyi kaksi hiottua kiven palaa, mahdollinen reikäkiven teelmä (KM 32138:1). Myös se viittaa lähinnä pyyntiin. KK 3:sta löytyi lisäksi 1 kvartsi-iskos (KM 32138:2)

Ympäristö: ks. myös Toimenpiteet ja havainnot 2000. Iso-Vohlinen on luode-kaakko – suuntainen, 400 x 180 m suuruinen saari Pälkäneveden Luikalansaaren länsipuolella. Luoteiskärjen kivikautisen pyyntipaikan kohdalla kasvaa sekametsää. Maaperä kapealla, kallioiden väliin jäävällä tasanteella on osittain savea ja osittain hiekkaa sekä kiviä.

Laajuus: n. 15 x 20 m (topografian ja koekuoppien perusteella)

Ehdotus suoja-alueeksi: kallioiden välinen tasanne 25 m saaren luoteiskärjestä

Suojelutoimenpiteet: -

Luokitusehdotus: 2, saarella ja rannalla sijaitseva kivikautinen leiripaikka.

Havaintomahdollisuudet: hyvät

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: -

Lähilöytöjä: Luikala, Liettenenä, Järvelä: kivikautinen asuinpaikka 520 m E

Jatkotoimenpiteitä: -

Muuta: -

Koekuopat:

KK 1. Saaren luoteispään poukamasta 30 m SE, keskellä kallioiden välistä tasannetta, 14 m Pikku-Vohlisen puoleisesta rannasta. Kuopan koko: 50 x 45 cm, syv. 25 cm. Heti turpeen alta paljastuivat viimeaikaisen käytön aikaiset nuotion jäänteet – hiiltä. Sen alla maa tasaisen harmaata savea, jossa pikkukiviä.

KK 2. 7,7 m:n päässä KK 1:stä N, Pikku-Vohlisen puoleisen kallion kupeessa, tasanteen puolella n. 10 m koillisen puoleisesta rannasta. Kuopan koko 40 x 35 cm, syv. 37 cm. 0-8 cm turve, jonka alla vaaleanruskea hiekka, jossa kiviä. Pohjalla harmaa savi. 2 mahdollisen reikäkiven kappaletta (KM 32138:1).

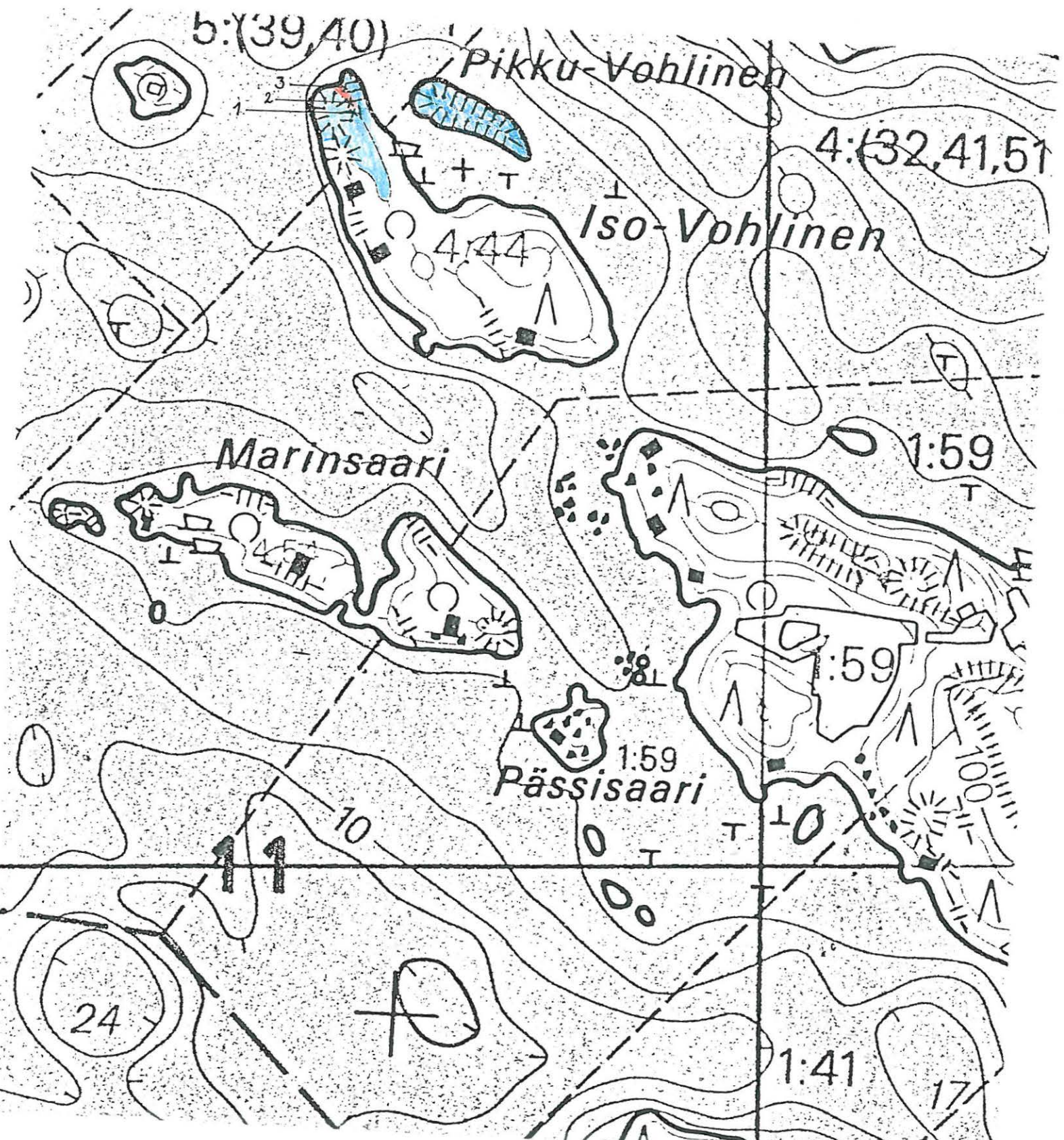
KK 3. Kallioiden välisellä tasanteella 5,5 m poukaman rannasta kaakkoon, n. 8 m Pikku-Vohlisen puoleisesta itärannasta. Kuopan koko 35 x 40 cm, syv. 22-33 cm (kallio). 0-6 cm pintaturve, alla ruskea hiekka, jossa pieniä kiviä. Kvartsi-iskos (KM 32138:2).

Pätkäneen arkeologinen osainventointi 2000
Pätkäne, Luikala, Iso-Vohlinen [5]

Peruskartan suurenos 1:5000

- = kivikautinen pyyntipaikka
- = koekuopat 1-3
- = tarkastettu alue

Ks. koko tarkastetun alueen laajuus luvusta 5

4.3. Aiemmat esihistorialliset irtolöytökohteet

Rantakotka [6], poikkikirveen (Pälkäneen museo) löytöpaikka

Kunta: Pälkäne

Kylä: Oksala

Paikannimi: Rantakotka

Kohteen laji: irtolöytöpaikka

Lukumäärä: 1

Ajoitus: kivikausi

Rauhoitusluokka: -

Tarkastus: Riikka Saarinen ja Jukka Palm 16.6.2000

Sijainti: PK 2141 07 AITOO, x = 6806 80-82, y = 2523 60-76, z = 87,5 m mpy (tarkastettu pellonreuna)

Hoito ja kunto: -

Tila- ja omistajatiedot: -

Kiinteistötunnus: Rantakotka 1:14, Jouko Suoniemi, Kukkolanraitti 203, 36600 Pälkäne

Aiemmat tiedot: Inv. 1995 [86.]: Pälkäneen museo, poikkikirves: 116 x 47 x 29 mm.

Löytänyt 1953 Kaarlo Laine Pälkäneen Kokkolasta Rantakotkan tilan maalta, n. 300 m päärakennuksesta luoteeseen ja n. 4 m nykyisen Pälkäneveden pinnan yläpuolelta.

Aiemmat löydöt: Pälkäneen museo: poikkikirves, ks. ed.

Inventointilöydöt 2000: -

Kartat: peruskarttaote 1:20 000, peruskartan suurennos 1: 5000

Negatiivit: -

Diat: -

Tarkastuksen aihe: Pälkäneen arkeologinen osainventointi

Kohteen kuvaus: Poikkikirveen löytöpaikka, 300 m luoteeseen Rantakotkan talosta on Pyhänpohtianniemen etelään viettävää kuusikkorinnettä. 300 m:n päässä talosta korkeus on huomattavasti enemmän kuin 4 m nykyisestä veden pinnasta, joten etäisyys talosta on ehkä arvioitu liian pitkäksi. Talon länsi- ja luoteispuolella on viljelyksessä oleva pelto, joka noudattaa muinaisen Pajanlahden muotoa. Pellon luoteiskulmaus sijaitsee havumetsärinteen juurella, n. 200 m:n päässä Rantakotkan talosta ja sopisi korkeutensa puolesta (87,5-90 m mpy) kirveen löytöpaikasta annettuun kuvaukseen.

Tutkimushistoria: -

Toimenpiteet ja havainnot 2000: Rantakotkan talosta luoteeseen sijaitsevan pellon pohjoisreunaa ja ojan leikkausta oli mahdollista pintapöimä. Alueelta löytyi hyvin työkalujen valmistukseen sopivaa tummaa kiveä, joissa ei kuitenkaan ollut työstön jälkiä. Muinaisjäänökseen viittaavia löytöjä ei havaittu. Pellon pohjoispuolinen havumetsärinne on etelään viettävää ja sopisi hyvin kivikauden asuinpaikaksi. Pyhänpohtianniemi on todennäköisesti ollut kivikaudella saari. Se muodostuu kahdesta yli 100 m mpy korkeasta mäestä, joiden väliin jää matalampi, n. 120 x 30 m suuruinen sola.

Ympäristö: Mallasveteen pistävä Pyhänpohtianniemi kuuluu Oksalan kylään. Alue on pääasiallisesti maanviljelyssä, lukuunottamatta niemen metsäistä pohjoiskärkeä. Rantakotkan talo, Pajanlahden länsirannalla on nykyään lomamökkinä mutta sen peltoa viljellään edelleen.

Laajuus: -

Ehdotus suoja-alueeksi: -

Suojelutoimenpiteet: -

Luokitusehdotus: -

Havaintomahdollisuudet: melko heikot kasvillisuuden vuoksi

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: -

Lähilöytöjä: Oksalan mailta on löytynyt kivikautisia irtolöytöjä: KM 2201:684 nelisivuinen oikokirves, KM 3321:6 kourutaltilta, KM 21452 nelisivuinen oikokirves. Vuoden 2000 osainventoinnin yhteydessä saatiin Jouko Suoniemeltä tieto että n. 10-15 v. sitten, peltosaarekkeen raivaamisen yhteydessä oli Oksalan pellostä löytynyt taltta ja jauhinkiven puolikas. Löytöpaikka sijaitsee Oksalan talosta n. 650 m luoteeseen, 10-15 m Rantakotkaan vievän tien länsipuolella ($x = 6805\ 70$, $y = 2523\ 80$, $z = 85-87,5$ m mpy). Paikka tarkistettiin tuloksetta. Vanhan peltosaarekkeen kohta näkyy edelleen tummempana, n. 5 m alueena pellon laidalla. Löydöt ovat kadonneet eikä niiden iästä ole varmuutta. Lähettyvillä on sijainnut mylly.

Jatkotoimenpiteitä: -

Muuta: -

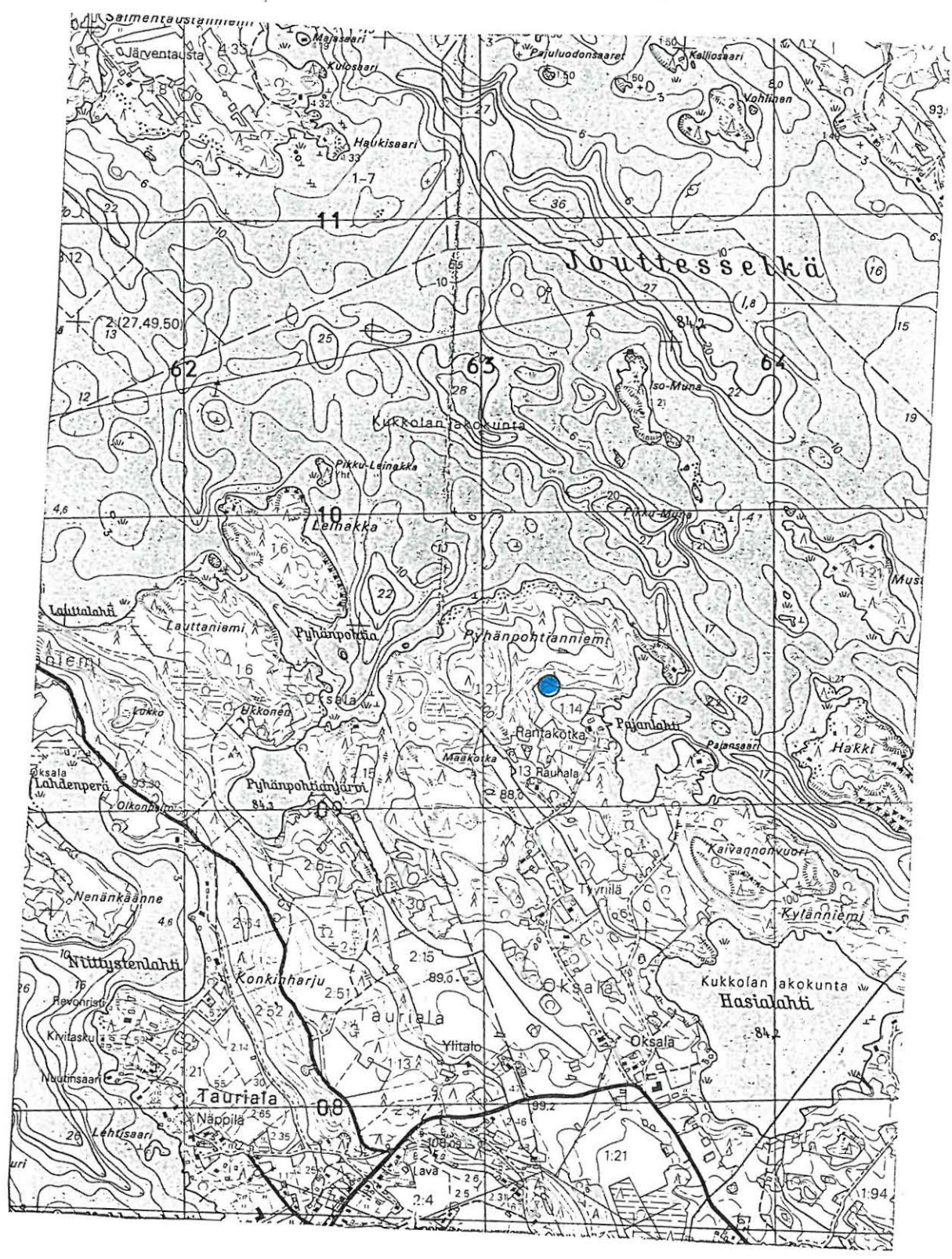
Koekuopat: -

Pälkäneen arkeologinen osainventointi 2000

Pälkäne,
Oksala, Rantakotka [6]

Ote peruskartasta 1:20 000, 2141 07 AITOO (Hki 1987)
Koordinaatit: x = 6806 80-82, y = 2523 60-76, z = n.87,5 m mpy (pintapöimitun
pellonreunan koordinaatit)

● = Poikkikirveen (Pälkäneen museo) oletettu
löytöpaikka

Pälkäneen arkeologinen osainventointi 2000
Pälkäne, Oksala, Rantakotka [6]

Peruskartan suurennos 1:5000

- = pintapoimittu alue, kivikautisen poikkikirveen (Pälkäneen museo) oletettu löytöpaikka pellon pohjoisreunassa
- = tarkastettu alue

Ks. koko tarkastetun alueen laajuus luvusta 5

Ristisaari 1 [7], tuluskiven (KM 6715) irtolöytöpaikka**Kunta:** Pälkäne**Kylä:** Onkkaala**Paikannimi:** Ristisaari (Ylisalo)**Kohteen laji:** irtolöytöpaikka**Lukumäärä:** 1**Ajoitus:** rautakausi**Rauhoitusluokka:** -**Tarkastus:** Riikka Saarinen ja Jukka Palm 19.6.2000**Sijainti:** PK 2141 04 PÄLKÄNE, x = 6806 16, y = 2517 92, z = n. 90 m mpy (tuluskiven oletettu löytöpaikka), 4,4 km Pälkäneen kirkosta koilliseen.**Hoito ja kunto:** -**Tila- ja omistajatiedot:** Saarela 1:276, Martti Myllö, Selänsivu 7, 36600 Pälkäne**Kiinteistötunnus:** -**Aiemmat tiedot:** Inv. 1995 [89.]: KM 6715 soikea tuluskivi, ruskeata kvartsiittia, pieni, tylppä. Reunalla matala kouru, kummallakin lappeella isku-ura. Mitat: 60 x 44 x 28 mm. Löydetty v. 1908 savimaasta Pälkäneveden Ristisaariin kuuluvan Ylisalon saaren Saarelan lohkotilan pellosta, asuinrakennuksesta luoteeseen lähtevän saran luoteispäästä, läheltä lounaisreunan ojaa, n. 10 m saran pääpientareesta. Luett. 1914.**Aiemmat löydöt:** ks. ed. tuluskivi KM 6715**Inventointilöydöt 2000:****Kartat:** peruskarttaote 1:20 000, peruskartan suurenno 1: 5000**Negatiivit:** -**Diat:** -**Tarkastuksen aihe:** Pälkäneen arkeologinen osainventointi**Kohteen kuvaus:** Rautakautinen irtolöytökohde Ristisaarella, Saarelan tilan edustan pellosta, sen metsän ympäröimältä peltoniemekkeeltä. Kohde ei ole enää viljelyn alla vaan kasvaa umpeen matalia lehtipuita ja pensaita. Matkaa Saarelan päärakennuksesta pellon luoteispäähän on 140 m. N. 100 metrin päässä idässä on Pälkäneveden muodostama W-E –suuntainen poukama.**Tutkimushistoria:** -**Toimenpiteet ja havainnot 2000:** Saarelan pellot eivät enää ole viljelyssä. Ainoastaan pihassa olevaa kasvimaata saattoi pintapoimimalla tarkastella. Talon vanhat pellot ovat pensaikkoista niittyä mutta niiden rajat ovat edelleen havaittavissa. Oletetulle tuluskiven löytöpaikalle, vanhasta päärakennuksesta 150 m luoteeseen tehtiin koepisto lapiolla. Peltokerroksesta ei tullut muinaisjäänökseen viittaavia löytöjä. Niittyalueen pohjoispuolella, n. 30 m:n päässä vanhan pellon luoteiskärjestä, on sijainnut 100 x 40 m suuruinen ja W-E –suuntainen muinaislahti (x = 6806 18-22, y = 2517 87-97). Se on tarjonnut luonnonsataman ennen vedenpinnan laskua v. 1604. Lahden rajoja merkitsevän 90 m mpy korkeuskäyrän tuntumaan tehtiin kaksi koepistoa joista ei löytynyt mitään kiinteään muinaisjäänökseen liittyvää.**Ympäristö:** Saarelan tilan rakennukset sijaitsevat Ristisaaren koillispuolen lahden tuntumassa. Rannan ja rakennusten väliin jää kapea metsävyöhyke. Vanhan päärakennuksen itäpuolella kohoaa kalliainen havumetsikkö. Vanhat peltoalueet ovat saaren keskiosassa, talon länsi-, etelä- ja luoteispuolella. Näitä ympäröi havumetsä, sekä

luoteispuolella kallioita. Lounaassa vanha peltoalue ulottuu n. 40 m:n päähän saaren kallioisesta länsirannasta. Saarelan talon piha-alue on hoidettua puutarhaa jonka keskellä on kasvimaata.

Laajuus: -

Ehdotus suoja-alueeksi: -

Suojelutoimenpiteet: -

Luokitusehdotus: irtolöytöpaikka

Havaintomahdollisuudet: -

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: -

Lähilöytöjä: Inventoinnin yhteydessä havaittiin Saarelan vanhan päärakennuksen itäpuolella olevalla kalliolla kiviröykkiö (ks. kohde 2). Se sijaitsee vain 24 m:n päässä talosta ja tältä kohdalta talon itäkulma on suuntaan 232 g. Kallionyppylä sijaitsee aivan pihapiirin vieressä, havumetsikössä. Röykkiö on koottu sen luoteispään terassille, kahden suuremman maakiven väliin. Se on pyöreä, 3 m halkaisijaltaan ja n. 50 cm korkea. Röykkiön koordinaatit (GPS) ovat: x = 6806 066, y = 2518 008, z = n.95-97 m mpy. Röykkiön kivet ovat keskimäärin 20-40 cm:n kokoisia ja sammaleen peittämiä. Röykkiö näyttää ehjältä eikä siinä ole kaivelun jälkiä. Tarkastuksen aikana talossa ei ollut asukkaita paikalla, joten röykkiön alkuperää ei voitu tiedustella.

Jatkotoimenpiteitä: -

Muuta: -

Koekuopat: -

Ote peruskartasta 1:20 000, 2141 04 PÄLKÄNE (Hki 1987)

Saarelan talon koordinaatit: x = 6806 04, y = 2517 99, z = 90-92,5 m mpy

● = tuluskiven oletettu löytöpaikka

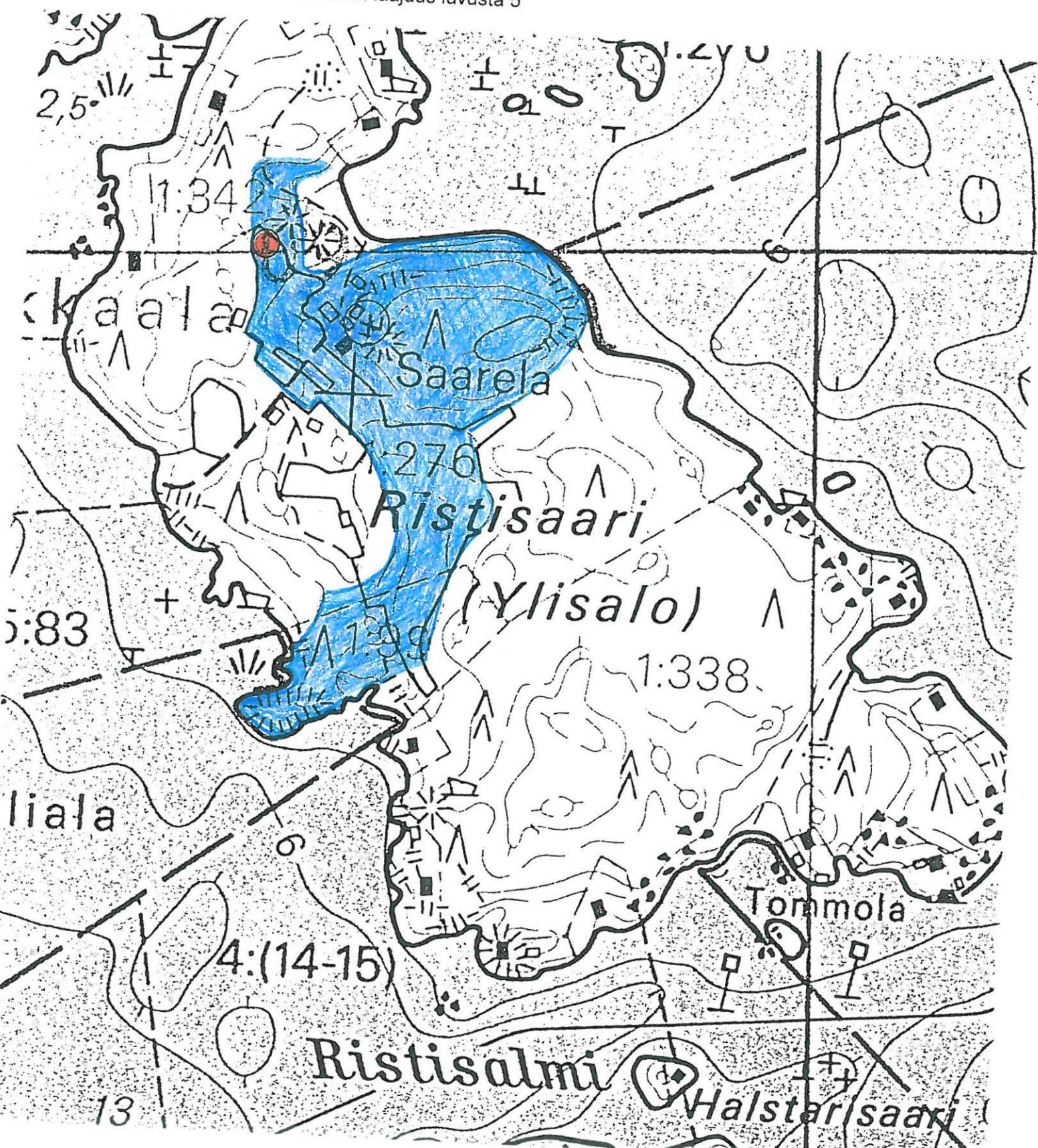
x = tarkastuksen yhteydessä löytynyt röykkiö (ks. kohde 2)

Pälkäneen arkeologinen osainventointi 2000
 Pälkäne, Onkkaala, Ristisaari 1 [7]
 Peruskartan suurennos 1:5000

- = tuluskiven (KM 6715) oletettu löytöpaikka
- × = tarkastuksen yhteydessä löytynyt röykkiö (ks. kohde 2)
- = tarkastettu alue

Ks. koko tarkastetun alueen laajuus luvusta 5

Suvisaari [8], kivikautisen tasataltan (HM 2612) irtolöytöpaikka**Kunta:** Pälkäne**Kylä:** Kirvu**Paikannimi:** Suvisaari**Kohteen laji:** irtolöytöpaikka**Lukumäärä:** 1**Ajoitus:** kivikausi**Rauhoitusluokka:** -**Tarkastus:** Riikka Saarinen ja Jukka Palm 19.6.2000**Sijainti:** PK 2141 04 PÄLKÄNE, x = 6807 28, y = 2517 94, z = n. 85 m mpy, Pälkäneen kirkosta n. 5,2 km NE**Hoito ja kunto:** -**Tila- ja omistajatiedot:** Suvisaari 3:23, Marja Niinimäki-Vihinen, Koukkutie 2, 33530 Tampere**Kiinteistötunnus:** -**Aiemmat tiedot:** Inv. 1995 (61.): HM 2612 lattea tasataltta, harmaata kivilajia, poikkiteräinen, nelisivuinen, kantaan kapeneva ja oheneva, lappeet loivasti kuperat, fasetoidut, kyljet suorat, terä kaareva, lasku loiva ja viisto, kanta hiomatta, 82 x 30 x 14 mm. Löytänyt koululainen Kauko Saarilahti (os. Tähtitorninkatu 16 A 5, Helsinki) 1964 Kirpun kylän Pälkäneveden Suvisaaresta, lounaispuoleisen lahden rannan perkauksessa n. 2 m syvästä pohjasorasta. Löytöpaikka on Kantellinsaarten eteläisin saari. Puutarhaa käännettäessä on paljastunut hiiltyneitä puita, ehkä nuotiojätettä.**Aiemmat löydöt:** ks. *Aiemmat tiedot*. HM 2612 lattea tasataltta**Inventointilöydöt:** KM 32139, 1 kvartsin pala**Kartat:** peruskarttaote 1:20 000, peruskartan suurennos 1: 5000**Negatiivit:** 116783**Diat:** -**Tarkastuksen aihe:** Pälkäneen arkeologinen osainventointi**Kohteen kuvaus:** Kivikautinen irtolöytöpaikka Kantellinsaariin kuuluvan Suvisaaren lounaispuolen poukaman rannassa, jossa vesirajaa on raivattu kivistä n. 20 m:n matkalta. Rannassa on päällimmäisenä hiekkaa ohut kerros. Rannan edustalla, saaren eteläpäässä on yksi kesämökki, jonka takana ja sivuilla on kivikkoa. Mökin eteen jää kapea rantatasanne.**Tutkimushistoria:** -**Toimenpiteet ja havainnot 2000:** Tasataltan löytöpaikka on saaren lounaispuolen pieni lahti. Rantavedestä, kesämökin edustalta löytyi tarkastuksen yhteydessä 1 kvartsin pala (KM 32139), jossa on havaittavissa mahdollinen iskupinta. Kohde vaikuttaa kuitenkin epätodennäköiseltä kivikautiseksi asuinpaikaksi. Hiekkaista rantaa on mökin edustalla vain kapea n. 10 x 5 m:n kaistale, jonka takana on kivilouhikkoa. Mökin rakentamisen yhteydessä (tai myöhemmin) rantaa on ilmeisesti raivattu, sillä rakennuksen vieressä olevan kivikon päälle on kasattu kivistä raivausröykkiöitä. Mökin lähiympäristö on louhikkoa, jossa kasvaa harvaa sekapuustoa.**Ympäristö:** ks. myös *Toimenpiteet ja havainnot 2000*. Suvisaari kuuluu Pälkäneveden Kantellinsaariin. Se on saariryhmän eteläisin, pohjois-eteläsuuntainen ja kooltaan 160 x

100 m. Irtolöytöpaikka saaren lounaispoukamassa on kivistä raivattua hiekkarantaa, jonka yläpuolella kasvaa sekametsää.

Laajuus: -

Ehdotus suoja-alueeksi: -

Suojelutoimenpiteet: -

Luokitusehdotus: irtolöytöpaikka

Havaintomahdollisuudet: hyvät

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: -

Lähilöytöjä: KM 6715 soikea tuluskivi Ristisaaren Saarelasta n. 1,1 km S

Jatkotoimenpiteitä: -

Muuta: -

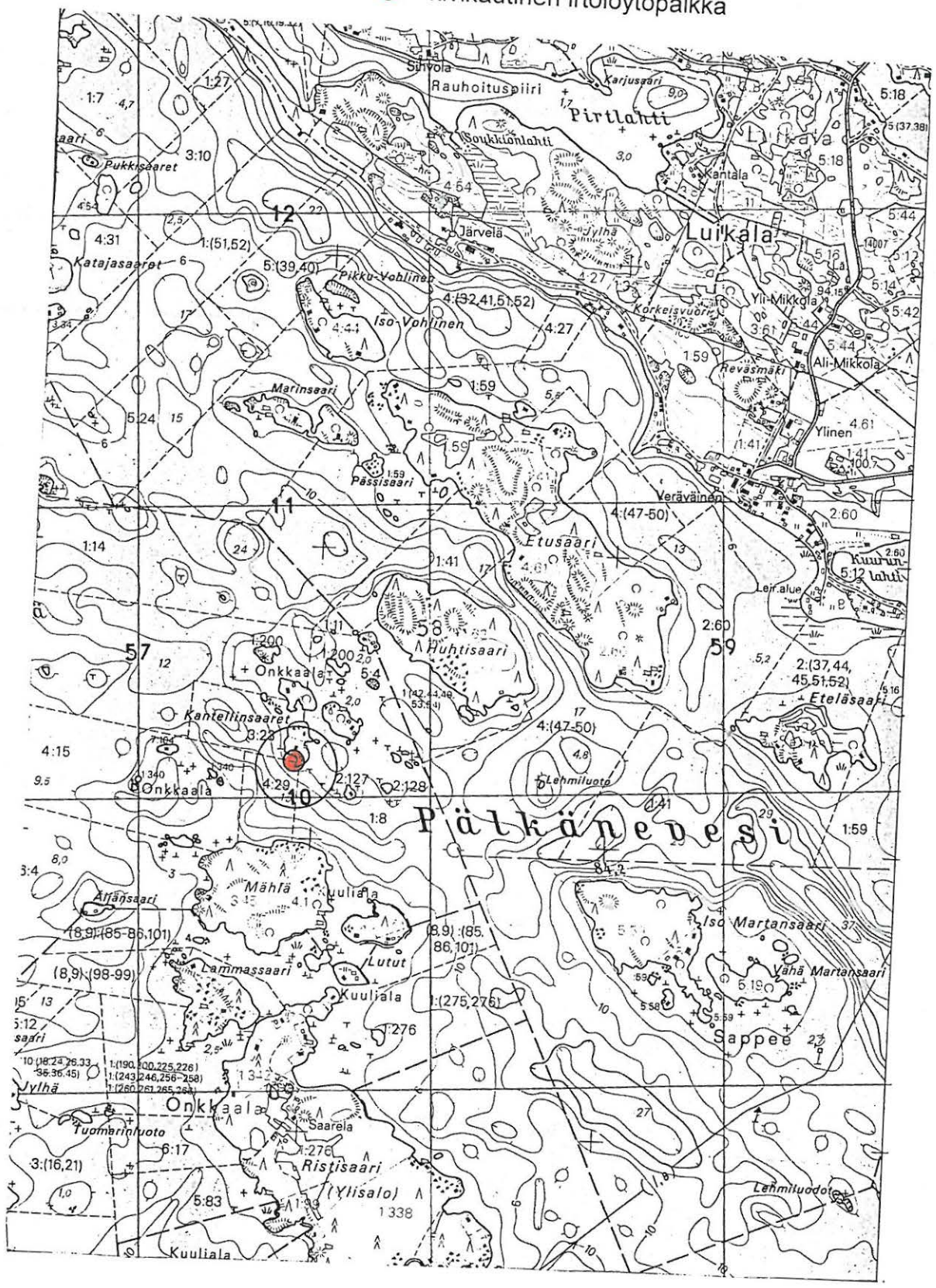
Koekuopat: -

Pälkäneen arkeologinen osainventointi 2000

Pälkäne, Kirvu, Suvisaari [8]

Ote peruskartasta 1:20 000, 2141 04 PÄLKÄNE (Hki 1987)
Koordinaatit: x = 6807 28, y = 2517 94, z = n. 85 m mpy

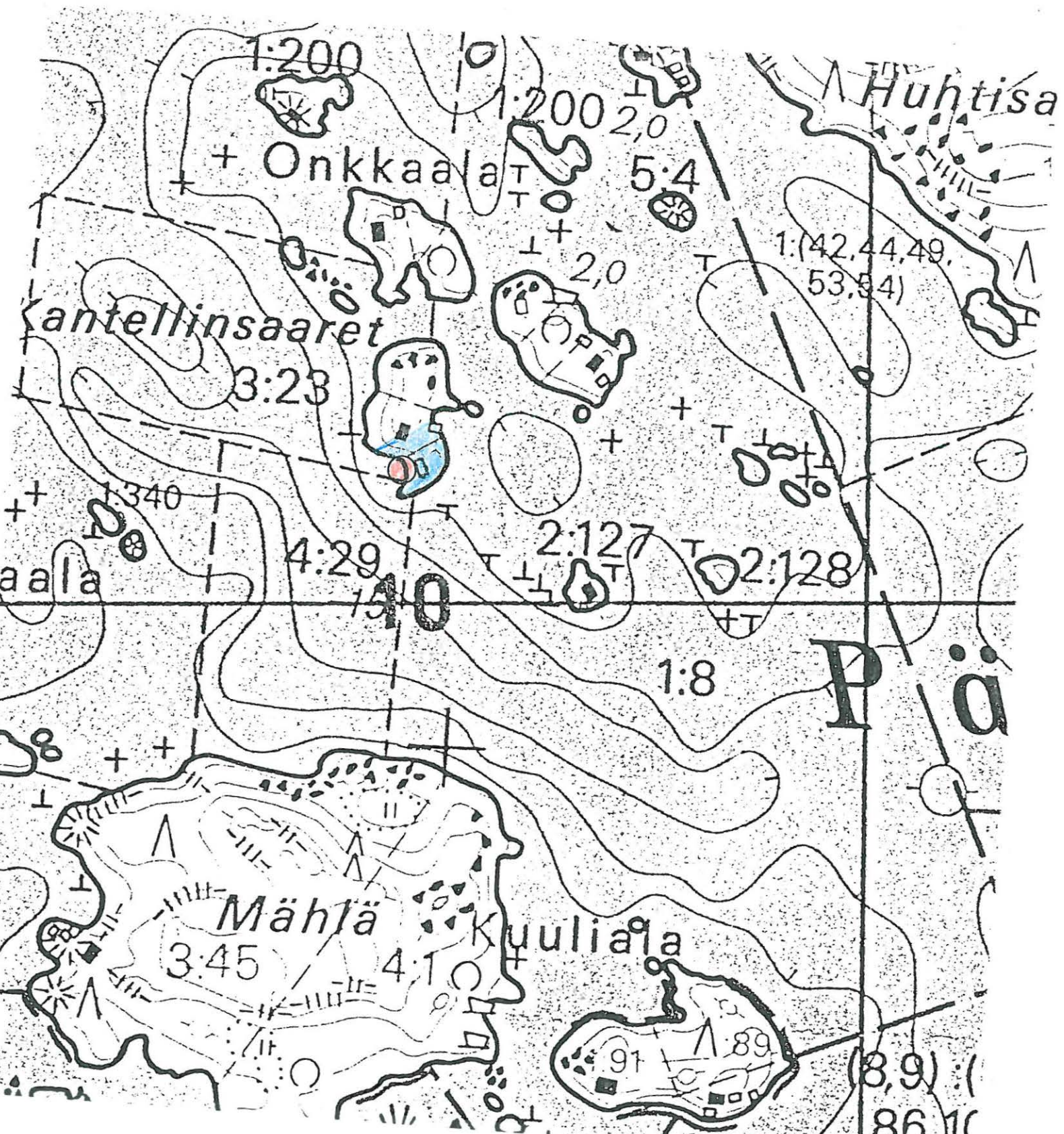
● = kivikautinen irtolöytöpaikka

Pälkäneen arkeologinen osainventointi 2000
 Pälkäne, Kirvu, Suvisaari [8]
 Peruskartan suurennos 1:5000

- = kivikautisen tasataltan (HM 2612) oletettu löytöpaikka ja kvartsi-iskoksen irtolöytöpaikka
- = tarkastettu alue

Ks. koko tarkastetun alueen laajuus luvusta 5

Musti [9], kaksiteräisen kirveen (KM 11788) löytöpaikka**Kunta:** Pälkäne**Kylä:** Oksala**Paikannimi:** Musti**Kohteen laji:** irtolöytöpaikka**Lukumäärä:** 1**Ajoitus:** kivikausi, kampakeraaminen aika**Rauhoitusluokka:** -**Tarkastus:** Riikka Saarinen ja Jukka Palm 21.6.2000**Sijainti:** PK 2141 07 AITOO, x = n. 6807 35-36, y = n. 2524 72-75, z = n. 84,7 m mpy**Hoito ja kunto:** -**Tila- ja omistajatiedot:** Oksala 1:21, Jouko Suoniemi, Kukkolanraitti 203, 36600 Pälkäne**Kiinteistötunnukset:** -**Aiemmat tiedot:** Inv. 1995 [84.]: Kansallismuseoon on v.1947 luetteloitu kaksiteräinen kirves, joka on tehty tuuran kappaleesta. Löytöpaikaksi on ilmoitettu Joutsenselän Mustasaaren pohjoispuolella olevan hiekkarannan edustalta vedestä paljastunut kivikko. Löytäjä koululainen Päiviö Latvus.**Aiemmat löydöt:** KM 11788 kaksiteräinen kirves, tehty tuuran kappaleesta, 111 x 45 x 26 mm.**Inventointilöydöt 2000:** KM 32140:1, 1 piin pala, KM 32140:2, 2 kvartsi-iskosta**Kartat:** peruskarttaote 1:20 000**Negatiivit:** 116789**Diat:** 43998**Tarkastuksen aihe:** Pälkäneen arkeologinen osainventointi**Kohteen kuvaus:** Kivikautisen kaksiteräisen kirveen irtolöytöpaikka. Noin 40 m leveä hiekkaranta Mustin saaren pohjoispäässä, koilliseen pistävän niemen edustalla. Tarkastuksen yhteydessä paikalta löytyi 1 pala piitä ja 2 kvartsi-iskosta aivan vesirajasta. Kiinteään muinaisjäänökseen viittaavia rakenteita ei kuitenkaan havaittu.**Tutkimushistoria:** Ks. Aiemmat tiedot sekä Aiemmat löydöt**Toimenpiteet ja havainnot 2000:** Kirveen löytöpaikka vahvistui aiemman kuvauksen perusteella. Mustin pohjoispuolella on yksi hiekkaranta. Kyseisessä rannassa on pikkukivikkoa, joista on raivattu kaksi rantaviivaan nähden kohtisuoraa kiviriviä matalaan rantaveteen. Kivet ovat pieniä ja keskisuuria, keskimäärin n. 15-20 cm halkaisijoiltaan. Niiden väliin jää 12 m:n levyinen veneenvetopaikka. Rivit näkyvät hyvin rantavedessä ja ulottuvat n. 10 m:n päähän veteen. Niiden ikä jäi kuitenkin epäselväksi. Paikka on kesämökin rantana.

Rantaa tarkastellessa havaittiin lisäksi kaksi kvartsi-iskosta (KM 32140:2) sekä pala piitä (KM 32140:1) aivan vesirajan tuntumasta. Rantaterassin päälle kaivetusta koekuopasta (KK 4) ei kuitenkaan löytynyt mitään muinaisjäänökseen viittaavaa. Hiekkapohjaiselle tasanteelle, niemellä sijaitsevan kesämökin takana olevaan kuusikkoon, n. 70 m:n päähän rannasta etelään, kaivettiin kolme koekuoppaa (KK 1-3) 90-92 m mpy, joista ei löytynyt mitään muinaisjäänökseen viittaavaa. Kohde vaikuttaa sovelialta kivikauden asuinpaikaksi. On mahdollista ettei muinaisjäänöstä pystytty paikantamaan, tai että paikalla ei ole säilynyt kivikautisia rakenteita, johtuen esim. sesonkiluonteisesta käytöstä kivikaudella.

Ympäristö: Musti on n. 580 x 220 m suuruinen luode-kaakko –suuntainen saari Pälkäneveden Jouttesselällä. Saaren luoteenpuoleinen kärki on hiekkapohjainen koilliseen pistävä tasanne, jonka takana muinaisrannat näkyvät lohkarekivien muodostamina terassi-reunoina. Niemen NNW rannalta löytyivät kohteen irtolöydöt. Se rajautuu lounaassa matalaan kallioniemekkeeseen. Rannassa on yksi kesämökki. Muuten lähiympäristö on havumetsää.

Laajuus: -

Ehdotus suoja-alueeksi: -

Suojelutoimenpiteet: -

Luokitusehdotus: irtolöytöpaikka

Havaintomahdollisuudet: hyvät

Tiedossa olevat maankäyttösunnitelmat: vahvistunut ranta-asemakaava

Lähilöytöjä: Poikkikirves (Pälkäneen museo) Rantakotkan tilan maalta n. 1,2 km SWW, löytänyt Kaarlo Laine v.1953, KM 2201:684 nelisivuinen oikokirves ja KM 3321:6 kourutaltilta Oksalan tilan maalta, n. 1,9 km SW (Oksalan talo), KM 21452 nelisivuinen oikokirves n. 1,4 km SSW

Jatkotoimenpiteitä: -

Muuta: -

Koekuopat:

KK 1. X = 6807 273, y = 2524 726, z = 90-92,5 m mpy. N. 40 m etelään kesämökistä, sen takana olevassa kuusikossa. Koko 40 x 40 cm, syvyys 73 cm. 0-6 cm pintaturve, 6-12 cm harmaa huuhtoutumiskerros, jossa jonkin verran hiiltä, 12-37 cm punertava hieno hiekka, jossa pieniä kiviä, 37-73 cm harmahtava savensekainen hieno hiekka.

KK 2. X = 6807 263, y = 2524 726, z = 90-92,5 m mpy. 9,5 m KK 1:stä itään. Koko 40 x 45 cm, syv. 63 cm. 0-8 cm pintaturve, 8-17 cm harmaa huuhtoutumiskerros, jossa jonkin verran hiiltä, 17-27 cm tummanpunainen hieno hiekka, 27-43 cm punertava ja syvemällä vaaleneva hienohiekka, 43- 63 cm vaalea, savensekainen hiekka.

KK 3. KK 1:stä 15,5 m W. X = 6807 267, y = 2524 709, z = 90-92,5 m mpy. Kuopan koko 40 x 50 cm, syv. 70 cm. 0-7 cm pintaturve, 7-11 cm harmaa huuhtoutumiskerros, 11-43 cm punertava hienohiekka, 43-70 cm punertava hiekka ja sora.

KK 4. Piin löytöpaikan lähetyville, saaren koillisniemen tasanteelle, mökin N-kulmaan 20 m, suuntaan 260 g. Z = n. 85 m mpy. Kuopan koko 40 X 40 cm, syv. 40 cm. 0-15 cm pintaturve, 15-20 cm harmaa "huuhtoutumiskerros", 20-32 cm harmaa hienohiekka, paikoin ruskea, paljon pieniä kiviä, 32-40 cm harmaa hienohiekka, joka jatkuu myös syvemällä kairauksen perusteella.

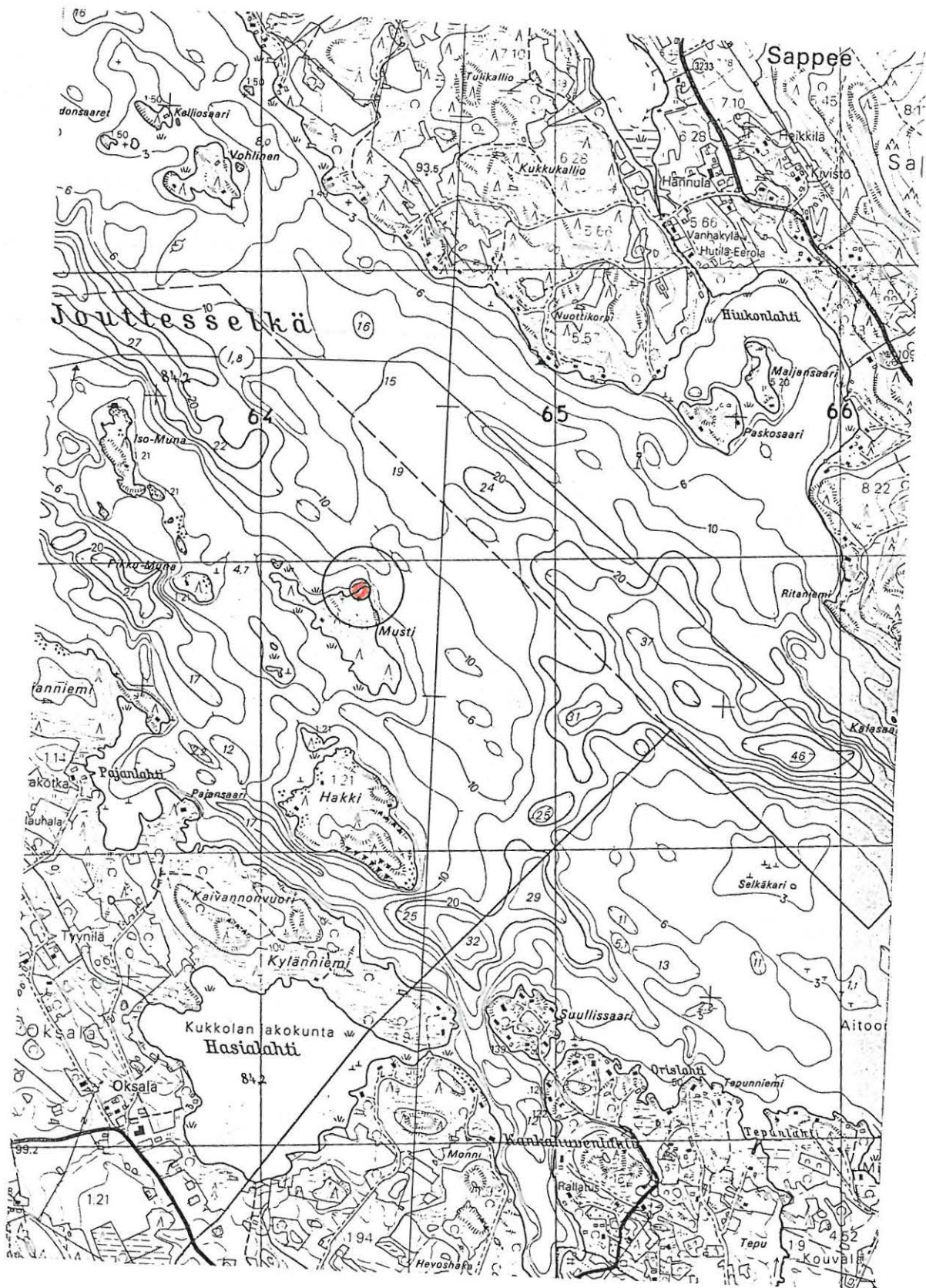
Pälkäneen arkeologinen osainventointi 2000

Ote peruskartasta 1:20 000, 2141 07 AITOO

Koordinaatit: x = 6807 35-36, y = 2524 72-75, z = n. 84,7 m mpy

Pälkäne, Oksala, Musti [9]

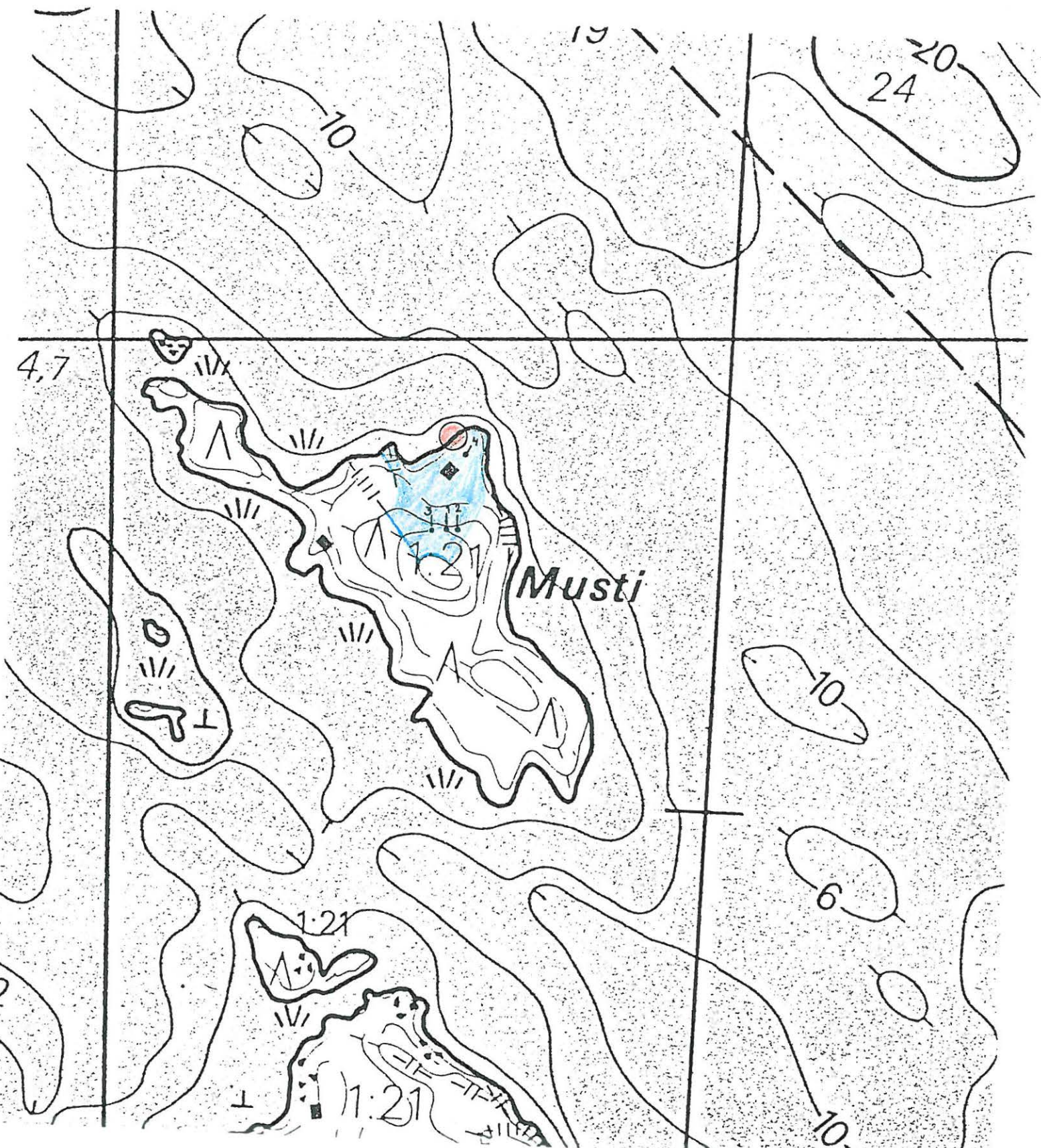
● = irtolöytöpaikka

Pälkäneen arkeologinen osainventointi 2000
Pälkäne, Oksala, Musti [9]
Peruskartan suurennos 1:5000

- = kivikautinen irtolöytöpaikka
- = tarkastettu alue
- = koekuopat 1-4

Ks. koko tarkastetun alueen laajuus luvusta 5

Leppäsaari [10], kivikautisen kourutaltan (KM 11803) löytöpaikka**Kunta:** Pälkäne**Kylä:** Mälkilä**Paikannimi:** Leppäsaari**Kohteen laji:** irtolöytöpaikka**Lukumäärä:** 1**Ajoitus:** kivikausi, kampakeraaminen aika**Rauhoitusluokka:** -**Tarkastus:** Riikka Saarinen ja Jukka Palm 28.6.2000**Sijainti:** PK 2132 03 VALKEAKOSKI, x = 6799 15, y = 2505 27, z = n. 85 m mpy, n. 4,6 km Valkeakosken kirkosta NE**Hoito ja kunto:** -**Tila- ja omistajatiedot:** Leppälä 10:87, Markku Aalto, Vuorikummuntie 12 C, 00390 Helsinki**Kiinteistötunnus:** -**Aiemmat tiedot:** Inv. 1995 [82.]: Kansallismuseoon on luetteloitu v. 1947 pohjalainen kourutaltta KM 11803: 215 x 53 x 22 mm. Löytyi Muikkusaarten Leppäsaaren savirannasta, joka oli kuivana kesänä paljastunut veden alta. Löytöjä poliisikonstaapeli Eino Joh. Mäkelä;

Inventointi: Erä-Esko 1947, s.33

Aiemmat löydöt: ks. *Aiemmat tiedot*, pohjalainen kourutaltta KM 11803**Inventointilöydöt 2000:** -**Kartat:** peruskarttaote 1:20 000, peruskartan suurennos 1: 5000**Negatiivit:** -**Diat:** -**Tarkastuksen aihe:** Pälkäneen arkeologinen osainventointi**Kohteen kuvaus:** Kivikautisen kourutaltan löytöpaikka saviperäisen saaren Tyrynselän puoleiselta rannalta, länteen pistävältä niemekkeeltä.**Tutkimushistoria:** ks. *Aiemmat tiedot*. Vuoden 1995 Pälkäneen inventoinnissa kohde jäi tarkastamatta veneen puuttumisen takia**Toimenpiteet ja havainnot 2000:** Kourutaltan löytäneen poliisikonstaapeli Eino Joh. Mäkelän tytär (saaren uudemman, itärannalla sijaitsevan, kesämökin omistaja) kertoi esineen löytyneen kaivettaessa vanhan mökin perustuksia saaren länsirannalle. Mökki on siirretty saareen Valkeakosken junaradan alta ostovuoden 1938 jälkeen. Niemi on kivi- ja savipohjainen. Sen koillispuolella on kapea muinaissalmi. Muita löytöjä ei saarelta ole tehty. Mitään muinaisjäänökseen viittaavia havaintoja ei kohteen tarkastuksen yhteydessä tullut esille. Kourutaltta on todennäköisimmin pyyntimatalla hukattu.**Ympäristö:** ks. myös *Kohteen kuvaus*. Leppäsaari on Muikkusaarten eteläpuolinen pieni, n. 160 x 120 m suuruinen saari Mallasveden Tyrynselän ja Mallasselän välissä. Saarella on kaksi kesämökkiä, joista vanhemman, Tyrynselän puoleisen perustuksia kaivettaessa kourutaltta löytyi. Saari on matala ja suurimmaksi osaksi savipohjainen. Löytöpaikalla, savipohjaisella rantatöyräällä, kasvaa muutamia havupuita.**Laajuus:** -**Ehdotus suoja-alueeksi:** -**Suojelutoimenpiteet:** -**Luokitusehdotus:** irtolöytöpaikka

Havaintomahdollisuudet: hyvät

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: -

Lähilöytöjä: Mälkilä, Puolivälinsaari kivikautinen/epineoliittinen asuinpaikka n. 2,0 km NEE; Heritynniemi, kaksi mahdollisesti pronssikautista hautaröykkiötä n. 1,5 km SW.

Jatkotoimenpiteitä: -

Muuta: -

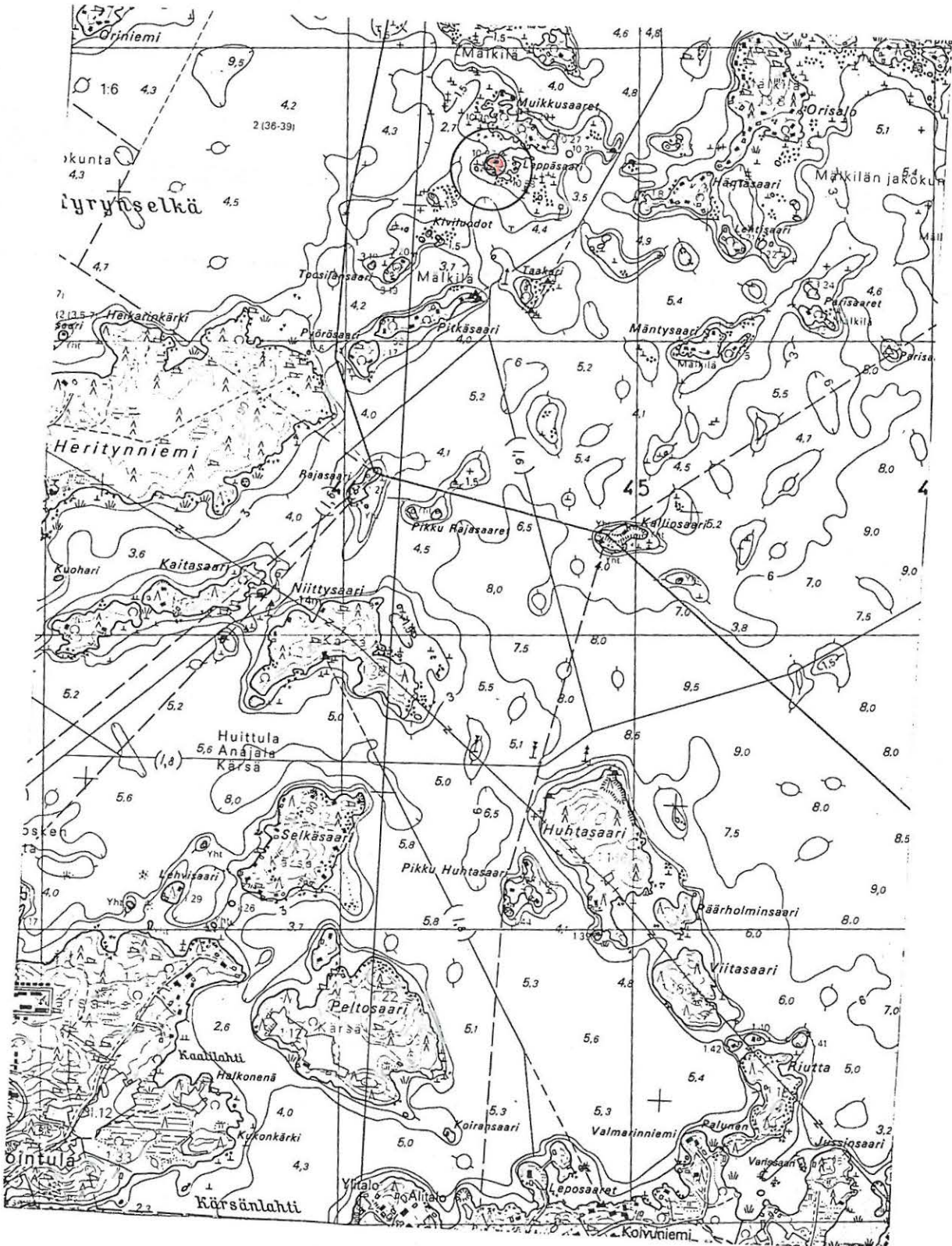
Koekuopat: -

Pälkäneen arkeologinen osainventointi 2000

Pälkäne,
Mäkilä, Leppäsaari [10]

Ote peruskartasta PK 2132 03 VALKEAKOSKI
Koordinaatit: x = 6799 15, y = 2505 27, z = n. 85 m mpy

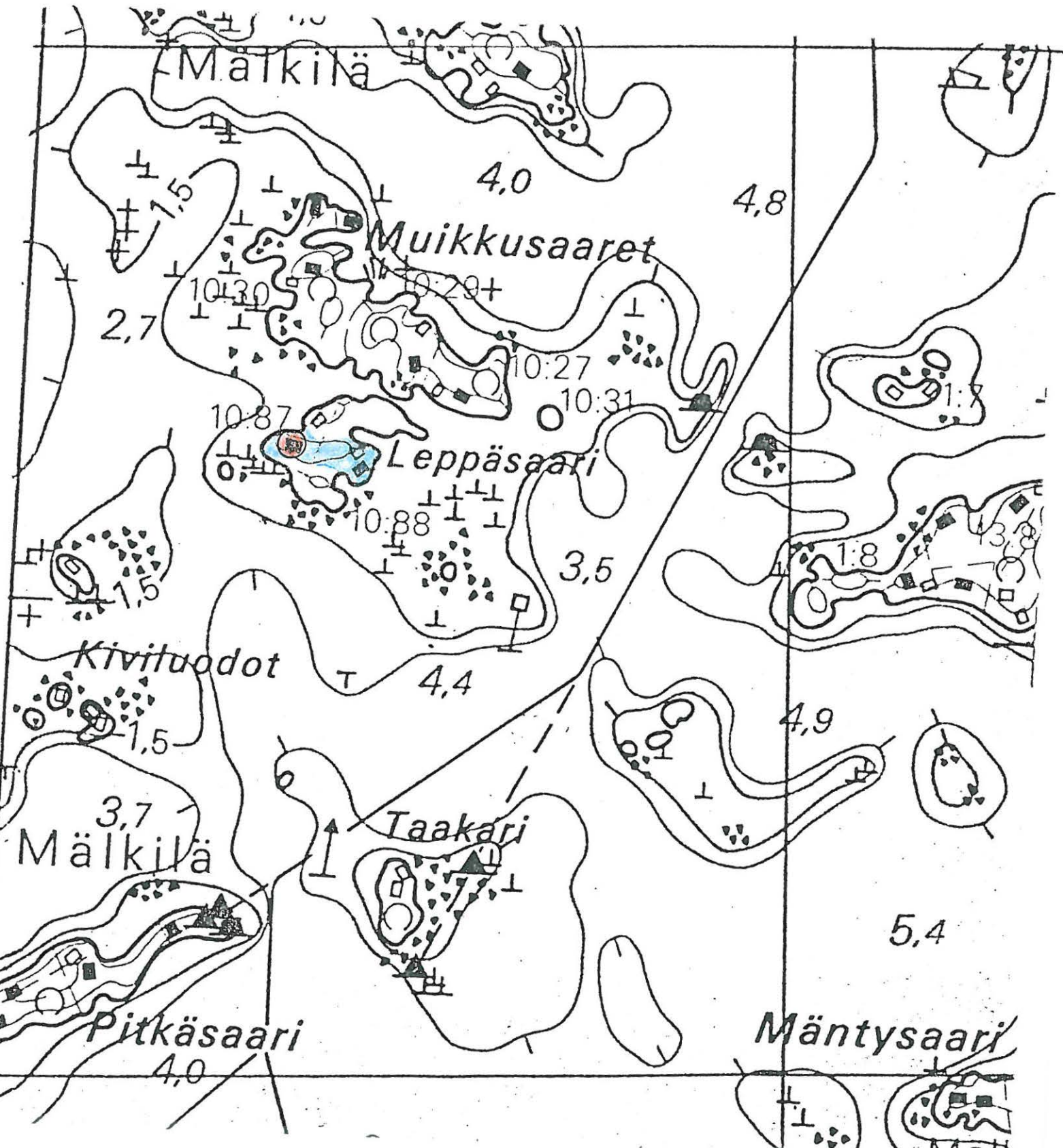
● = kourutaltan (KM 11803) löytöpaikka

Pälkäneen arkeologinen osainventointi 2000
 Pälkäne, Mälkilä, Leppäsaari [10]
 Peruskartan suurenos 1:5000

- = kivikautisen kourutaltan (KM 11803)
 löytöpaikka
 = tarkastettu alue

Ks. koko tarkastetun alueen laajuus luvusta 5

Paskosaari [11], poikkikirveen (KM 1996:48) löytöpaikka**Kunta:** Pälkäne**Kylä:** Laitikkala**Paikannimi:** Paskosaari**Kohteen laji:** irtolöytöpaikka**Lukumäärä:** 1**Ajoitus:** kivikausi**Rauhoitusluokka:** -**Tarkastus:** Riikka Saarinen ja Jukka Palm 28.6.2000**Sijainti:** PK 2132 06 LAITIKKALA, x = 6795 62, y = 2518 46, z = n. 85 m mpy, n. 8,7 km Pälkäneen kirkosta SSW**Hoito ja kunto:** -**Tila- ja omistajatiedot:** Paskosaari 3:15, Arvo ja Aili Leskinen, Hammarinkatu 4, 33730 Tampere**Kiinteistötunnus:** -**Aiemmat tiedot:** Inv. 1995 [72.]: Kansallismuseoon luetteloitu poikkikirves KM 1996:48, viheriäisliuskaa. Mitat 21 x 6-9,5 x 1,75 cm. Löydetty Paskosaarella Pinteleen järvessä. A. O. Heikel 1879.**Aiemmat löydöt:** ks. *Aiemmat tiedot*, poikkikirves KM 1996:48**Inventointilöydöt 2000:** -**Kartat:** peruskarttaote 1:20 000, peruskartan suurennos 1: 5000**Negatiivit:** -**Diat:** -**Tarkastuksen aihe:** Pälkäneen arkeologinen osainventointi**Kohteen kuvaus:** Kivikautisen poikkikirveen löytöpaikka Pinteleen järven eteläosan saarella, 500 m Kyllönjoen suulta NWE. Saarella on yksi kesämökki. Kirveen tarkempi löytöpaikka Paskosaarella on tuntematon.**Tutkimushistoria:** ks. *Aiemmat tiedot*. Vuoden 1995 Pälkäneen inventoinnin yhteydessä kohdetta ei voitu tarkastaa veneen puuttumisen takia.**Toimenpiteet ja havainnot 2000:** Saari tarkastettiin pintapoimimalla sen lounaaseen pistävän 80 x 20 m suuruisen niemenkärjen luoteisranta sekä kesämökin pihapiiri. Mitään muinaisjäännykseen viittaavaa ei kuitenkaan havaittu. Matalan saaren (alle 85 m mpy) rantoja on paikoin tuettu puisin seinämin. Niemekkeen luoteisrannassa on soraa. Saaren rannat ovat muuten lähes kauttaaltaan kaislikon peittämiä. Kohde on vaikuttaa todennäköisimmin ollut pyynti/kalastuspaikalta, minne kirves on kivikaudella hukattu. Pinteleen järven ja Ilmoilanselän rannoilla on kivikauden asuinpaikkoja, joiden asukkaalle Paskosaarenkin kirves on oletettavasti kuulunut.**Ympäristö:** ks. myös *Kohteen kuvaus* sekä *Toimenpiteet ja havainnot 2000*. Paskosaari on pieni, n. 185 x 60 m suuruinen saari. Se on pinnaltaan lattea ja matala, sora-savi – pohjainen. Kesämökin pihapiiri saaren keskellä on hoidettua puutarhaa. Sen koillispuolella kasvaa tiheää, pientä sekametsä-puustoa.**Laajuus:** -**Ehdotus suoja-alueeksi:** -**Suojelutoimenpiteet:** -**Luokitusehdotus:** irtolöytöpaikka**Havaintomahdollisuudet:** melko heikot kaislikon peittäessä suurimman osan saaren rannoista

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: -

Lähilöytöjä: Laitikkala, Kataja, poikkikirveen katkelma HM 1038:1 n. 800 m SE; Laitikkala, Niinikoski, kaksi kiviröykkiötä n. 1,5 km SWW; Laitikkala, Ahtila, kuppikivi n. 0,8 km S

Jatkotoimenpiteitä: -

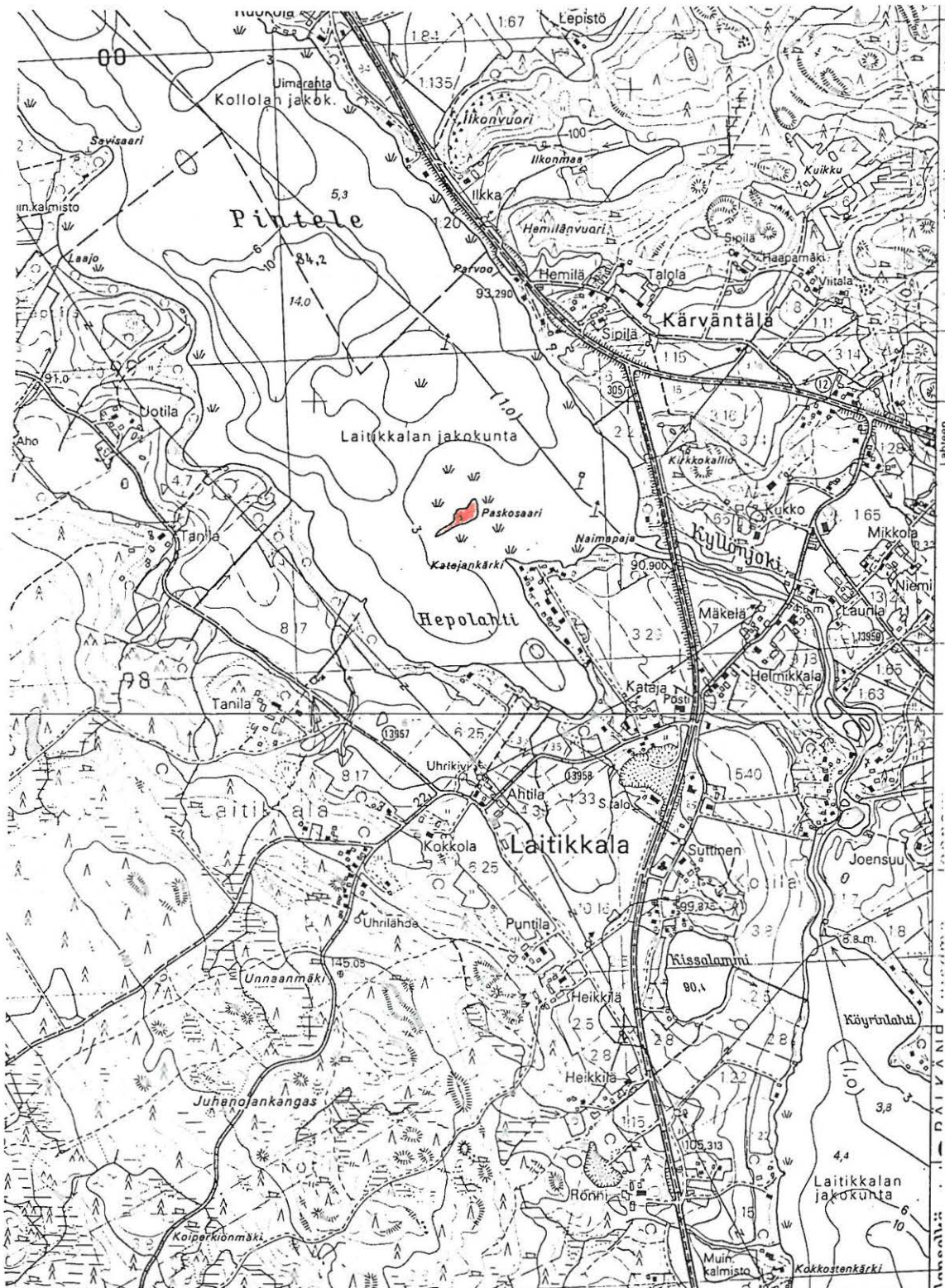
Muuta: -

Koekuopat: -

Ote peruskartasta 1:20 000, 2132 06 LAITIKKALA (Hki 1986)

Koordinaatit: x = 6795 62, y = 2518 46, z = n. 85 m mpy (kesämökin koordinaatit)

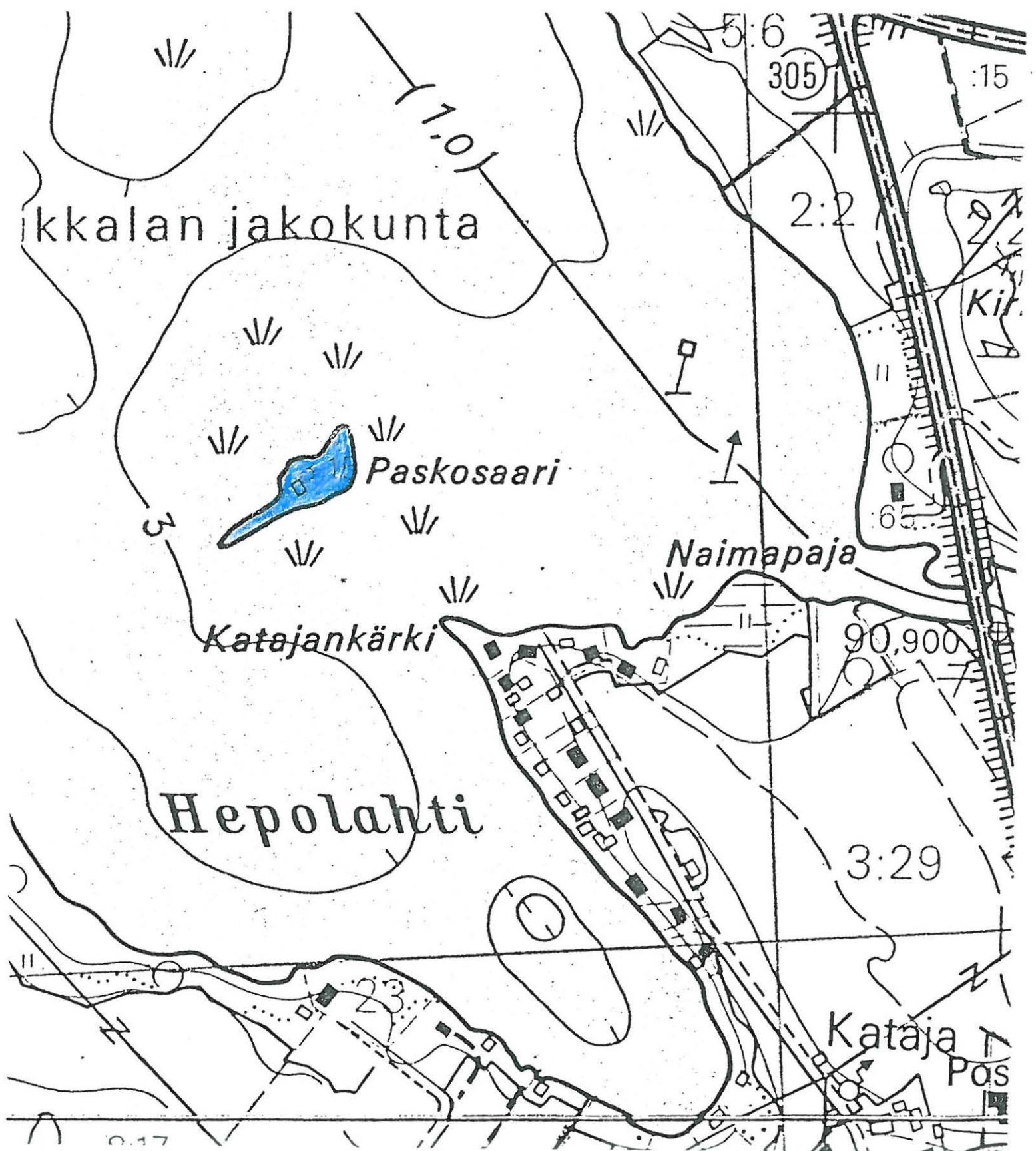
 = Paskosaari, poikkikirveen KM 1996:48 löytöpaikka

Pälkäneen arkeologinen osainventointi 2000
Pälkäne, Laitikkala, Paskosaari [11]
Peruskartan suurennos 1:5000

 = tarkastettu alue

Ks. koko tarkastetun alueen laajuus luvusta 5

4.4. Inventoinnin aikana havaitut esihistorialliset irtolöytökohteet

Veräväinen [12], kivikauden ja historiallisen ajan irtolöytöpaikka

Kunta: Pälkäne

Kylä: Luikala

Paikannimi: Veräväinen

Kohteen laji: irtolöytöpaikka

Lukumäärä: 1

Ajoitus: kivikausi ja historiallinen aika

Rauhoitusluokka: -

Tarkastus: Riikka Saarinen ja Jukka Palm 26.6.2000

Sijainti: PK 2141 04 PÄLKÄNE, x = 6808 22, y = 2519 38, z = n. 84,7 m mpy, n. 6,9 km Pälkäneen kirkosta NE

Hoito ja kunto: -

Tila- ja omistajatiedot: Penttilä 2:72, Teuvo Penttilä, Hiitolinnantie 21, 36450 Salmentaka

Kiinteistötunnus: -

Aiemmat tiedot: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt 2000: KM 32141:1, 1 kvartsi-iskos, KM 32141:2, 6 palaa palanutta luuta, 4 historiallisen ajan liitupiipun palaa (ei luetteloitu)

Kartat: peruskarttaote 1:20 000

Negatiivit: -

Diat: ks. 43995 Luikalan kylä

Tarkastuksen aihe: Pälkäneen arkeologinen osainventointi

Kohteen kuvaus: Kivikauden ja historiallisen ajan irtolöytöjä Luikalan jakokunnan venerannassa. Ranta on loivan, lounaaseen viettävän rinteeseen edustalla, lähellä asuinrakennuksia. Pihapiirit ulottuvat rannan tuntumaan. Matalassa hiekkapohjaisessa rantavedessä havaittiin yksi kvartsi-iskos, 6 palaneen luun palaa sekä 4 liitupiipun palaa.

Tutkimushistoria: -

Toimenpiteet ja havainnot 2000: N. 20 m levyinen veneranta pintapoimittiin vesirajasta. Rantaa oli mahdollisuus tarkastella useampana päivänä ja havaittiin, että johtuen aaltojen työstä, esille tuli uusia löytöjä silloin tällöin. Kivikauden löytöjä havaittiin varmuudella vain yksi kvartsi-iskos (KM 32141:1). Johtuen vanhan kyläasutuksen läheisyydestä palaneiden luiden (32141:2) ikää on vaikea määrittää varmuudella. Paikka on sopiva kivikautiseksi asuinpaikaksi mutta alueen myöhempi käyttö, rakentaminen ja asutus, tuottavat ongelmia sen toteutukseksi. Pintapoiminnan löytöaineisto on sekoittunutta ja mahdolliset asuinpaikkarakenteet ovat altistuneet jatkuvalle maankäytölle. Paikalla on ollut kyläasutusta keskiajalta lähtien. Löydetyt liitupiipun palat ovat pieniä eikä niissä ole havaittavissa leimoja. Ne voidaan väljästi ajoittaa historialliseen aikaan, n. 1600-1800 – lukujen tienoille.

Ympäristö: ks. myös *Kohteen kuvaus* sekä *Toimenpiteet ja havainnot 2000*. Luikala on Pälkäneveden suurin saari. Se sijaitsee vesialueen pohjoisosassa ja on luode-kaakko – suunnassa n. 4,7 km pituinen ja koillis-lounais – suunnassa n. 1,5 km levyinen. Pohjois-koillispuolella saaren erottaa mantereesta kapea Siltasalmi, joka on kapeimmalta kohdalta vain n. 20 m leveä. Luikalan luoteispuolella on vesialueen entinen, Iharin-Sarsan, laskureitti. Irtolöytöpaikan lähiympäristö on maalaismiljöötä. Lähin asuinrakennus on

kohteesta, jakokunnan venerannasta, n. 60 m päässä. Rannan tuntumassa on lehtipuita sekä nurmialuetta.

Laajuus: n. 30 x 5 m

Ehdotus suoja-alueeksi: -

Suojelutoimenpiteet: -

Luokitusehdotus: irtolöytöpaikka

Havaintomahdollisuudet: hyvät

Tiedossa olevat maankäyttösuunitelmat: -

Lähilöytöjä: *Luikala, Lulli*, KM 6680:5 nelisivuinen oikokirves ja KM 29229:1 hioimen katkelma, n. 1,9 km SEE; *Luikala, Olkkala*, KM 1996:46 käyräselkäinen kourutaltoa, KM 1996:47 nelisivuinen kourutaltoa, HM 56:87 pohjalainen tasataltoa n. 0,7 km NNW (oletettu löytöpaikka – Olkkalan pelto; *Liettennenä, Järvelä*, kivistinen asuinpaikka n. 1,3 km NW.

Jatkotoimenpiteitä: -

Muuta: -

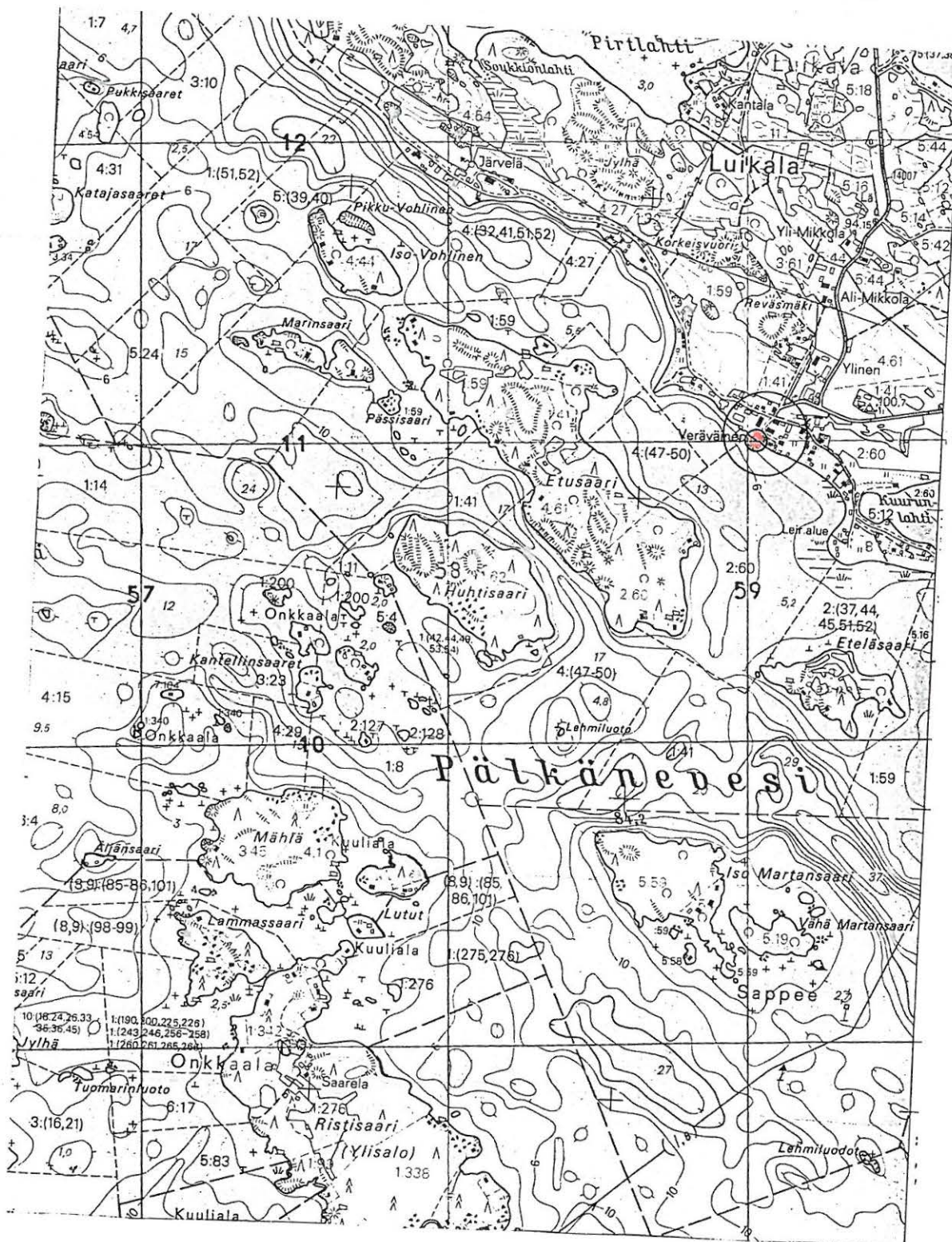
Koekuopat: -

Pälkäneen arkeologinen osainventointi 2000

Pälkäne,
Luikala, Veräväinen [12]

Ote peruskartasta 1:20 000, 2141 04 PÄLKÄNE (Hki1987)
Koordinaatit: x = 6808 22, y = 2519 38, z = n. 84,7 m mpy

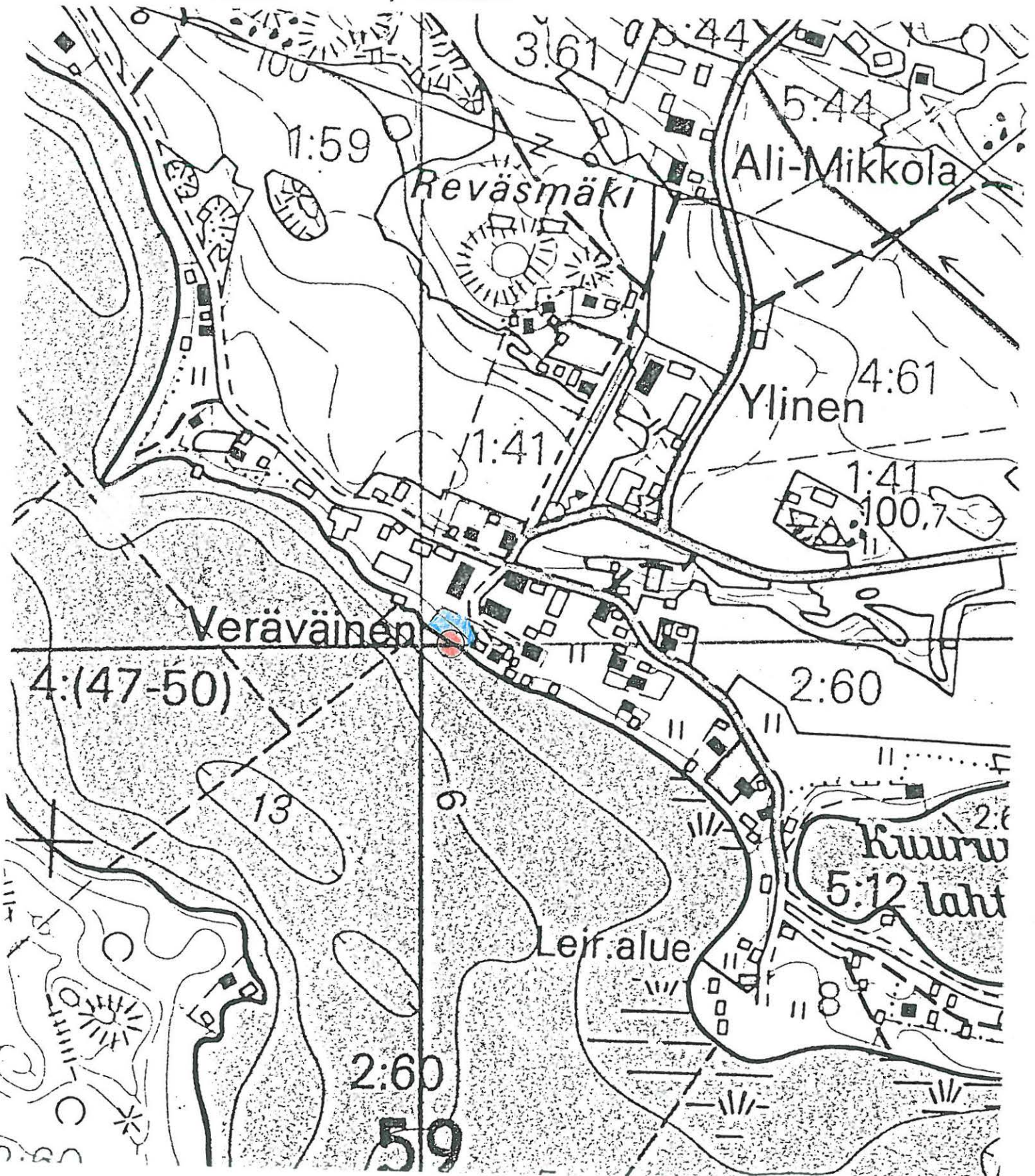
● = irtolöytöpaikka

Pälkäneen arkeologinen osainventointi 2000
Pälkäne, Luikala, Veräväinen [12]
Peruskartan suurennos 1:5000

- = irtolöytöpaikka
- = tarkastettu alue

Ks. koko tarkastetun alueen laajuus luvusta 5

Mählä [13], kvartsi-iskoksen irtolöytöpaikka**Kunta:** Pälkäne**Kylä:** Onkkaala**Paikannimi:** Mählä**Kohteen laji:** irtolöytöpaikka**Lukumäärä:** 1**Ajoitus:** kivikausi ?**Rauhoitusluokka:** -**Tarkastus:** Riikka Saarinen ja Jukka Palm 20.6.2000**Sijainti:** PK 2141 04 PÄLKÄNE, x = 6806 95, y = 2517 87, z = n. 85 m mpy, n. 4,9 km Pälkäneen kirkosta koilliseen**Hoito ja kunto:** -**Tila- ja omistajatiedot:** 3:45**Kiinteistötunnus:** -**Aiemmat tiedot:** -**Aiemmat löydöt:** -**Inventointilöydöt 2000:** KM 32142, 1 kvartsi-iskos**Kartat:** peruskarttaote 1:20 000, peruskartan suurennos 1: 5000**Negatiivit:** -**Diat:** -**Tarkastuksen aihe:** Pälkäneen arkeologinen osainventointi

Kohteen kuvaus: Kvartsi-iskoksen irtolöytöpaikka saaren N-rannalla, luoteeseen kohti olevassa hiekka-sora –pohjaisessa pienessä poukamassa. Lahden molemmin puolin on kalliota. Löytöpaikka on n. 85 m mpy.

Tutkimushistoria: -

Toimenpiteet ja havainnot 2000: Kohde tarkastettiin Mähjän saarta koskevan vireillä olevan ranta-asemakaavan vuoksi. Saaren pohjoisranta on lohkarainen ja sen edustalla on paikoitellen kapeita hiekkapoukamia. Niistä yhdessä, n. 8 m leveässä rannassa, havaittiin yksi kvartsi-iskos (KM 32142) rantahiekasta. Lisäksi paikalta löytyi kaksi kvartsin palaa, joiden reunat olivat pyöreitä. Ranta on luodetta kohden, ja todennäköisesti ollut käytössä vain väliaikaisena pyyntipaikkana.

Ympäristö: Mähjän saari sijaitsee Pälkänevedessä, Kelppiänselän lounaispuolella. Länsipuolella saarta on veteen pistäviä kallioniemekkeitä ja niiden takana tiheää metsikköä. Eteläpuolella matala salmi erottaa Mähjän Lammas- ja Ristisaaresta. Irtolöytöpaikan lähiympäristö on louhikkoista sekametsää (kuusi, mänty, koivu).

Laajuus: -**Ehdotus suoja-alueeksi:** -**Suojelutoimenpiteet:** -**Luokitusehdotus:** irtolöytöpaikka**Havaintomahdollisuudet:** hyvät**Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat:** vireillä oleva ranta-asemakaava**Lähilöytöjä:** Ristisaaresta KM 6715 soikea tuluskivi n. 800 m S, sekä vuoden 2000 osainventoinnin yhteydessä löytynyt kiviröykkiö Ristisaaren Saarelasta, n. 920 m SSE.**Jatkotoimenpiteitä:** -**Muuta:** -

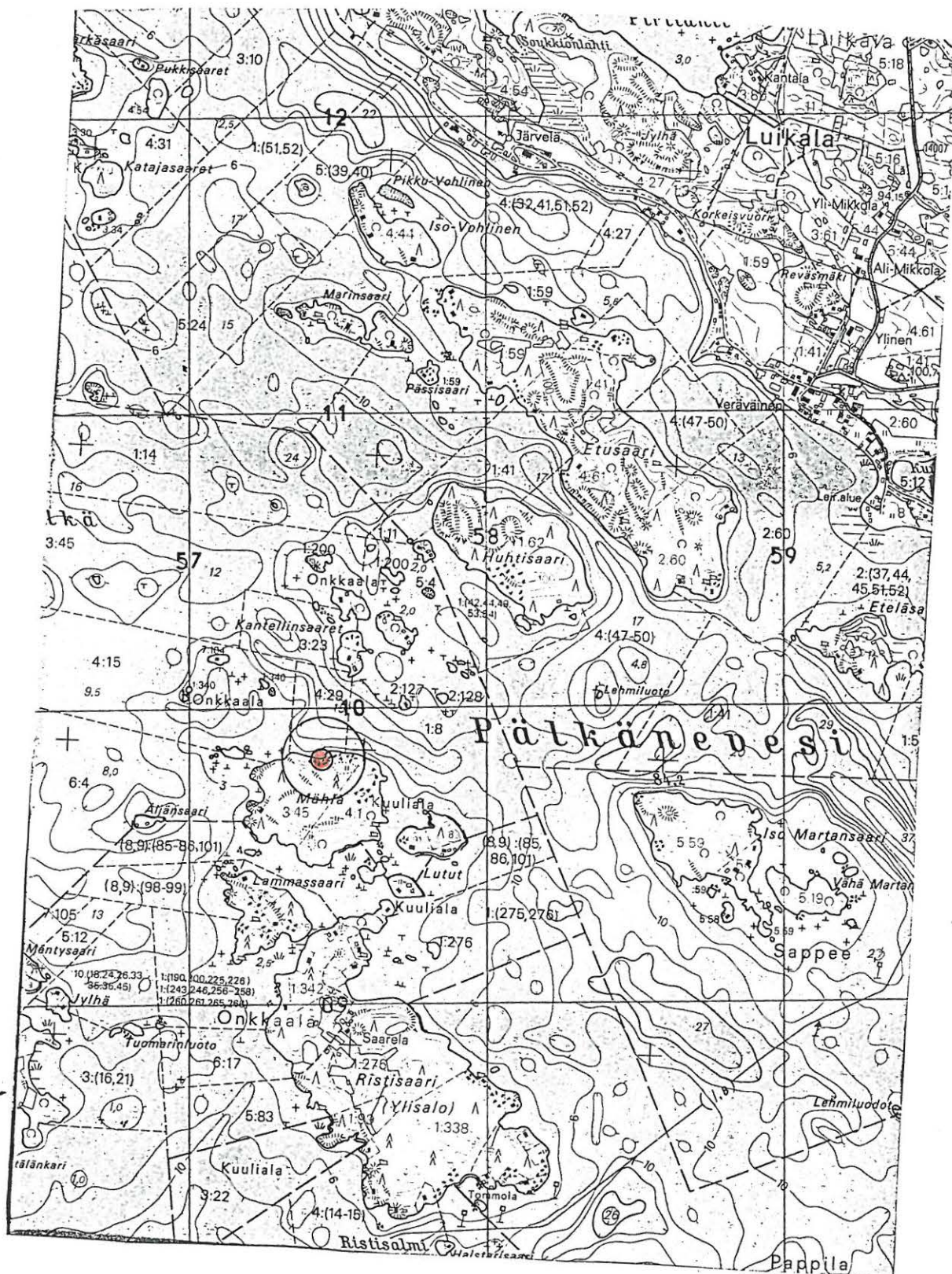
Koekuopat: -

Pälkäneen arkeologinen osainventointi 2000

Pälkäne, Onkkaala, Mähliä [13]

Ote peruskartasta 1:20 000, 2141 04 PÄLKÄNE (Hki 1987)
Koordinaatit: x = 6806 95, y = 2517 87, z = n. 85 m mpy

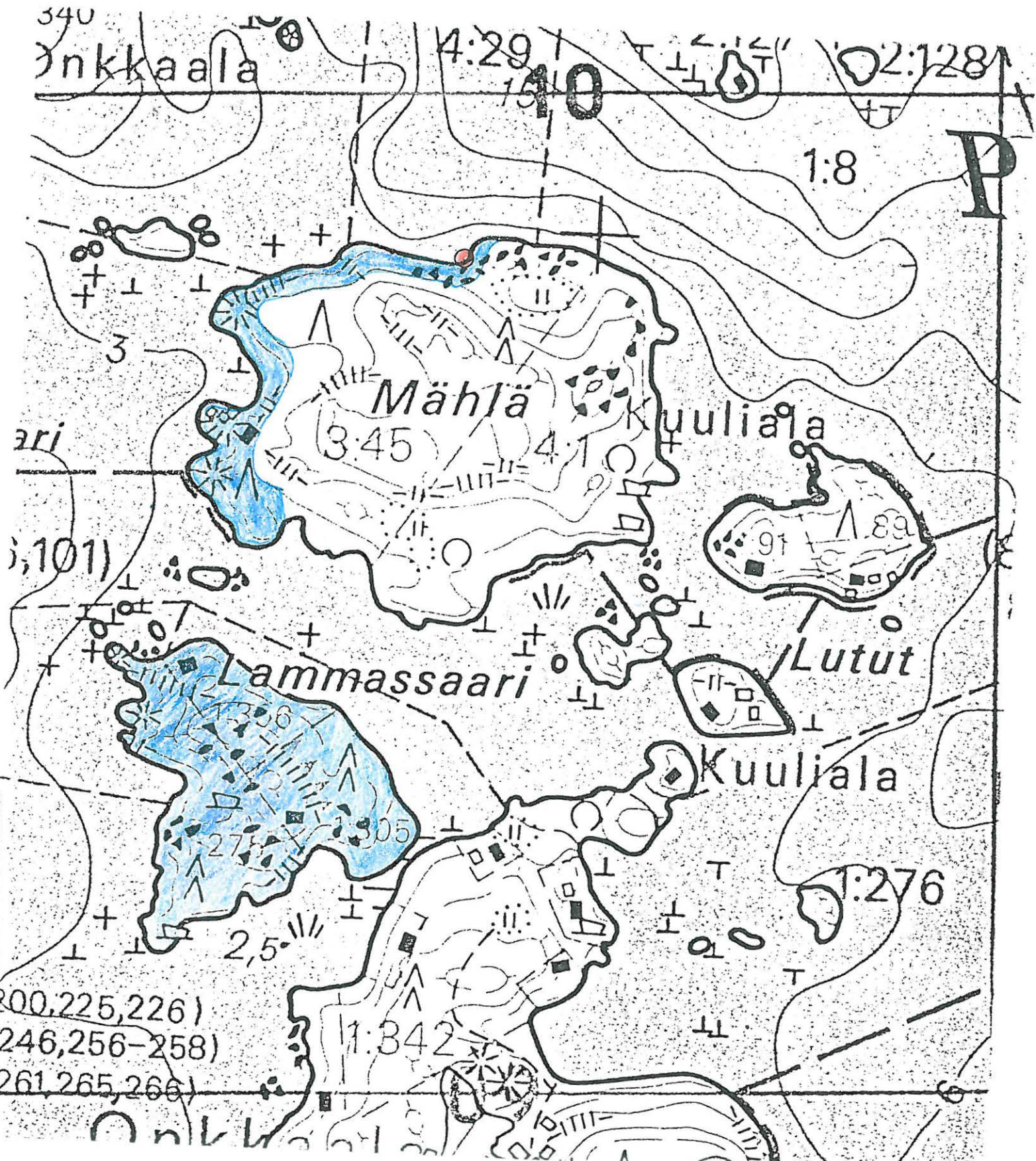
● = irtolöytöpaikka

Pälkäneen arkeologinen osainventointi 2000
Pälkäne, Onkkaala, Mählä [13]
Peruskartan suurenos 1:5000

- = irtolöytöpaikka
- = tarkastetut alueet

Ks. koko tarkastetun alueen laajuus luvusta 5

Kelppiänsaari [14], kvartsin palan irtolöytöpaikka**Kunta:** Pälkäne**Kylä:** Epaala**Paikannimi:** Kelppiänsaari**Kohteen laji:** irtolöytöpaikka**Lukumäärä:** 1**Ajoitus:** kivikausi**Rauhoitusluokka:** -**Tarkastus:** Riikka Saarinen ja Jukka Palm 20.6.2000**Sijainti:** PK 2141 04 PÄLKÄNE, x = 6806 84, y = 2516 06, z = n. 85 m mpy, n. 3760 m Pälkäneen kirkosta NNE**Hoito ja kunto:** -**Tila- ja omistajatiedot:** Kelppiä 8:27, Kaarlo Pekka Tiililä, Kumputie 1, 45200 Kouvola**Kiinteistötunnus:** -**Aiemmat tiedot:** -**Aiemmat löydöt:** -**Inventointilöydöt 2000:** KM 32143,1 kvartsin pala**Kartat:** peruskarttaote 1:20 000**Negatiivit:** -**Diat:** -**Tarkastuksen aihe:** Pälkäneen arkeologinen osainventointi**Kohteen kuvaus:** Kvartsin palan löytöpaikka saaren lounaisimmassa, matalassa poukamassa. Hiekkapohjainen ranta, n. 85 m mpy.**Tutkimushistoria:** -**Toimenpiteet ja havainnot 2000:** Saari tarkastettiin vireillä olevan ranta-asemakaavan vuoksi. Lounaispuolen n. 10 m leveän poukaman hiekkarannasta poimittiin 1 kvartsin pala. Muuta muinaisjäännykseen viittaavaa ei havaittu, joten kyseessä on todennäköisesti väliaikainen leiriytymispaikka. Myös muut saaren hiekkapoukammat pintapoimittiin (lounaispuolella, sekä vanhan mökin ranta saaren länsipuolella). Omistajat eivät olleet havainneet alueellaan mitään muinaisjäännykseen viittaavaa.**Ympäristö:** Kelppiänsaari sijaitsee Pälkäneveden Kelppiänselän länsiosassa. Saaren lounaisosan erottaa mantereelta pistävästä niemestä n. 160 m kapea salmi. Kvartsilöytöpaikka on saaren lounaisosan matalan tasanteen edustalla. Tasanne on n. 100 x 100 m suuruinen ja osittain hiekkapohjainen. Saaren pohjoisosassa sijaitsee louhikkoinen rinne, joka muodostaa pohjoisrannassa jyrkänteen.**Laajuus:** -**Ehdotus suoja-alueeksi:** -**Suojelutoimenpiteet:** -**Luokitusehdotus:** irtolöytöpaikka**Havaintomahdollisuudet:** hyvät**Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat:** vireillä oleva ranta-asemakaava**Lähilöytöjä:** HM 2612 lattea tasatalta Kantellinsaarten Suvisaaresta n. 1,9 km NEE, Epaalan Hyllin rautakautinen röykkiökalmisto ja asuinpaikka n. 1,8 km SW; kivikauden irtolöytöjä Epaalasta: KM 11787 vasarakirveen katkelma Korvenojan varrelta, KM 11796 uurrekivi Korvenojan pohjoispuolella olevasta rinteestä, KM 2519:259 nelisivuinen

oikokirves Seppälästä, KM 6680:9 eteläsuomalainen taltta Tyrystä(?), KM 2877:13
nelisivuinen oikokirves.

Jatkotoimenpiteitä: -

Muuta: -

Koekuopat: -

Pälkäneen osainventointi 2000

Pälkäne,
Epaala, Kelppiänsaari [14]

Ote peruskartasta 1:20 000, 2141 04 PÄLKÄNE
Koordinaatit: x = 6806 84, y = 2516 06, z = n. 85 m mpy

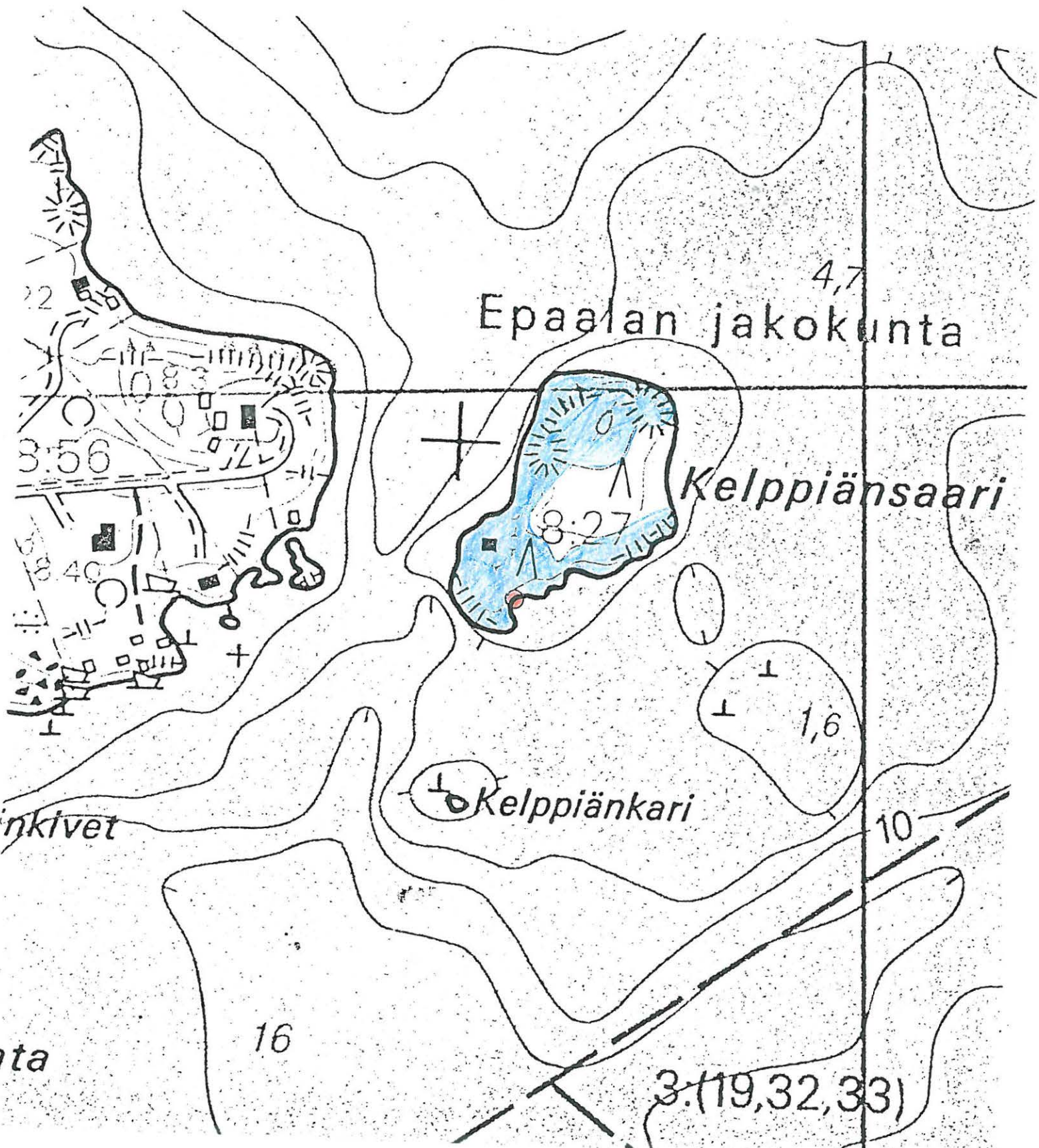
● = Kvartsi-iskoksen
löytöpaikka

Pälkäneen arkeologinen osainventointi 2000
Pälkäne, Epaala, Kelppiänsaari [14]
Peruskartan suurennos 1:5000

- = irtolöytöpaikka
- = tarkastettu alue

Ks. koko tarkastetun alueen laajuus luvusta 5

Hausalo [15], kvartsi-iskosten irtolöytöpaikka**Kunta:** Pälkäne**Kylä:** Myttälä**Paikannimi:** Hausalo**Kohteen laji:** irtolöytöpaikka**Lukumäärä:** 1**Ajoitus:** kivikausi**Rauhoitusluokka:** -**Tarkastus:** Riikka Saarinen ja Jukka Palm 29.6.2000**Sijainti:** PK 2141 01 SAARIKYLÄT, x = 6802 28, y = 2506 12, z = n. 87,5 m mpy, n. 7,6 km Valkeakosken kirkosta NE**Hoito ja kunto:** Kvartsi-iskokset poimittiin tienleikkauksesta, joten paikalla mahdollisesti sijainneesta asuinpaikasta osa on voinut tuhoutua.**Tila- ja omistajatiedot:** Isolahti 9:38, Jouko Vilkki, Hausalontie 150, 36600 Pälkäne**Kiinteistötunnus:** -**Aiemmat tiedot:** Hausalon saaresta paikantamattomia kivikautisia irtolöytöjä (Inv. 1995 [79]): KM 1996:43 kourutaltoa, pienimuruista dioriittia, 11,5 cm ptk, 38 mm lv terästä ja 21 mm pks. Löydetty Hausalon saarella Mallasveden vesijättörannalla. A. O. Heikel 1879; KM 13416 pallonuija, 10,8 x 8 cm. Löydetty Hausalon saaren länsipäästä Huumosen tilalta.**Aiemmat löydöt:** ks. *Aiemmat tiedot***Inventointilöydöt 2000:** KM 32144, 3 kvartsi-iskosta**Kartat:** peruskarttaote 1:20 000, peruskartan suurenos 1: 5000**Negatiivit:** -**Diat:** -**Tarkastuksen aihe:** Pälkäneen arkeologinen osainventointi**Kohteen kuvaus:** Kivikautinen irtolöytöpaikka Hausalossa, Sulkusalmen sillan yli menevän tien leikkauksessa, 55 m päässä rannasta, ennen tienmutkaa. Kohde on hiekka-sora -pohjainen mäki, jonka rantaan viettävältä rinteeltä löytyi tarkastuksen yhteydessä kolme kvartsi-iskosta n. 87,5 m mpy.**Tutkimushistoria:** -**Toimenpiteet ja havainnot 2000:** Kohde havaittiin tarkistettaessa saarta aiempien Irtolöytöjen vuoksi, joiden löytöpaikka on tarkentamaton, sekä vireillä olevan ranta-asemakaavan johdosta. Vuoden 1995 Pälkäneen inventoinnin yhteydessä saarta ei tarkastettu veneen puuttumisen takia. Tämän jälkeen Hausaloon on rakennettu silta ja tie mantereen puolelta Sulkusalmen yli. Heti sillan jälkeen, tien vasemmalla puolella n. 5 m päässä on lähes pystysuora tieleikkaus. Kohtaa tarkasteltiin lastan avulla. 55 m sillan Hausalon puoleisesta päästä löytyi kolme kvartsi-iskosta (KM 32144), rantaa kohden, itään laskevalta rinteeltä. Kiinteään muinaisjäänökseen viittaavia rakenteita ei havaittu.

Aikaisemmista irtolöydöistä KM 1996:43 kourutaltoa on luultavasti löytynyt Hausalon eteläisimmän lahden, Kotalahden, rannalta. Alue on umpeen kasvanutta niittyä, joten uusia havaintoja ei tehty. Pallonuijan, KM 13416, löytöpaikkaa ei pystytty tarkemmin paikallistamaan.

Ympäristö: Hausalo on isohko, N-S –suunnassa n.1,2 km ja W-E –suunnassa n. 1,5 km suuruinen saari Roineen eteläosassa, Hirvonselän ja Tossanselän välissä. Sen pinta-alasta suuri osa on matalaa ja soista. Sulkusalmen kohdalla, itäpuolisella rannalla sekä saaren länsipuolella on hieman korkeampia kohtia. Kvartsi-iskosten löytöpaikan

lähiympäristö on moreenipohjainen mäki, joka viettää n. 50 m levyiseen Sulkusalmeen. Mäellä kasvaa sekametsää (mänty, koivu, kuusi). Alueella on ilmeisesti tehty metsänraivaustöitä, sillä seurauksella että metsikössä kasvaa paljon nuoria lehtipuita.

Laajuus: -

Ehdotus suoja-alueeksi: -

Suojelutoimenpiteet: -

Luokitusehdotus: irtolöytöpaikka

Havaintomahdollisuudet: hyvät

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: vireillä oleva ranta-asemakaava

Lähilöytöjä: KM 1996:43 kourutaltilta, oletettu löytöpaikka n. 0,6 km SW; KM 13416 pallonuija, oletettu löytöpaikka n. 1,3 km W/NW; Hirvo, Huhtioinen, kivikautinen asuinpaikka n. 1,4 km SE; Mälkilä, Lahtinen, kivikautinen asuinpaikka n. 2,0 km SE.

Jatkotoimenpiteitä: -

Muuta: -

Koekuopat: -

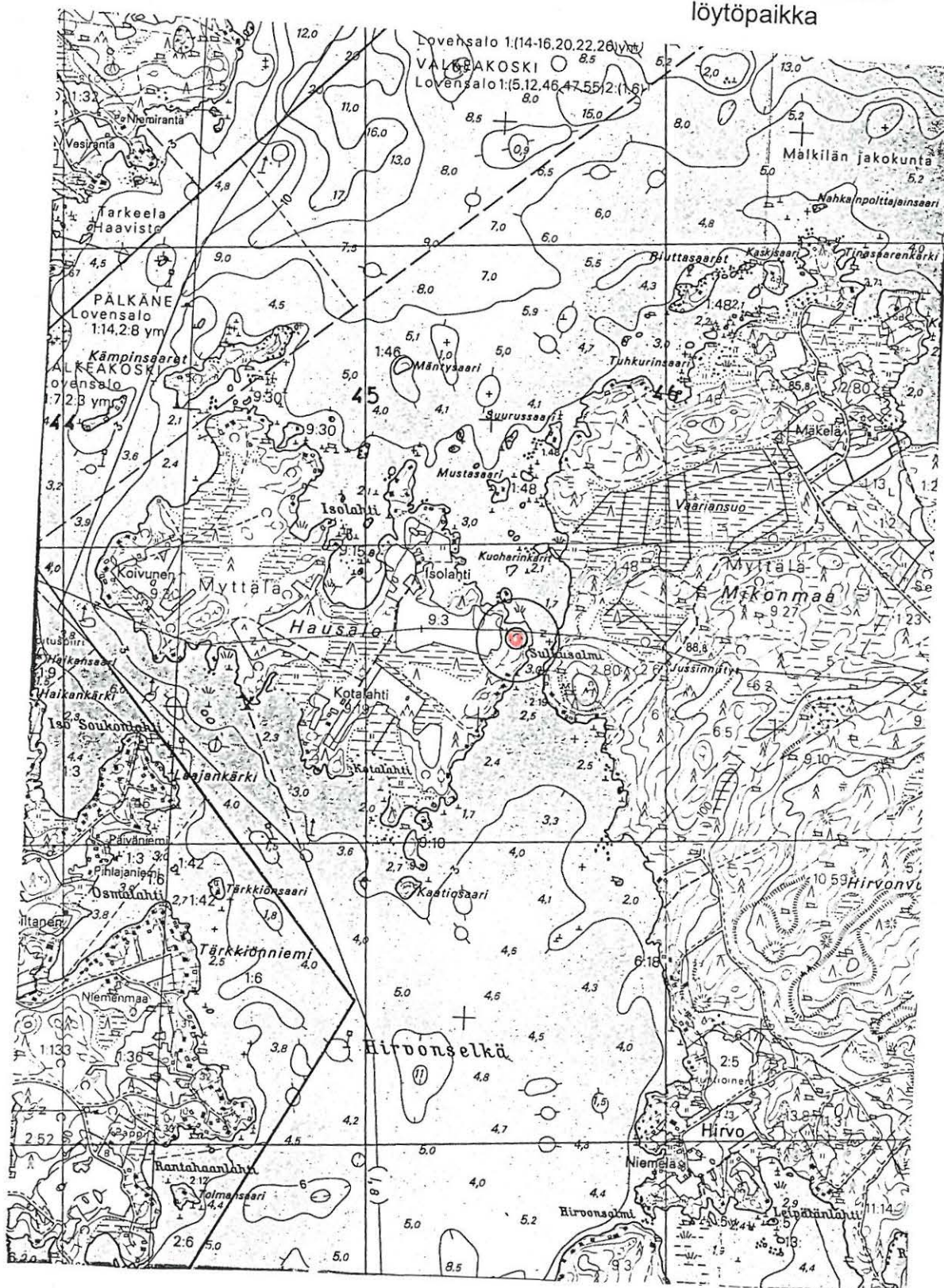
Pälkäneen arkeologinen osainventointi 2000

Pälkäne, Myttälä,
Hausalo [15]

Ote peruskartasta 1:20 000, 2141 01 SAARIKYLÄT (Hki 1987)

Koordinaatit: x = 6802 28, y = 2506 12, z = n. 87,5 m mpy (irtolöytöpaikka)

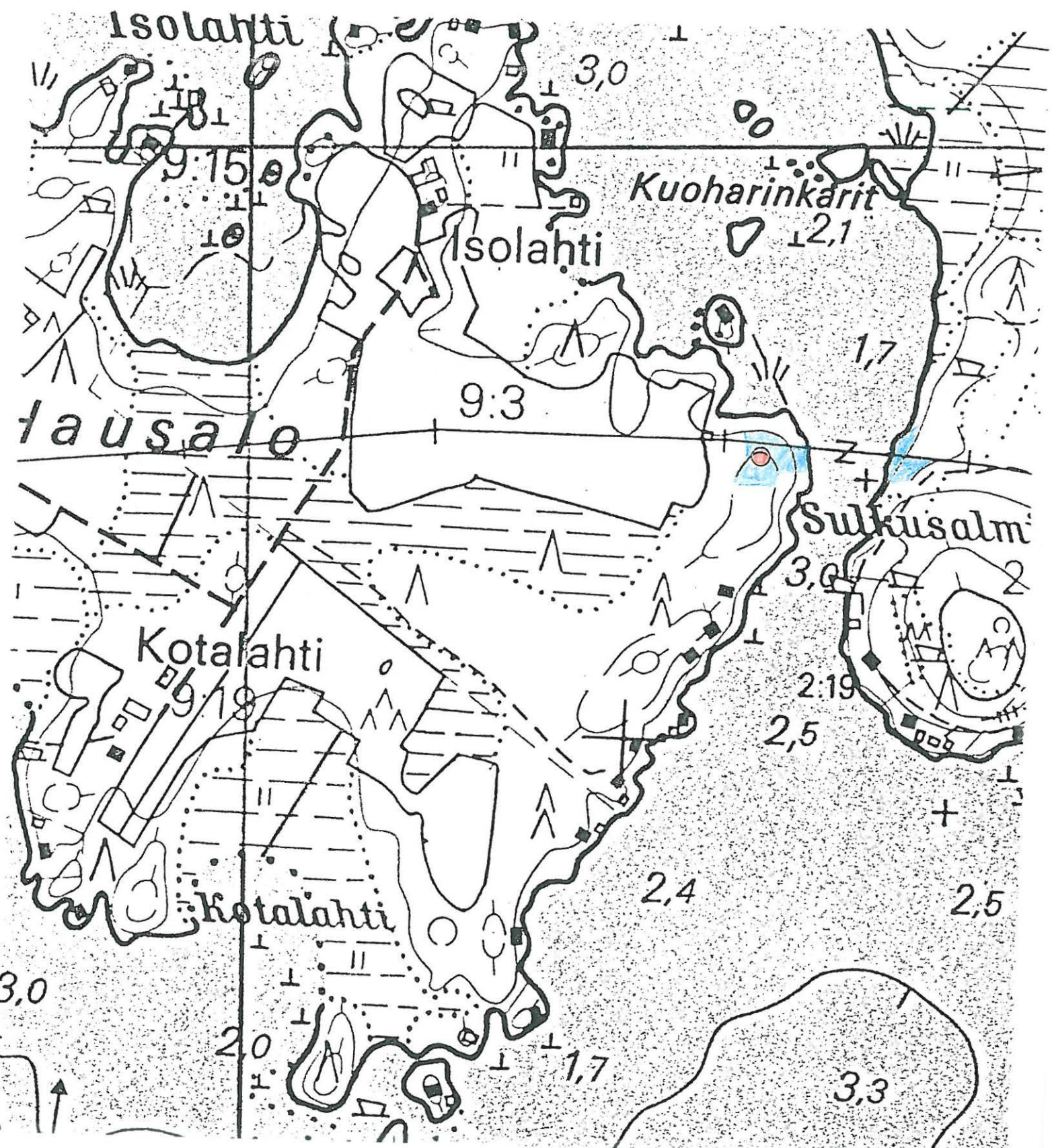
⊙ = Kvartsi-iskosten
löytöpaikka

Pälkäneen arkeologinen inventointi 2000
Pälkäne, Myttälä, Hausalo [15]
Peruskartan suurennos 1:5000

- = kvartsi-iskosten löytöpaikka
- = tarkastetut alueet

Ks. koko tarkastetun alueen laajuus luvusta 5

4.5. Historialliset kohteet

Huhdanniemi [16], kaskiröykkiöalue

Kunta: Pälkäne

Kylä: Äimälä

Paikannimi: Huhdanniemi

Kohteen laji: kaskiröykkiöitä

Lukumäärä: useita kymmeniä

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: -

Tarkastus: Riikka Saarinen ja Jukka Palm 15.6.2000

Sijainti: PK 2141 04 PÄLKÄNE, 2132 06 LAITIKKALA, x =6799 90-6800 27, y = 2511 08-42, z = 85-90 m mpy.

Hoito ja kunto:

Tila- ja omistajatiedot: Lemola 4:50, Olli Klemola, Äimäläntie 715, 36600 Pälkäne

Kiinteistötunnus: -

Aiemmat tiedot: -

Inventointilöydöt 2000: -

Kartat: peruskarttaote 1: 20 000, ote perus CD:ltä 1: 5000

Negatiivit: -

Diat: -

Tarkastuksen aihe: Pälkäneen arkeologinen osainventointi

Kohteen kuvaus: Äimälän Klemolan talosta pohjoiseen, Mallasveteen pistävä niemi, jonka kärjen alueella on historiallisen ajan kaskeamisen merkkeinä kivistä koottuja röykkiöitä. Kiviä on kasattu monissa tapauksissa isomman silmäkiven ympärille ja ne ovat keskimäärin n. 60 –100 cm halkaisijoiltaan.

Tutkimushistoria: -

Toimenpiteet ja havainnot 2000: Klemolan talon lähetyviltä on kivikautisia irtolöytöjä (KM 25327:1 ja KM 25327:2), joiden vuoksi alue tarkistettiin. Havainto-olosuhteet näillä paikoilla, olivat kasvillisuudesta johtuen heikot. Klemolan talosta koilliseen sijaitsevat niityt ovat lammaslaitumena. Näiden takana ja ympärillä on vanhaa kuusimetsää aina pohjoisimpaan niemen kärkeen saakka. Tässä metsikössä havaittiin kaskeamisen jälkiä matalina, halkaisijaltaan enimmäkseen alle metrin suuruisina röykkiöinä. Ne on koottu melko pienistä (n. 20-30 cm halkaisijoiltaan) kivistä, useissa kohdin ison silmäkiven ympärille. Röykkiöitä on myös aivan niemen rannassa, louhikkoisen rantaterassin ja rannan välissä. Näin ollen ne ovat ainakin vuotta 1604 myöhäisempiä. Maanomistaja Klemola kertoi niemellä sijaitsevan lisäksi rantaan nähden kohtisuoria kivrivejä. Niitä ei kuitenkaan pystytty paikantamaan. Paikallishistorian mukaan niemellä sijaitsee myös vanha kalkkilouhos, johon nimi "Kalkkimäki" viittaa.

Ympäristö: ks. *Kohteen kuvaus* sekä *Toimenpiteet ja havainnot 2000*: Kohde sijaitsee Klemolan talosta n. 290-580 metriä pohjoiseen olevalla niemen kärjen alueella. Etelässä alue rajoittuu talon lammaslaitumeen sekä Kalkkimäkeen, lounaassa ranta-alueen kesäasuntoihin.

Laajuus: 240 x 300 m.

Ehdotus suoja-alueeksi: -

Suojelutoimenpiteet: -

Luokitusehdotus: 2, historiallisen ajan kaskiröykkiöalue, joka sijaitsee jo rauhoitetulla alueella

Havaintomahdollisuudet: hyvät

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: Alue on rauhoitettu

Lähilöytöjä: KM 25 327:1 kivikirves: oikoteräinen, diabaasia, 78,5 x 51 x 23 mm. KM 25327:2 pieni kourutaltta: mustaa liusketta, 60 x 24,5 x 14,5 mm. Olli Klemola (os. Äimälä, 36640 Iltasmäki) on löytänyt esineet kahdesta eri paikasta, Klemolan talon lähetyviltä. Luett. 1990.

Jatkotoimenpiteitä: -

Muuta: Huhdanniemi on rauhoitettua aluetta, joten kaskiröykkiöt ovat turvassa rakentamiselta. Mahdollisen historiallisten muinaisjäännösten kartoituksen yhteydessä olisi aiheellista inventoida läheinen kalkkilouhos ja mahdollisesti yrittää paikantaa em. Huhdanniemen "kivirivit".

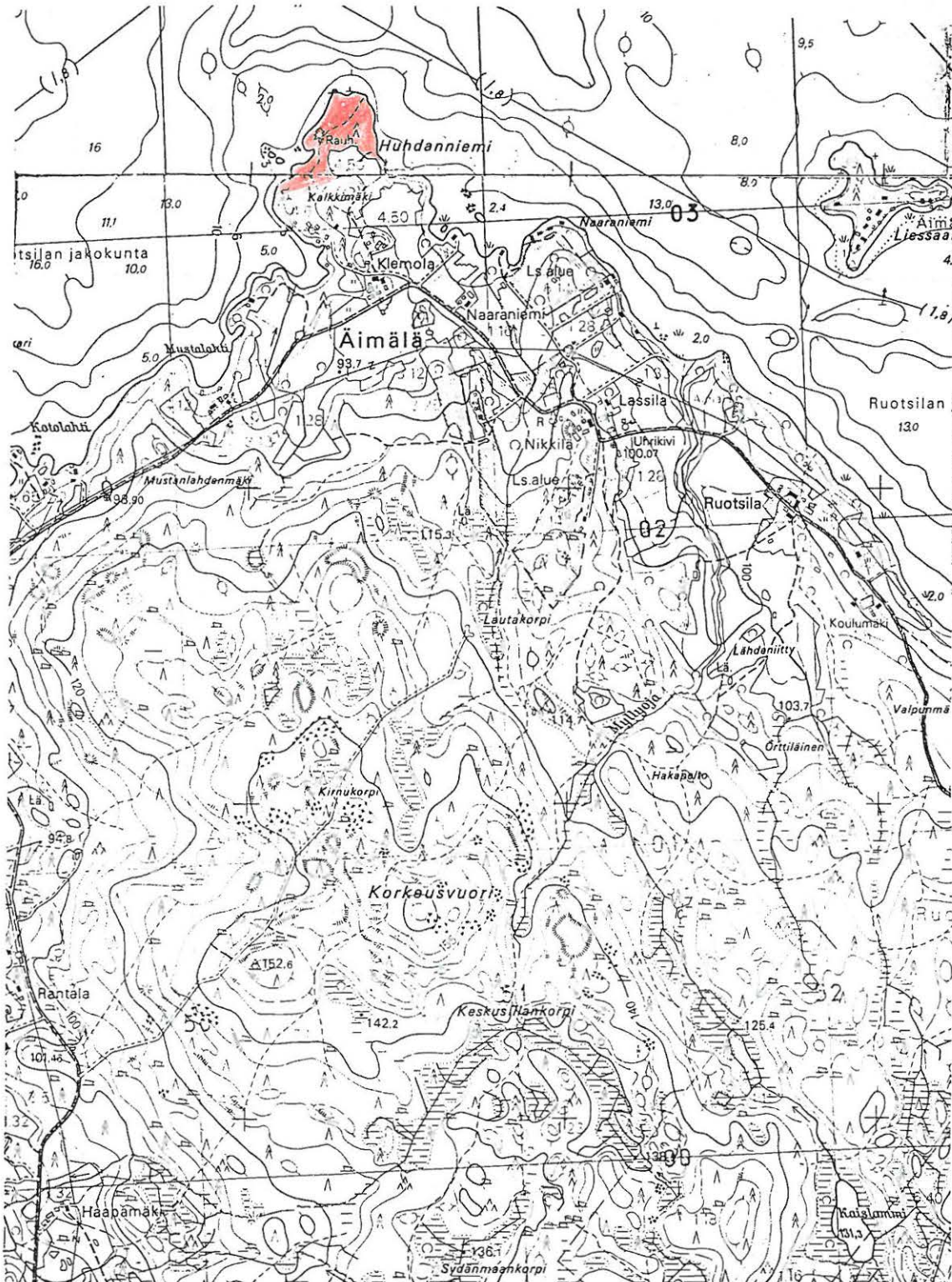
Pälkäneen arkeologinen osainventointi 2000

Pälkäne, Äimälä,
Huhdanniemi [16]

Ote peruskartoista 1:20 000, 2132 06 LAITIKKALA (Hki 1986),
2141 04 PÄLKÄNE (Hki 1987)

Keskipisteen koordinaatit: x = 6796 50 – 6801, y = 2510 20 – 2513 30, z = n. 84,5 – 90 m
mpy

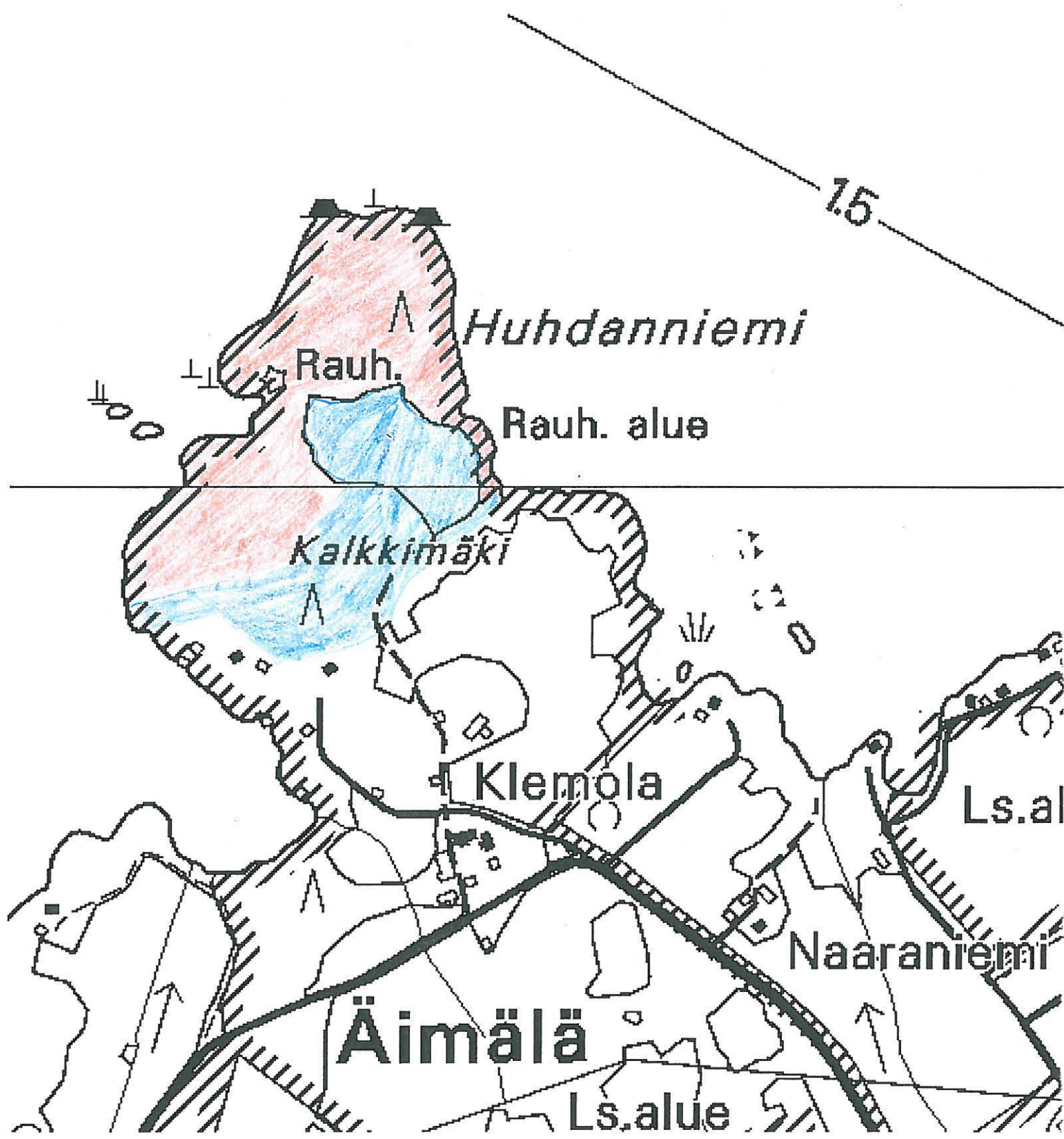
 = kaskiröykkiöalue

Pälkäneen arkeologinen osainventointi 2000
Pälkäne, Äimälä, Huhdanniemi [16]
Ote perus CD:ltä Häme, versio 99, 1:5000

- = kaskiröykkiöalue
- = tarkistettu alue

Ks. koko tarkistetun alueen laajuus luvusta 5

Kylänniemi 1 [17], painanteita mäen rinteessä**Kunta:** Pälkäne**Kylä:** Oksala**Paikannimi:** Kylänniemi**Kohteen laji:** tilapäinen hautapaikka / kesähautoja ?**Lukumäärä:** 10**Ajoitus:** historiallinen aika**Rauhoitusluokka:****Tarkastus:** Riikka Saarinen ja Jukka Palm 16.6.2000.**Sijainti:** PK 2141 07 AITOO, x = 6806 06 – 08, y = 2524 26 – 28, z = n. 87,5-95 m mpy.**Hoito ja kunto:** Kohde sijaitsee Kaivannonvuoren alarinteellä, metsikössä, jonka omistaja on jättänyt hoitamatta ettei tuhoaisi mahdollisia hautauksia. Suurten havupuiden ohella paikalla kasvaa pientä sekametsää. Risukosta painanteita on melko vaikea hahmottaa, joten pienemmän puuston poistaminen olisi aiheellista.**Tila- ja omistajatiedot:** Oksala 1:21, Jouko Suoniemi, Kukkolanraitti 203, 36600 Pälkäne**Kiinteistötunnus:** -**Aiemmat tiedot:** -**Aiemmat löydöt:** -**Inventointilöydöt 2000:** -**Kartat:** peruskarttaote 1:20 000 ja peruskartan suurennos 1: 5000**Negatiivit:** -**Diat:** -**Tarkastuksen aihe:** Pälkäneen arkeologinen osainventointi**Kohteen kuvaus:** Rantaan kohtisuorassa olevia matalia ojamaisia painanteita Kaivannonvuoren ja Hasialahden välisellä rinteellä, vanhan (v. 1604 edeltävän?) rantaterassin yläpuolella, n. 50 m nykyisestä rannasta. Painanteet ovat koillis – lounaissuuntaisia (yläpäästä rantaa kohden suuntaan 210 g). Kohteella on havaittavissa myös kaksi poikittaista painannetta.**Tutkimushistoria:** -**Toimenpiteet ja havainnot 2000:** Alue tarkastettiin Oksalan talon isännän Jouko Suoniemen tiedon perusteella ja hänen opastamana. Hänen mukaansa kohteeseen on liitetty "hauta"-nimitys paikallisessa perimätiedossa. Arviolta puolen metrin levyisiä painanteita havaittiin 10 kappaletta 13,5 (pisin painanne) x 18 metrin suuruisella alueella. Painanteiden välissä maa oli hieman koholla, johtuen todennäköisesti niistä kaivetusta maasta. Myös kaksi poikittaista painannetta havaittiin alueen keskivaiheilla.

Painanteiden funktio jäi epäselväksi. Jouko Suoniemen mukaan perimätieto "hautoista" on ollut olemassa ainakin 1800-luvulta lähtien. On mahdollista esim. että paikkaa on käytetty Isonvihan aikaisen taistelun joukkohautana tai kesähautapaikkana. Paikannimi, "Kylänniemi", vaikuttaa sopivan kesähauta-tulkintaan.

Ympäristö: Oksalan asutus on todennäköisesti peräisin myöhäiskeskiajalta. Ympäristö on enimmäkseen peltoviljelyssä. Tarkastetun kohteen ympäristö on luonnontilassa olevaa metsikköä. Kaivannonvuoren länsipuolella olevan peltoalueen kaakkoiskulmasta lähtee kärrypolku metsään, kohti vuoren lounaanpuoleista rinnettä. Painanteiden alue sijaitsee

polun varressa, n. 40 metrin päässä pellon reunasta. Paikalla ei ole asuinrakennuksia. Oksalan talo sijaitsee kohteesta 620 m etelälounaaseen.

Laajuus: Painanteiden alueen laajuus on 18 x 13,5 m.

Ehdotus suoja-alueeksi: -

Suojelutoimenpiteet: -

Luokitusehdotus: 2, historiallinen hautapaikka

Havaintomahdollisuudet: paikoin tiheää risukkoa lukuunottamatta hyvät.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: Jouko Suoniemen mukaan paikalle ei ole suunniteltu tehtävän mitään rakennustoimintaa tai kaivelua.

Lähilöytöjä: Oksalan maalta on löytynyt kivikautisia irtolöytöjä: KM 2201:684 nelisivuinen oikokirves, KM 3321:6 kourutaltilta, KM 21452 nelisivuinen oikokirves. Vuoden 2000 osainventoinnin yhteydessä käytiin tarkastamassa Hasialahden lounaispuolella sijaitseva sudenkuoppa (kohde 18) sekä Pajanlahden ja Hasialahden välisessä maastossa sijaitsevat "nauriskuopat"(kohde 19).

Jatkotoimenpiteitä: -

Muuta: -

Koekuopat: -

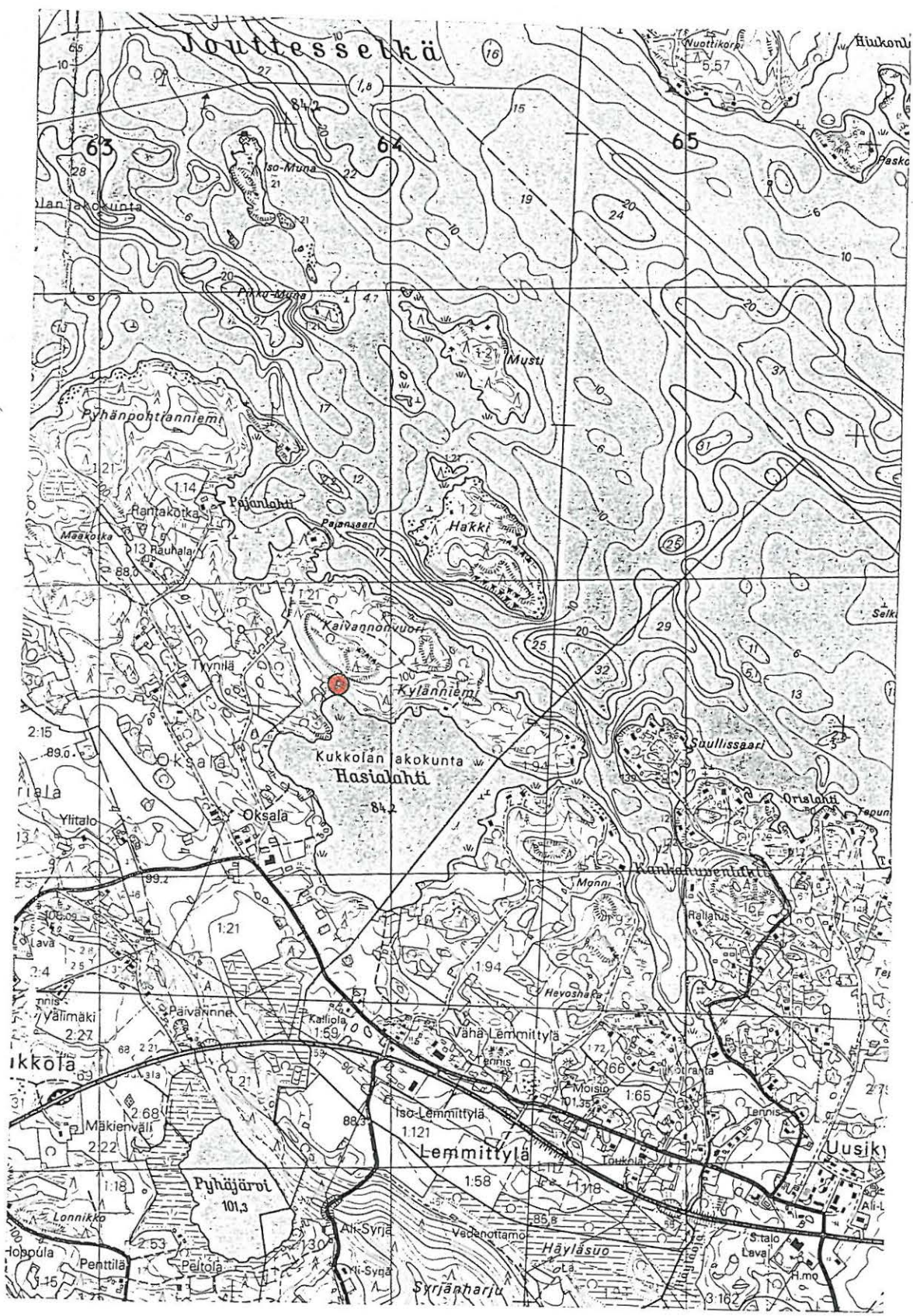
Pälkäneen arkeologinen osainventointi 2000

Pälkäne,
Oksala, Kylänniemi 1 [17]

Ote peruskartasta 1:20 000, 2141 07 AITOO (Hki 1987)

Koordinaatit: x = 6806 06-08, y = 2524 26-28, z = n 87,5-95 m mpy

● = painanteita Kaivannonvuoren lounaisrinteessä

Pälkäneen arkeologinen osainventointi 2000
Pälkäne, Oksala, Kylänniemi 1 [17]
Peruskartan suurennos 1:5000

- = Kaivannonvuoren lounaisrinteen painanteet
- = tarkastettu alue

Ks. koko tarkastetun alueen laajuus luvusta 5

Lintumäki [18], sudenkuoppa**Kunta:** Pälkäne**Kylä:** Oksala**Paikannimi:** Lintumäki**Kohteen laji:** sudenkuoppa**Lukumäärä:** 1**Ajoitus:** historiallinen aika**Rauhoitusluokka:** -**Tarkastus:** Riikka Saarinen ja Jukka Palm 16.6.2000**Sijainti:** PK 2141 07 AITOO, x =6805 26, y = 2524 30, z = n. 95 m mpy**Hoito ja kunto:** Maanomistaja Jouko Suoniemi on aloittanut entisöinnin puhdistamalla kuopan pohjan puuroskasta sekä poistanut pohjalta suuren kannon.**Tila- ja omistajatiedot:** Oksala 1:21, Jouko Suoniemi, Kukkolanraitti 203, 36600 Pälkäne**Kiinteistötunnus:****Aiemmat tiedot:** -**Aiemmat löydöt:** -**Inventointilöydöt 2000:** -**Kartat:** peruskarttaote 1:20 000**Negatiivit:** -**Diat:** -**Tarkastuksen aihe:** Pälkäneen arkeologinen osainventointi**Kohteen kuvaus:** Lintumäki on kuusikkoinen metsäsaareke Hasialahden lounaispuolella, Oksalan talosta 300 m kaakkoon. Saarekettä ympäröivät pellot lännessä etelässä ja kaakossa. Mäen päällä on halkaisijaltaan neljän metrin suuruinen, n. 2,5 metrin syvyinen pyöreä kuoppa, jota reunustaa matala maavalli.**Tutkimushistoria:** -**Toimenpiteet ja havainnot 2000:** Alue tarkastettiin Oksalan talon isännän Jouko Suoniemen tiedon perusteella ja hänen opastuksellaan. Paikallisen perimätiedon mukaan kuopasta on saatu viimeinen susi v. 1903/4. Kuopan pohjalla on vielä lähiaikoina kasvanut iso puu, joka on hiljattain kaadettu kuopan entisöimistä silmälläpitäen. Kuopan pohjalta on lisäksi samassa yhteydessä poistettu puuroskaa ja sinne kasaantunutta maa-ainesta. Kuoppaa ympäröivä matala, n. 20 cm korkea valli on alkuperäinen ja kasattu todennäköisesti kaivamisen yhteydessä saadusta maasta. Sen leveys on n. 2 m. Muita rakenteita ei havaittu.**Ympäristö:** ks. Kohteen kuvaus: Paikka sijaitsee asutuksen reunamilla, maanviljely-ympäristössä, Hasialahden lounaispuoleisella metsäsaarekkeella, n. 100 m rannasta. Luopioisten kirkolle vievä tie (nro 322) kulkee kohteen eteläpuolella, 400 metrin päässä.**Laajuus:** -**Ehdotus suoja-alueeksi:** -**Suojelutoimenpiteet:** -**Luokitusehdotus:** 2, historiallisen ajan sudenkuoppa.**Havaintomahdollisuudet:** hyvät**Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat:** maanomistajalla (Jouko Suoniemi) on tarkoitus entisöidä kuoppaan puurakenteet vanhan mallin mukaan.

Lähilöytöjä: Oksalan mailta on löytynyt kiviläytöjä: KM 2201:684 nelisivuinen oikokirves, KM 3321:6 kourutaltilta, KM 21452 nelisivuinen oikokirves. Vuoden 2000 osainventoinnin yhteydessä käytiin tarkastamassa Hasialahden pohjoispuolella, Kaivannonvuoren lounaisrinteessä Kylänniemellä sijaitsevat kuopanteet (kohde 17), sekä Pajanlahden ja Hasialahden välisessä maastossa sijaitsevat "nauriskuopat" (kohde 19).

Jatkotoimenpiteitä: -

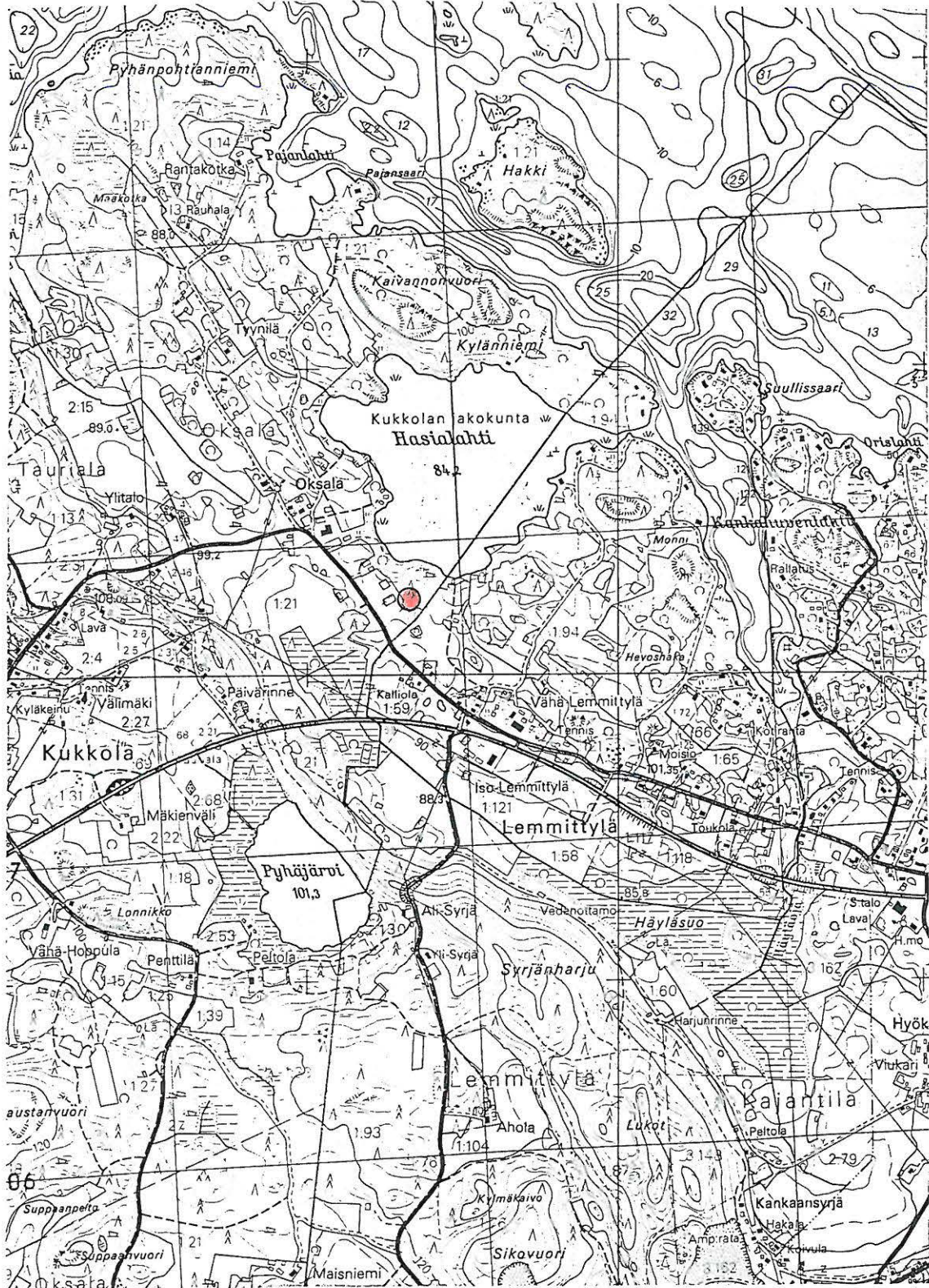
Muuta: -

Koekuopat: -

Pälkäneen arkeologinen osainventointi 2000

Pälkäne, Oksala,
Lintumäki [18]Ote peruskartasta 1:20 000, 2141 07 AITOO (Hki 1987)
Koordinaatit: x = 6805 26, y = 2524 30, z = n. 95 m mpy

● = sudenkuoppa

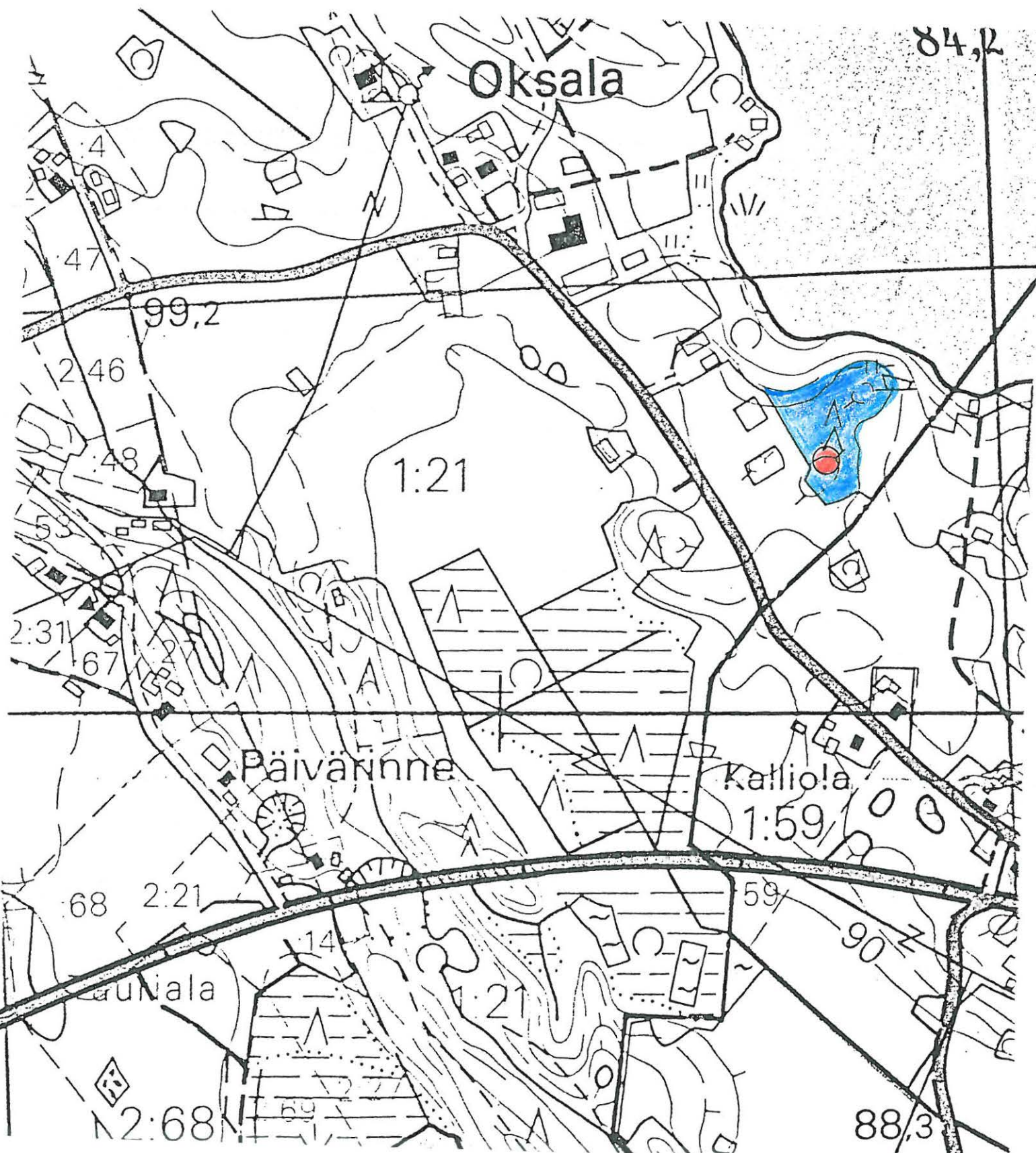
Pälkäneen arkeologinen osainventointi 2000

Pälkäne, Oksala, Lintumäki [18]

Peruskartan suurenos 1:5000

- = sudenkuoppa
- = tarkastettu alue

Ks. koko tarkastetun alueen laajuus luvusta 5

Kylänniemi 2 [19], "nauriskuoppia" mäenrinteessä**Kunta:** Pälkäne**Kylä:** Oksala**Paikannimi:** Kylänniemi**Kohteen laji:** kuoppia mäen kupeessa**Lukumäärä:** 5**Ajoitus:** historiallinen aika**Rauhoitusluokka:** -**Tarkastus:** Riikka Saarinen ja Jukka Palm 16.6.2000**Sijainti:** PK 2141 07 AITOO, x = 6806 04, y = 2524 13, z = n. 92,5 m mpy, 1000 m Oksalan talosta koilliseen, Hasialahteen luoteesta pistävän niemen tyvessä.**Hoito ja kunto:** -**Tila- ja omistajatiedot:** Oksala 1:21, Jouko Suoniemi, Kukkolanraitti 203, 36600 Pälkäne**Kiinteistötunnus:** -**Aiemmat tiedot:** -**Aiemmat löydöt:** -**Inventointilöydöt 2000 :** -**Kartat:** peruskarttaote 1:20 000, peruskartan suurennos 1: 5000**Negatiivit:** -**Diat:** -**Tarkastuksen aihe:** Pälkäneen osainventointi

Kohteen kuvaus: Todennäköisesti nauris- tai muita säilytyskuoppia Oksalan tilan maalla, Pajanlahden ja Hasialahden välisen peltoalueen lounaisreunalla olevan kalliopohjaisen rinteet eteläkupeessa. Kuopat ovat soikeita, keskimäärin 1 m:n syvyisiä ja halkaisijoiltaan n 1,5 – 2 metrisiä.

Tutkimushistoria: -

Toimenpiteet ja havainnot 2000: Paikka tarkastettiin Jouko Suoniemen tiedon perusteella ja hänen opastuksellaan. Kuopissa ei havaittu rakenteita ja ne voivat hyvin olla nauriskuoppia, joiksi niitä paikallisessa perimätiedossa kutsutaan.

Ympäristö: Kohde sijaitsee Kylänniemen tyvessä, Oksalasta lähtevän peltoautotien luoteispuolella, 50 m:n päässä siitä. Matalan, kallioiden mäen kasvusto on luokiteltu biotooppialueeksi. Sillä kasvaa lähinnä niittykasveja. Mäen koillispuolen pelto on Hasialahden ja Pajanlahden välisen muinaisen salmen kohdalla. Lähiympäristö on enimmäkseen peltoviljelyssä.

Laajuus: -**Ehdotus suoja-alueeksi:** -**Suojelutoimenpiteet:** -**Luokitusehdotus:** 2, historiallisen ajan nauriskuoppia.**Havaintomahdollisuudet:** hyvät**Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat:** -

Lähilöytöjä: Oksalan mailta on löytynyt kivikautisia irtolöytöjä: KM 2201:684 nelisivuinen oikokirves, KM3321:6 kourutaltilta, KM21452 nelisivuinen oikokirves. Vuoden 2000 osainventoinnin yhteydessä käytiin Oksalassa tarkistamassa myös Kylänniemen Kaivannonvuoren lounaisrinteen painanteet (kohde 17) sekä Lintumäen sudenkuoppa (kohde 18).

Jatkotoimenpiteitä: -

Muuta: -

Koekuopat: -

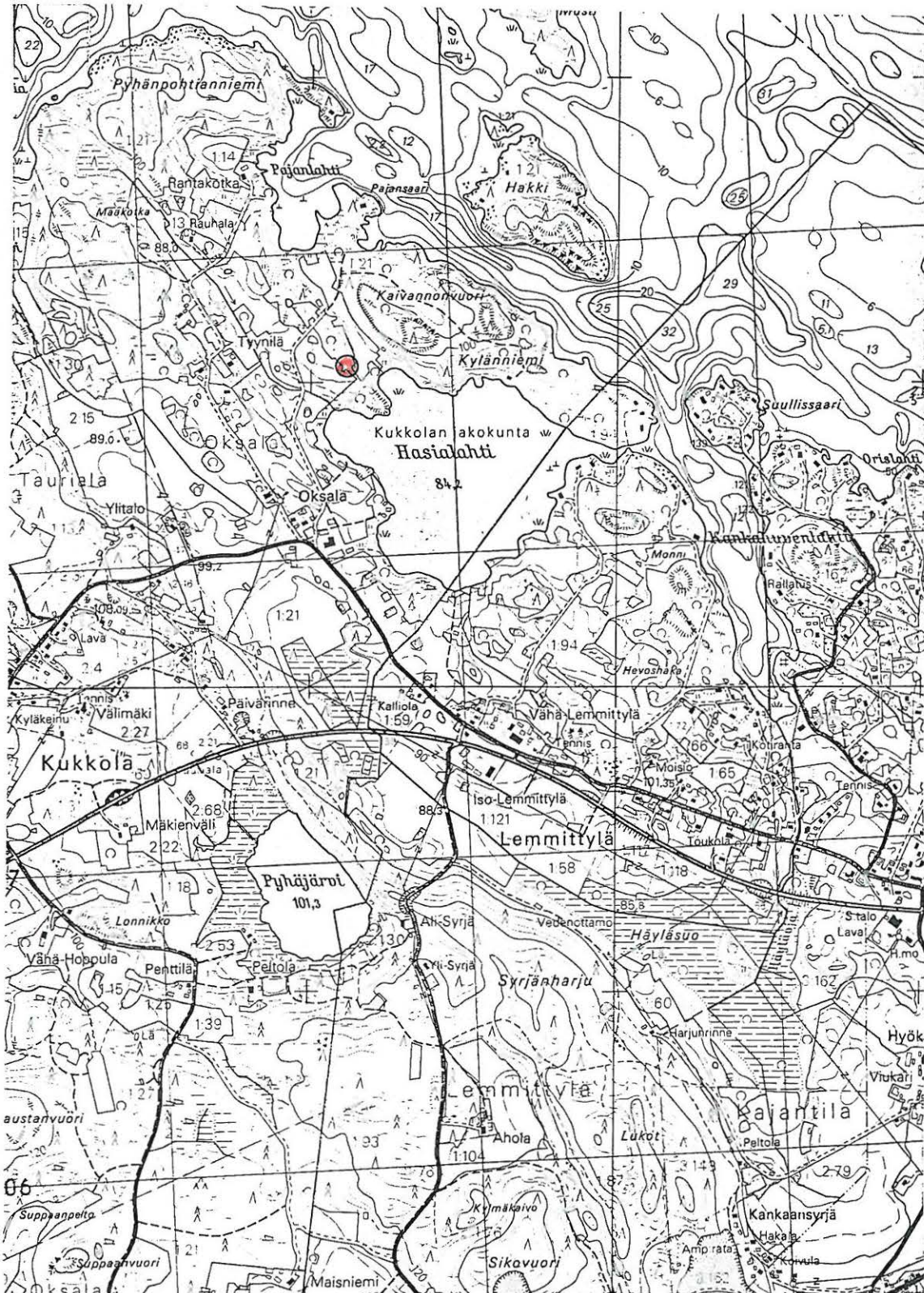
Pälkäneen arkeologinen osainventointi 2000

Pälkäne, Oksala, Kylänniemi 2 [19]

Ote peruskartasta 1:20 000, 2141 07 AITOO

Koordinaatit: x = 6806 24, y = 2523 96, z = 92,5 – 95 m mpy

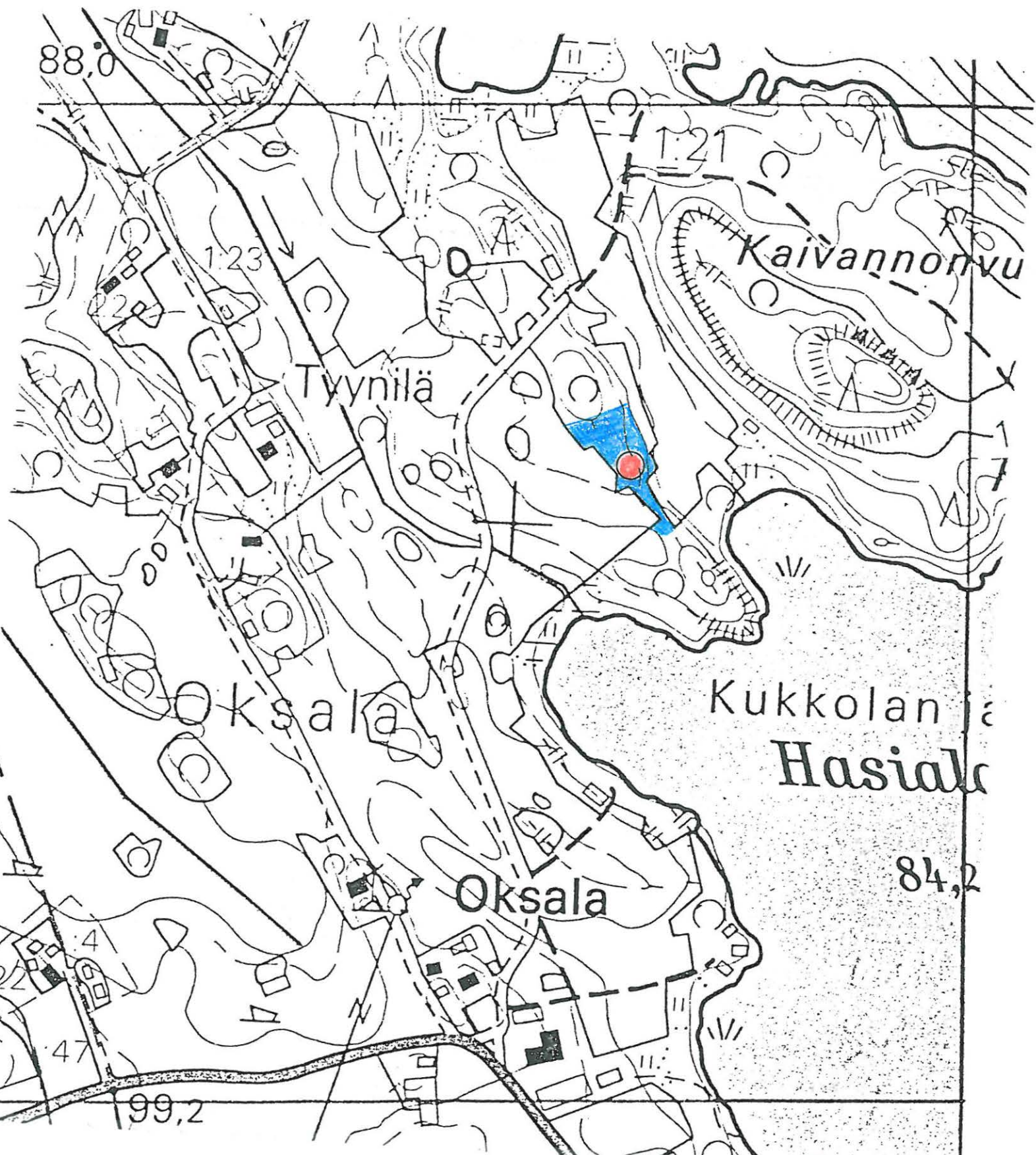
● = nauriskuoppia mäenrinteessä

Pälkäneen arkeologinen osainventointi 2000
Pälkäne, Oksala, Kylänniemi 2 [19]
Peruskartan suurennos 1:5000

- = nauriskuopat
- = tarkistettu alue

Ks. koko tarkastetun alueen laajuus luvusta 5

Niusalo 2 [20], kiviaitauksia rannassa**Kunta:** Pälkäne**Kylä:** Äimälä**Paikannimi:** Niusalo**Kohteen laji:** kiviaitauksia**Lukumäärä:** 3**Ajoitus:** historiallinen aika**Rauhoitusluokka:** -**Tarkastus:** Riikka Saarinen ja Jukka Palm 27.6.2000**Sijainti:** PK 2132 03 VALKEAKOSKI, x = 6798 13, y = 2509 12, z = n. 85 m mpy**Hoito ja kunto:** Niusalon NW-kärjessä olevalla, loivasti länteen päin laskevalla kalliorinteellä, n. 5 m:n päässä vesirajasta on 3 kiviaitausta/tarhaa, jotka on rakennettu vielä käytössä olevan veneenvetopaikan viereen, vierekkäisten rantakallioiden väliseen syvänteeseen. Kivet ovat osittain sammaloituneet ja tarhojen seinämät ovat todennäköisesti säilyneet alkuperäisillä sijoillaan.**Tila- ja omistajatiedot:** Tuulenpesä 4:43, Lauri Kohonen, Puutarhatie 1, 37600 Valkeakoski**Kiinteistötunnukset:** -**Aiemmat tiedot:** -**Aiemmat löydöt:** -**Tarkastuslöydöt:** -**Kartat:** peruskarttaote 1:20 000, peruskartan suurennos 1: 5000**Negatiivit:** 116794-96**Diat:** 44001**Tarkastuksen aihe:** Pälkäneen arkeologinen osainventointi

Niusalo 2. 116795: Tarha 2. Niusalon kärjessä oleva keskimäinen kiviaitauks. Kuv. Jukka Palm.

Kohteen kuvaus: Kolme suorakaiteenmuotoista kiviaitausta Niusalon luoteiskärjen rannassa, kahden rantakallion välisessä notkelmassa. Tarhat muodostavat rannan suuntaisen 12,5 m pituisen rivin, eteläisimmän ollessa hieman kahdesta muusta erillään. Tarhojen edessä olevalla rannalla on edelleen käytössä oleva veneenvetopaikka.

Tutkimushistoria: -

Toimenpiteet ja havainnot 2000: Kohde havaittiin Niusalon kahden kiviröykkiön (kohde 1) ympäristön tarkastuksen yhteydessä saaren luoteiskärjessä. Kiviaitausten funktio jäi epäselväksi. Tarhat on rakennettu 3-5 m päähän nykyisestä vesirajasta, kahden rantakallion notkelmaan. Kivistä on rakennettu kolme suorakaiteen muotoista lokeroa, jotka muodostavat saaren luoteiskärjen länsipuolen rannalle pohjois-etelä –suuntaisen rivin. Tarhojen rakentamisessa on käytetty hyväksi kivien lisäksi kallioiden muodostamia porrastuksia. Pohjoisemman puoleiset tarhat koostuvat kahdesta rinnakkaisesta lokerosta. Niillä on yhteinen väliseinä. Tarhan NW-nurkassa on kaksi isoa kiveä ja sen eteläpäädyn muodostaa kallio, jossa on tällä kohdalla porras. Muuten seinämien kivet ovat melko pieniä, n. 20-40 cm halkaisijoiltaan. Pohjoisin lokero, *tarha 1*, on sisämitoiltaan 2,10 x 1,6 m, syv. 70 cm. Keskimäinen, edelliseen pohjoisseinämältään liittyvä lokero, *tarha 2*, on 2,5 x 1,5-1,0 m ja syvimmillään 60 cm. Eteläisin lokero, *tarha 3*, sijaitsee edellisistä 2 m päässä. Sen S-seinä muodostuu kallioportaasta, N-seinä loivasta kallioreunasta, jota on hieman korotettu kivillä, W-seinä eri kokoisista kivistä (halkaisijoiltaan 10-60 cm) ja E-seinä sekä kalliosta että kivikorotuksesta. Tarha 3 on sisämitoiltaan 4,2 x 0,9-1,5 m ja 60 cm syvä. Niusalon tarhojen käyttöperiaate on ollut ehkä samantyyppinen kuin rannikon tomtning -muinaisjäänöksillä. Kivitarhojen päälle on voitu levittää purje tai muu pressu tilapäissuojaksi joko vesillä liikkujille tai kuljetettavalle lastille. Kivitarhojen edessä, rannassa edelleen käytössä oleva veneenvetopaikka on ehkä jääne paikan vanhemmasta käytöstä. Rakenteet ovat selvästi historiallisia, mutta niiden yhteyttä lähellä oleviin kiviröykkiöihin on vaikea tulkita.

Ympäristö: ks. myös *Hoito ja kunto* sekä *Kohteen kuvaus*. Niusalon saari sijaitsee Mallasvedessä, Äimälän niemen länsipuolella. Se on pitkänomainen, luode-kaakko –suuntainen ja kooltaan 480 x 240 m. Saaren luoteispää on kohti Mallaselkää. Kärjessä on matalia kallioita, ja siellä kasvaa muutamia nuoria mäntyjä sekä kuusia.

Laajuus: Tarhojen alueen pituus on 12,5 m ja leveys n.2,5 m.

Ehdotus suoja-alueeksi: lakisääteinen 2 m suoja-alue

Suojelutoimenpiteet: -

Luokitusehdotus: 2, historiallisen ajan suojapaikka saarella.

Havaintomahdollisuudet: hyvät

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: -

Lähilöytöjä: Niusalon kaksi kiviröykkiötä n. 140 m SE ja n. 260 m SSE (kohde 1)

Jatkotoimenpiteitä: -

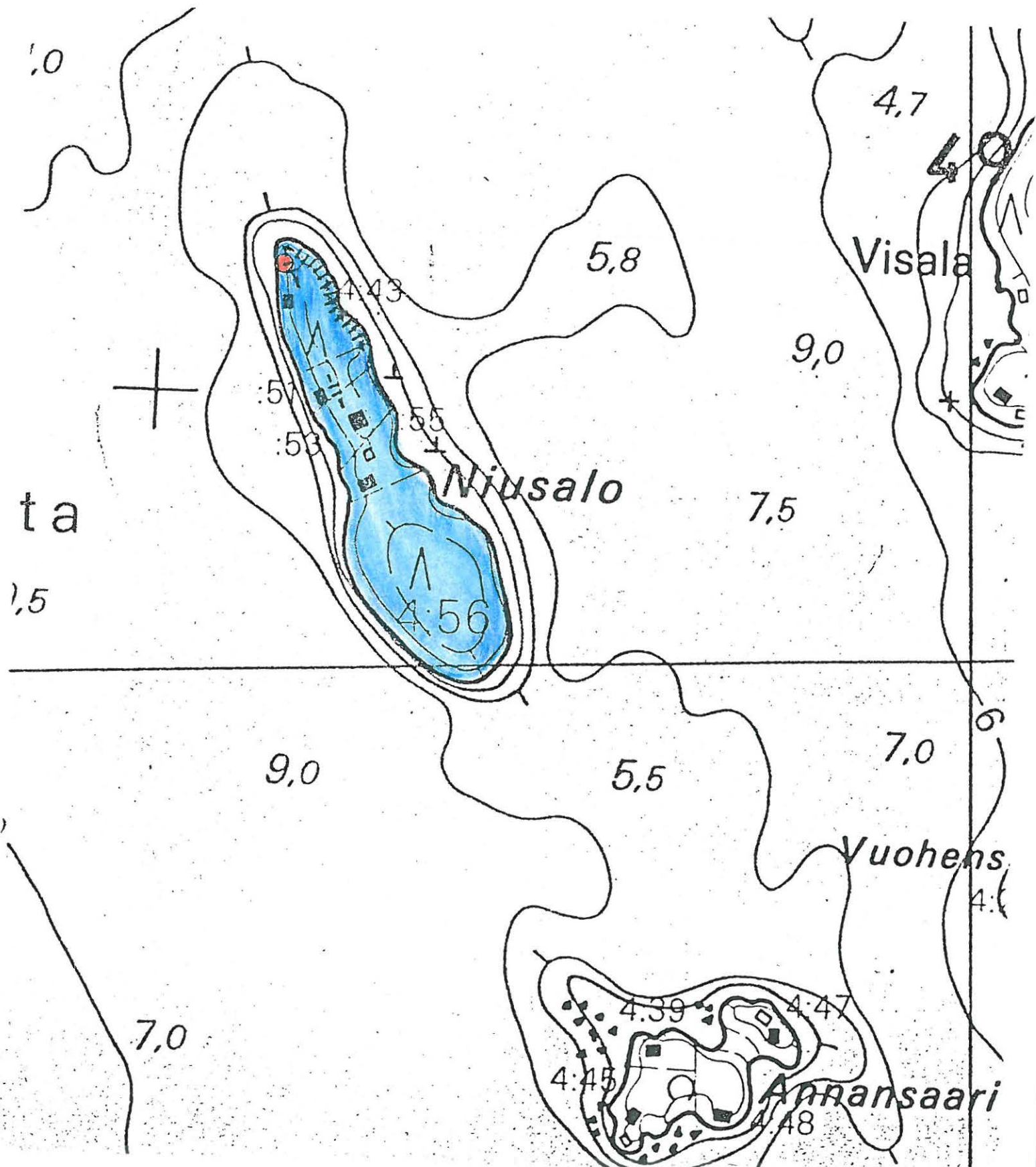
Muuta: -

Koekuopat: -

Pälkäneen arkeologinen osainventointi 2000
Pälkäne, Äimälä, Niusalo 2 [20]
 Peruskartan suurennos 1:5000

- = kiviaitaukset
- = tarkastettu alue

Ks. koko tarkastetun alueen laajuus luvusta 5

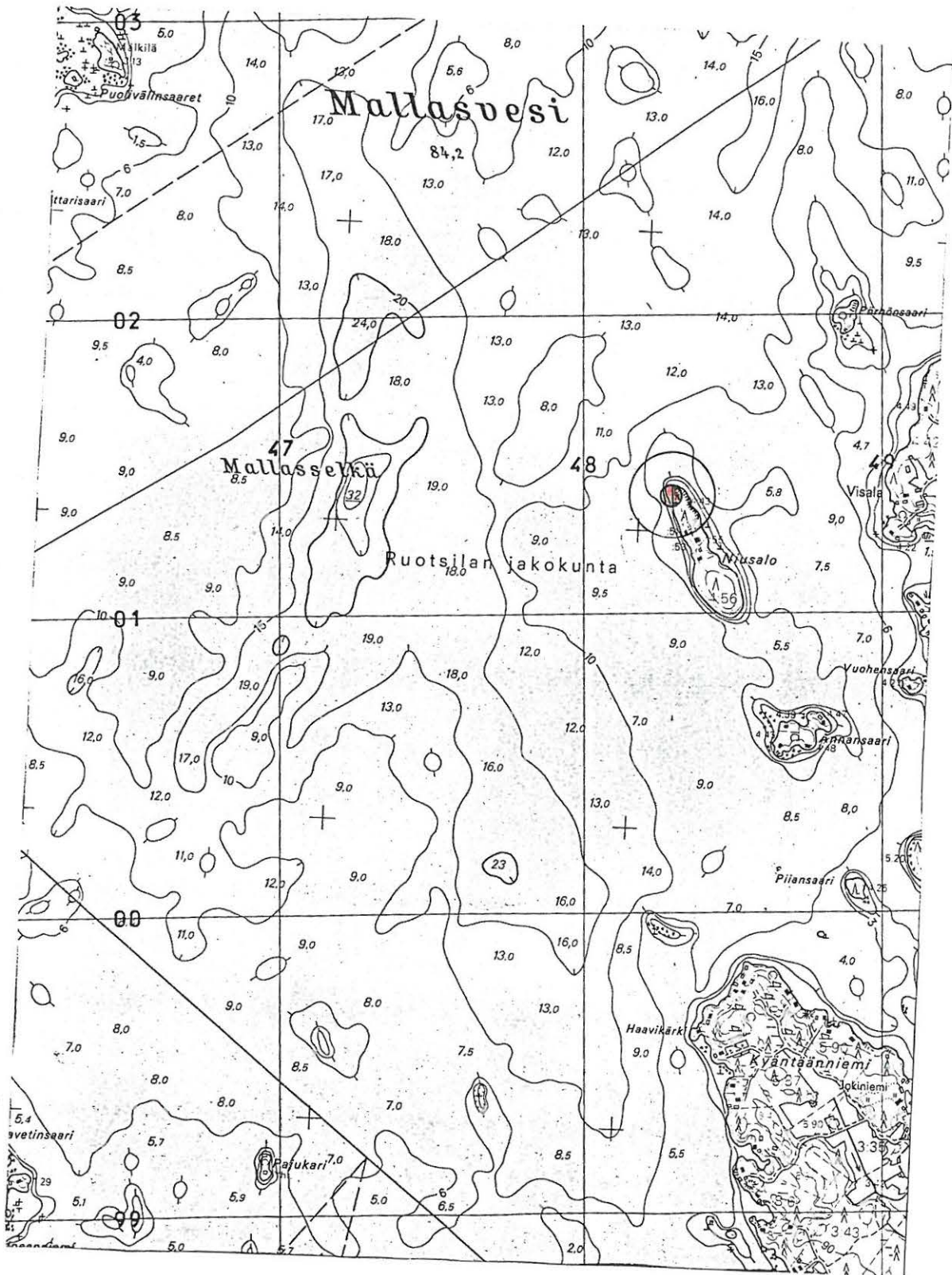
Pälkäneen arkeologinen osainventointi 2000

Pälkäne, Äimälä,
Niusalo 2 [20]

Ote peruskartasta 1:20 000, 2132 03 VALKEAKOSKI (Hki 1986)

Koordinaatit (kivitarhojen keskikohta): x = 6798 13, y = 2509 12, z = n. 85 m mpy

● = Kiviaitaukset

Kyttälänsaari [21], kivenlouhintapaikka**Kunta:** Pälkäne**Kylä:** Kuuliala**Paikannimi:** Kyttälänsaari**Kohteen laji:** kivenlouhintapaikka**Lukumäärä:** 1**Ajoitus:** historiallinen aika**Rauhoitusluokka:** -**Tarkastus:** Riikka Saarinen ja Jukka Palm 21.6.2000**Sijainti:** PK 214104 PÄLKÄNE, x = 6805 21, y = 2518 41, z = n. 85 m mpy, n. 4,3 km Pälkäneen kirkosta NEE**Hoito ja kunto:** -**Tila- ja omistajatiedot:** Alisalo 10:26, Simo Sulamaa, Neulapadontie 10 E 41, 00920 Helsinki**Kiinteistötunnus:** -**Aiemmat tiedot:** -**Aiemmat löydöt:** -**Inventointilöydöt:** -**Kartat:** peruskarttaote 1:20 000, peruskartan suurennos 1: 5000**Negatiivit:** 116785-88**Diat:** 43996-97**Tarkastuksen aihe:** Pälkäneen arkeologinen osainventointi

Kyttälänsaari. 116787: Historiallisen ajan kivenlouhinnan merkkejä. Kuv. Jukka Palm.

Kohteen kuvaus: Kalliojyrkänteen edustalla oleva kivilouhikko, jonka lohkkareissa on riviin hakattuja, n. 10 cm:n pituisia koloja. Paasiksi kiilaamalla hakattuja kiviä on sekä vedessä että alkuperäisellä paikallaan rannassa.

Tutkimushistoria: -

Toimenpiteet ja havainnot 2000: Kohde tarkastettiin vireillä olevan ranta-asemakaavan vuoksi. Kyttälänsaaren koillisrannan jyrkänteen ja rannan välisessä louhikossa havaittiin kiviä, joita on kiilaamalla paloitetu paasiksi. Osa kivistä on alkuperäisellä paikallaan louhikossa, mutta louhittuja paasia havaittiin myös rantavedessä. Kivilaji on punertavaa graniittia. Itse kalliossa ei näy louhinnan merkkejä. Saaren koillispuoli on kallioniemi, jonka etelän puoleisessa kupeessa on kesämökki (12:1). Mökin omistaja kertoi kyseisen kohteen olevan vanha ”kylän yhteinen kivenottopaikka”. Tieto on peräisin aikaisemmalta maanomistajalta.

Ympäristö: ks. myös *Toimenpiteet ja havainnot 2000*: Kyttälänsaari sijaitsee Pälkäneveden eteläosassa. Pohjoispuolella olevasta Ristisaaresta sen erottaa n. 140 m kapea Ristisalmi. Manner on etelän puolella, n. 320 m:n päässä. Kooltaan saari on n. 300 x 230 m. Tarkastettu alue käsittää saaren koillispään kallioniemen, jonka korkein kohta on 95 m mpy. Alue on havumetsää.

Laajuus: -

Ehdotus suoja-alueeksi: -

Suojelutoimenpiteet: -

Luokitusehdotus: 2, historiallisen ajan kivenlouhintapaikka.

Havaintomahdollisuudet: hyvät

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: vireillä oleva ranta-asemakaava

Lähilöytöjä: KM 6715 soikea tuluskivi Ristisaaren Saarelasta, sekä vuoden 2000 osainventoinnin yhteydessä löytynyt kiviröykkiö 1000 –1100 m NW (ks. kohteet 7 ja 2)

Jatkotoimenpiteitä: -

Muuta: -

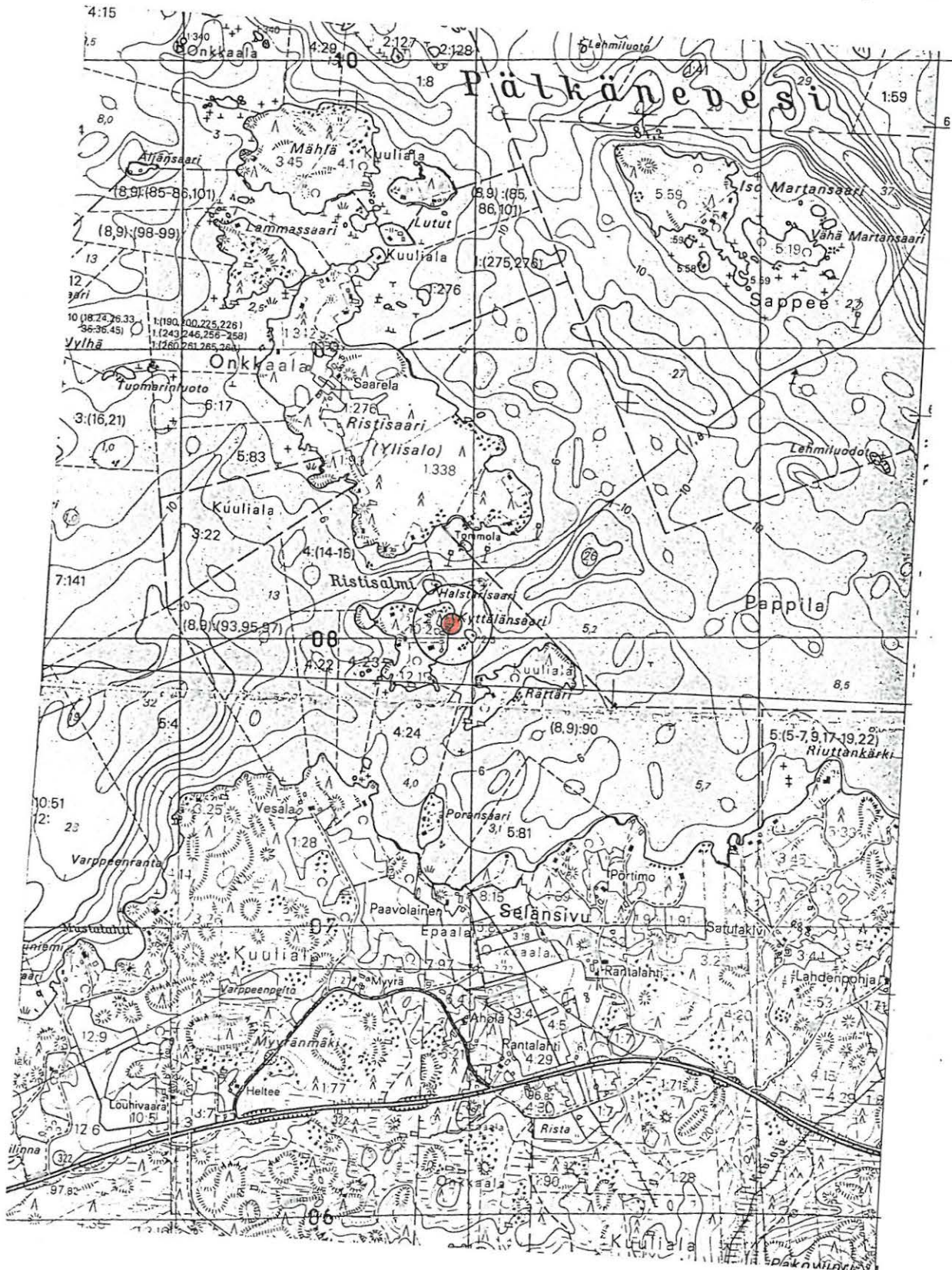
Koekuopat: -

Pälkäneen arkeologinen osainventointi 2000

Pälkäne,
Kuuliala, Kyttälänsaari [21]

Ote peruskartasta 1:20 000, 2141 04 PÄLKÄNE
Koordinaatit: x = 6805 20, y = 2518 41, z = n. 85 m mpy

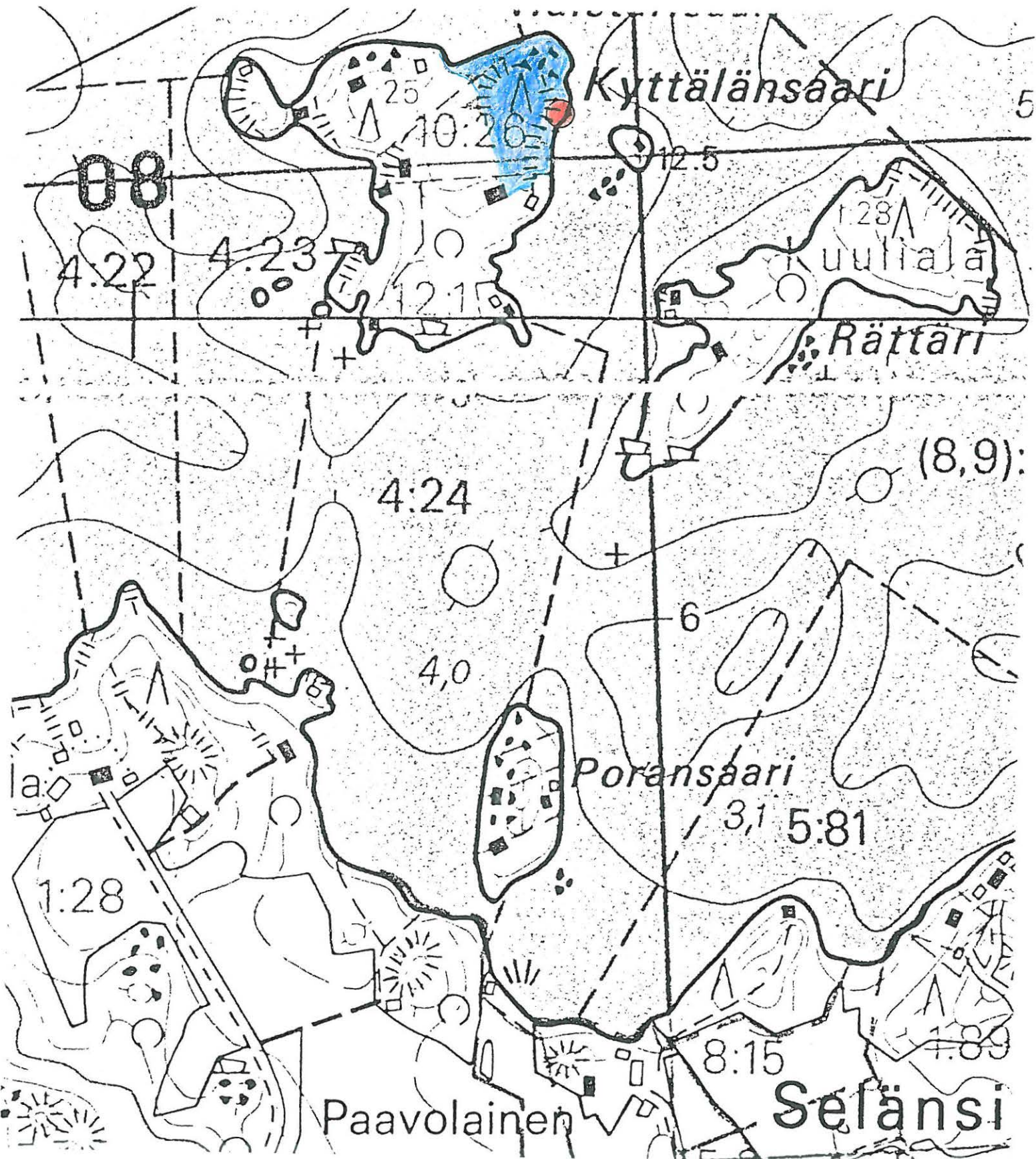
● = kivenlouhintapaikka

Pälkäneen arkeologinen osainventointi 2000
Pälkäne, Kuuliala, Kyttälänsaari [21]
Peruskartan suurenos 1:5000

- = kivenlouhintapaikka
- = tarkastettu alue

Ks. koko tarkastetun alueen laajuus luvusta 5

Seittyenniemi [22], kivenlouhintapaikka**Kunta:** Pälkäne**Kylä:** Seitsiö**Paikannimi:** Seittyenniemi**Kohteen laji:** kivenlouhintapaikka**Lukumäärä:** 1**Ajoitus:** historiallinen aika**Rauhoitusluokka:****Tarkastus:** Riikka Saarinen ja Jukka Palm 29.6.2000**Sijainti:** PK 2141 01 SAARIKYLÄT, x = 6804 30, y = 2508 18, z = n. 85 m mpy, seurakunnan leirikeskuksen rannassa, n. 6,2 km Pälkäneen kirkosta WNW**Hoito ja kunto:** -**Tila- ja omistajatiedot:** Arvonmaa 2:4, Pälkäneen seurakunta, PL 23, 36600 Pälkäne**Kiinteistötunnukset:** -**Aiemmat tiedot:** -**Aiemmat löydöt:** -**Tarkastuslöydöt:** -**Kartat:** peruskarttaote 1:20 000, peruskartan suurennos 1: 5000**Negatiivit:** 116806-07**Diat:** 44007-08**Tarkastuksen aihe:** Pälkäneen arkeologinen osainventointi

Seittyenniemi. 116807: Historiallisen ajan kivenlouhintapaikka. Kuv. Jukka Palm.

Kohteen kuvaus: Historiallisen ajan kivenottoaika Seittyenniemen leirikeskukseen saunarakennuksen edustalla olevalla rannalla. Maakivirykelmä, jonka kivistä neljässä on louhimiseen viittaavia rinnakkaisia uurteita. Suurin kivistä on yli 5 m halkaisijaltaan.

Tutkimushistoria: -

Toimenpiteet ja havainnot 2000: Kivenottoaika havaittiin Seittyenniemessä sijaitsevan seurakunnan leirikeskukseen rannassa, päärakennuksen ja saunan välisessä maastossa. Kahden pienen poukaman välisessä niemekkeessä, n. 5 m rannasta, on maakivirykelmä, jonka neljässä kivessä havaittiin louhimisen jälkiä. Kiviä on kiilaamalla louhittu todennäköisesti kotitarpeisiin. Jäljelle jääneissä pinnoissa on erotettavissa rinnakkaisia matalia uurteita. Suurin kivistä on halkaisijaltaan yli viisi metrinen. Sen pinnalla on merkkejä louhinnasta kolmessa eri kohdassa. Leirikeskukseen saunarakennuksen etelänurkasta kyseinen suurin maakivi sijaitsee 15 m suuntaan SW.

Ympäristö: ks. myös *Toimenpiteet ja havainnot 2000*. Kohde sijaitsee Roineen rannalla, luoteeseen Tossanselälle, pistävän Seittyenniemen kärjessä. Niemen erottaa mantereesta lounaispuolella Putkilahti ja koillispuolella Seittyenlahti. Leirikeskukseen alue sijaitsee niemenkärjen suojaisen muinaislahden tuntumassa. Sen koillispuolella kohoaa Tervahaudanmäki 97,5 m korkeudelle ja etelä- sekä lounaispuolella on kaksi mäenhuippua, joista toinen jopa 102,5 m mpy. Alue on metsikköistä, kivenottoaikaan lähiympäristössä mäntymetsää. Louhintapaikka on muinaislahden pohjoispuolisella pienellä niemekkeellä. Sen pohjoispuolella on pieni poukama, joka on leirikeskukseen venerantana.

Laajuus: n. 10 x 10 m (niemekkeen koko)

Ehdotus suoja-alueeksi: -

Suojelutoimenpiteet: -

Luokitusehdotus: 2, historiallisen ajan kivenlouhintapaikka

Havaintomahdollisuudet: hyvät

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: -

Lähilöytöjä: Myttälä, Susi, KM 11791 Jäkärän tyypin kirveen irtolöytöpaikka n. 3,7 km SEE; Seitsiö, Mattila, KM 5049:4 Kiukaisten tyypin tasatalta ja KM 5049:5 pieni tasatalta n. 1,4 km SEE (esineiden todennäköinen löytöpaikka); Seitsiö, Jaakkola, KM 20866 vasarakirveen kärkipuoliskon irtolöytöpaikka n. 2,4 km SE

Jatkotoimenpiteitä: -

Muuta: -

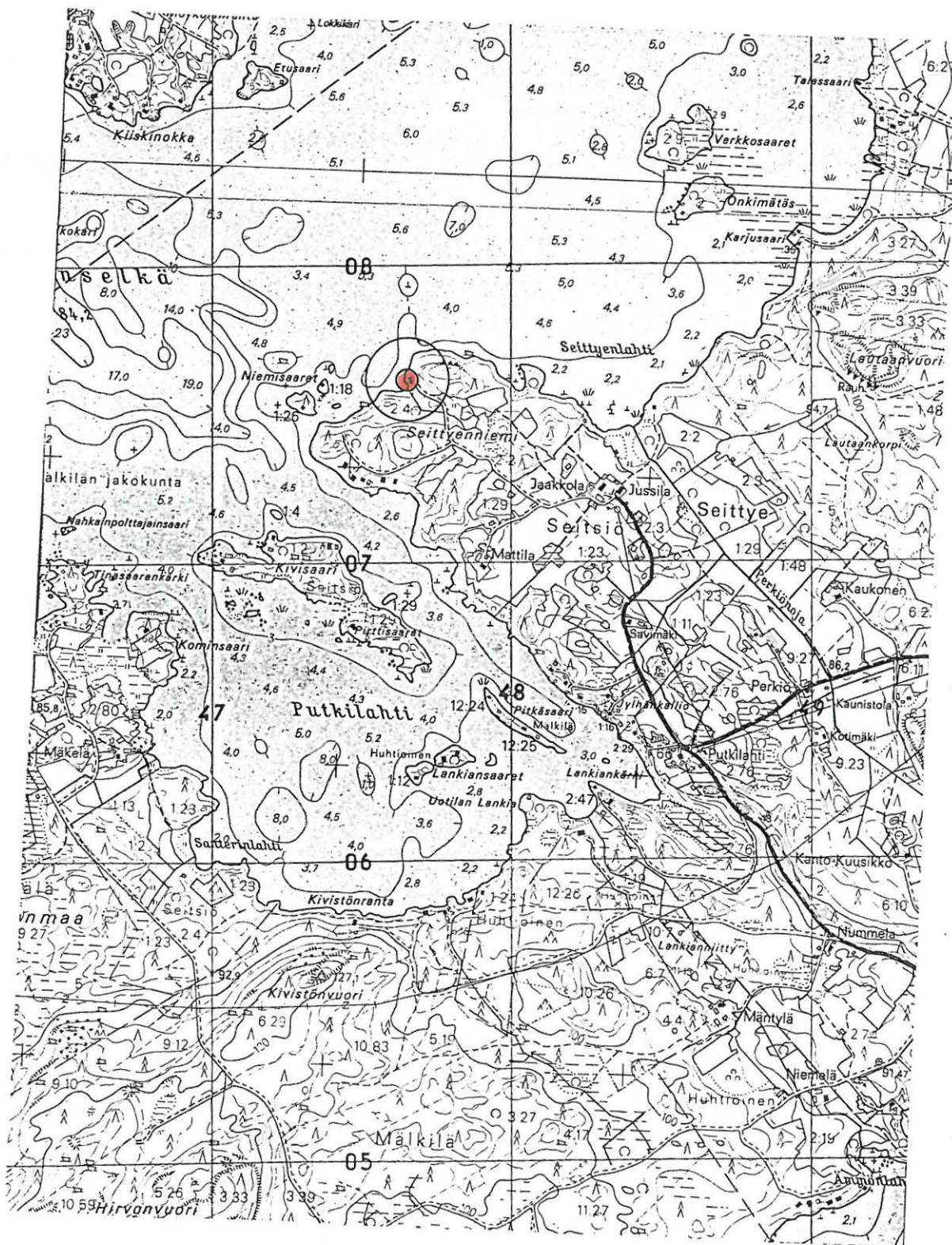
Koekuopat: -

Pälkäneen arkeologinen osainventointi 2000

Pälkäne,
Seitsiö, Seittyenniemi [22]

Ote peruskartasta 1:20 000, PK 2141 01 SAARIKYLÄT (Hki 1987)
Koordinaatit: x = 6804 30, y = 2508 18, z = n. 85 m mpy

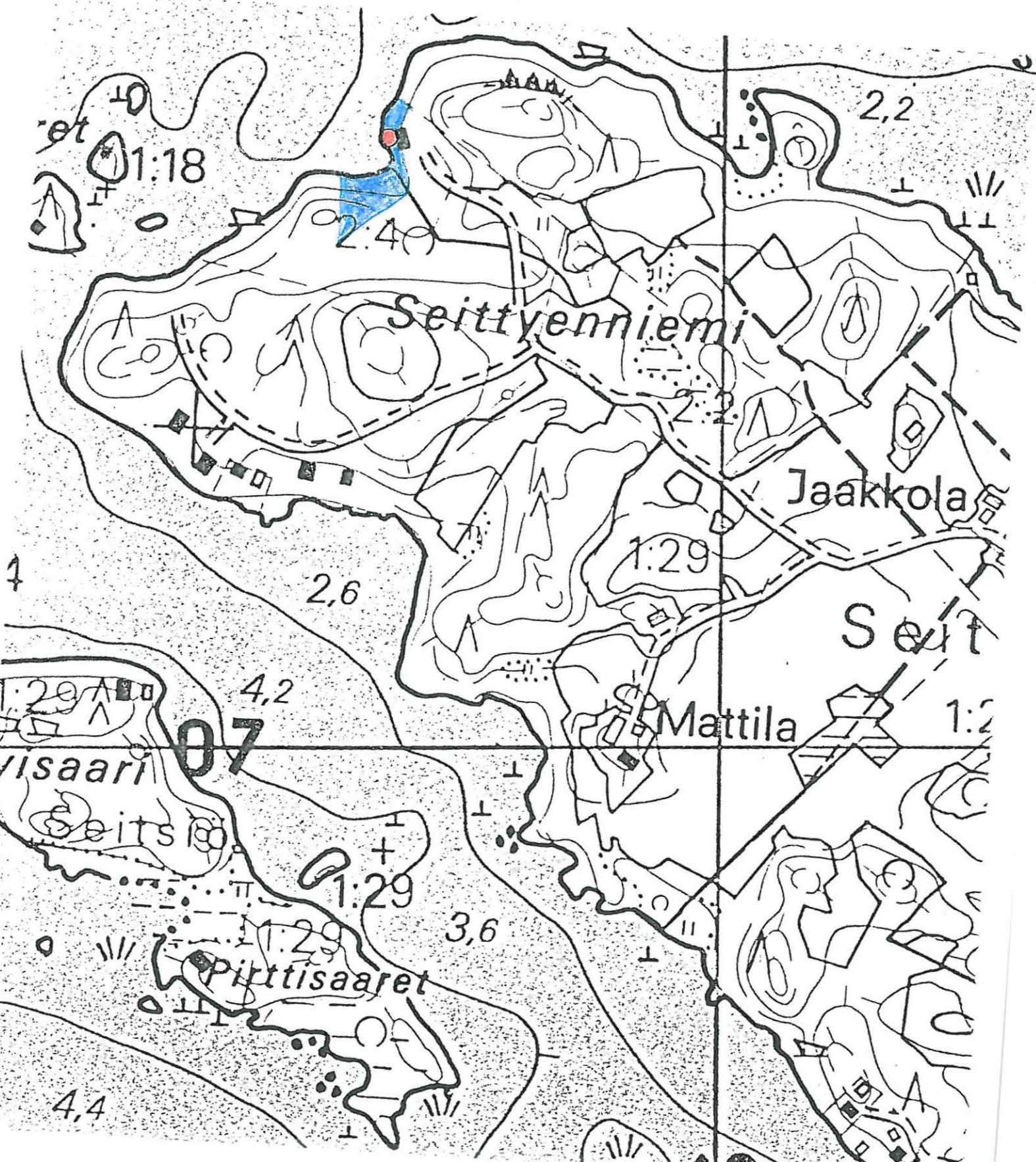
● = kivenlouhintapaikka

Pätkäneen arkeologinen osainventointi 2000
Pätkäne, Seitsiö, Seittyenniemi [22]
Peruskartan suurenos 1:5000

- = kivenlouhintapaikka
- = tarkastettu alue

Ks. koko tarkastetun alueen laajuus luvusta 5

Karhunsalo [23], Isonvihan aikaisia pakopaikkoja**Kunta:** Pälkäne**Kylä:** Myttälä**Paikannimi:** Karhunsalo**Kohteen laji:** pakopaikka, tarinapaikka**Lukumäärä:** 4**Ajoitus:** historiallinen aika (perimätieto: Isonvihan aikaisia)**Rauhoitusluokka:** -**Tarkastus:** Riikka Saarinen ja Jukka Palm 29.6.2000**Sijainti:** PK 2141 01 SAARIKYLÄT, x = 6800 04-11, y = 2506 31-38, z = 92,5-97,5 m mpy, n. 6,0 km Valkeakosken kirkosta NE

Karhunsalo. 116803: Pakopaikka 2. Piilopaikka siirtolohkareen oikeassa alareunassa. Kuv. Jukka Palm.

Hoito ja kunto: Neljästä havaitusta pakopaikasta kaksi sijaitsee kolmen tontin rajakohdan vieressä. Rajamerkistä n. 8 m päässä suuntaan 230 gon olevan siirtolohkareen onkaloa on täytetty ja alueella on suoritettu metsänraivaustöitä. Siirtolohkareista lähimpänä rantaa oleva järkäle(pakopaikka 2) näyttää sijaitsevan suhteellisen turvassa. Suuremmat kivet

ovat näyttäviä ja voisivat muodostaa erityisen historiallisen ajan maisema-arkeologisen kohteen, mikäli paikkaa hieman ehostettaisiin esille nykyisestä hakkuu-ryteiköstä ja kulku (polku) paikalle onnistuttaisiin järjestämään.

Tila- ja omistajatiedot: Kotalahti 9:41, Martti Holttinen, Ruisvainiontie 3, 37800 Toijala
Kiinteistötunnus: -

Aiemmat tiedot: Kuuliala, Wiljo-Kustaa. *Vanhaa Pälkänettä*. Riihimäki, 1949. S.302-303 (kuva oletetusta pakopaikasta, Myttäälän uunikivestä, s. 303): Onkkaalan kyläläisten mainitaan Isonvihan aikaisen taistelun aikana ja sen jälkeen vetäytyneen kauas Hirvonniemeen ja kapean salmen yli Karhunsaloon pakoon vainolaista, joka kuitenkin tunkeutui sinne perässä tekemään tuhojaan.

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt 2000: -

Kartat: peruskarttaote 1:20 000, peruskartan suurennos 1: 5000

Negatiivit: 116800-05

Diat: 44003-06

Tarkastuksen aihe: Pälkäneen arkeologinen osainventointi

Kohteen kuvaus: Neljä siirtolohkareiden muodostamaa pakopaikkaa, joissa perimätiedon mukaan Isonvihan aikaisia piilopaikkoja, Karhunsalon Hirvonselän puoleisella rinteellä, 30-90 m päässä rannasta. Siirtolohkareiden välisissä sekä maanpinnan ja kiven väliin jäävissä onkaloissa on havaittavissa kohtia, joissa onkaloiden pohjia on tasoitettu ja raivattu kivistä.

Tutkimushistoria: -

Toimenpiteet ja havainnot 2000: Kohde havaittiin Karhunsalon tarkastuksen yhteydessä saaren länsipuolella, Hirvonselän puoleiseen rantaan laskevalla rinteellä. Paikallisen perimätiedon ja historian perusteella mahdollisia Isonvihan aikaisia pakopaikkoja saattoi alueelta odottaa löytyvän. Suuret siirtolohkareet on kohteella merkitty peruskarttaan. Niistä kahden, kohteet 1-2, muodostamissa onkaloissa havaittiin molemmissa luonnon muodostamia pakopaikkoja, joiden pohjaa oli tasoitettu ja raivattu kivistä. Näistä n. 50 m päässä havaittiin vielä kaksi vierekkäistä pienempää siirtolohkarekohdetta, jotka kuulunevat samaan pakopaikka-systeemiin. Pakopaikat numeroitiin (1-4) ja kahden suuremman lohkarkeen onkaloiden syvyys ja suuaukon leveys mitattiin:

Pakopaikka 1. Sijainti: x = 6800 04, y = 2506 36, z = n. 97,5 m mpy. Louhikkoisella rinteellä, lähes mäen korkeimmalla kohdalla. Rannasta n. 80 m päässä. Kiven kahdella sivulla on luonnon muovaamia pakopaikkoja. Lännenpuoleisella sivulla onkalo on kohti alarinnettä ja rantaa. Se muodostuu raosta, joka jää suuren siirtolohkareen ja siihen nojaavan pienemmän lohkarkeen välisestä raosta. Onkalon syvyys on 180 cm, suuaukon leveys on 100 cm, seinämät kuitenkin kapenevat sisällepäin jyrkästi. Toinen syvä onkalo on siirtolohkareen itäpuolella, jälleen sen ja pienemmän siirtolohkareen välissä. Onkalon syvyys on n. 100 cm ja suuaukon halkaisija 40 cm. Myös etelänpuoleisella sivulla on aukko, joka ei kuitenkaan ole tarpeeksi syvä piiloksi.

Pakopaikka 2. Sijainti: x = 6800 09, y = 2506 32, z = n.90 m mpy. Edellisestä luoteeseen n. 60 m, n.25 m rannasta. Lohkare on kaltevalla maanpinnalla, jyrkkä ylärinne itäpuolella ja rantaan laskeva töyräs lännenpuoleisella sivulla. Ylärinteen puolella lohkarkeen pohjan ja maanpinnan väliin jää kaksi onkaloa, joiden pohjaa on raivattu ja ilmeisesti tasoitettu kahdella laattakivellä. Onkalot viettävät alaspäin. Ylärinteestä katsoen vasemman puoleisen onkalon suuaukon leveys on 40 cm ja oikean puoleisen 50 cm. Molempien syvyys on yli 100 cm. Alarinteen puolella oleva onkalo on muodostunut siirtolohkareen

pohjan, maanpinnan sekä suurempien kivien väliin. Onkalon suuaukon leveys on 70 cm ja syvyys 130 cm.

Pakopaikat 3-4. Sijainti: $x = 6800$ 11, $y = 2506$ 37, $z = 92,5-95$ m mpy. Edellisestä kohteesta koilliseen n. 60 m päässä, kolmen tontin rajamerkistä 8 m suuntaan 230 g, havaittiin kaksi pienempää siirtolohkarekohdetta (pakopaikka 3 muodostuu kahden pienemmän siirtolohkareen väliin). Lähin kesämökki on vain 30 m päässä. Alueella on suoritettu metsänraivaustoimenpiteitä ja ilmeisesti tonttien mittausta ja merkintää. Rajamerkkiä lähempänä olevan siirtolohkareen (4) onkaloa on täytetty. Onkaloita ei voitu tutkia lähemmin mutta ne todennäköisesti liittyvät samaan pakopaikkasysteemiin kuin kaksi edellistä, suurempaa siirtolohkareta.

Ympäristö: Karhunsalo on suuri, n. 800 x 960 m laajuinen saari Mallasvedessä, Hirvonselän ja Mallasselän välissä. Mantereen puolella olevasta Hirvosta sen erottaa n. 40 m kapea karikkoinen Hirvonsalmi. Karhunsalon eteläpuolella on karikkoista saaristoa. Saaren itäpuolella on suhteellisen loivaa ja tasaista maastoa. Rantojen läheisyydessä on kuusikkoa ja sisäosiin on hakattu avohakkuualue. Saaren eteläosa on louhikkoista metsää. Länsi- ja luoteisranta on heti kapean rantatasanteen jälkeen jyrkkää mäkeä, joka paikoin kohoaa yli sadan metrin korkeuteen. Mäki on louhikkoista. Aivan rannassa on kesämökkejä. Kohteen lähiympäristö on louhikkoinen mäki, jossa kasvaa mäntyjä, kuusia ja koivuja, sekä aivan mäen päällä nuoria lehtipuita ja pitkää heinikkoa. Puustoa on karsittu mäen päällä. Rantatasanteella kasvaa lähinnä suuria havupuita. Saaren sisäosassa havaittiin nokkosta, vadelmaa, metsämansikkaa sekä mahd. tulikukkaa (ks. kuva), mitkä todennäköisesti viittaavat alueen käyttöön historiallisella ajalla.

Laajuus: kohteet sijaitsevat n. 140 x 140 m suuruisella alueella.

Ehdotus suoja-alueeksi: siirtolohkareet ja ympäröivät alueet 2 m laajuudelta.

Suojelutoimenpiteet: -

Luokitusehdotus: 2, historiallisen ajan pakopaikkoja siirtolohkareiden muodostamissa onkaloissa.

Havaintomahdollisuudet: hyvät

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: Vireillä oleva ranta-asemakaava

Lähilöytöjä: Mälkilä, Puolivälinsaari, epineoliittinen asuinpaikka n. 1,0 km SW; Hirvo, Huhtiainen, kivikautinen asuinpaikka n. 1,0 km NNE; Mälkilä, Lahtinen, kivikautinen asuinpaikka n. 960 m NE.

Jatkotoimenpiteitä: -

Muuta: On mahdollista, että samaan pakopaikkasysteemiin kuuluvia kohteita on saarella enemmän. Saaren tarkkaan haravointiin kuluu arviolta 1-2 työpäivää.

Koekuopat: -

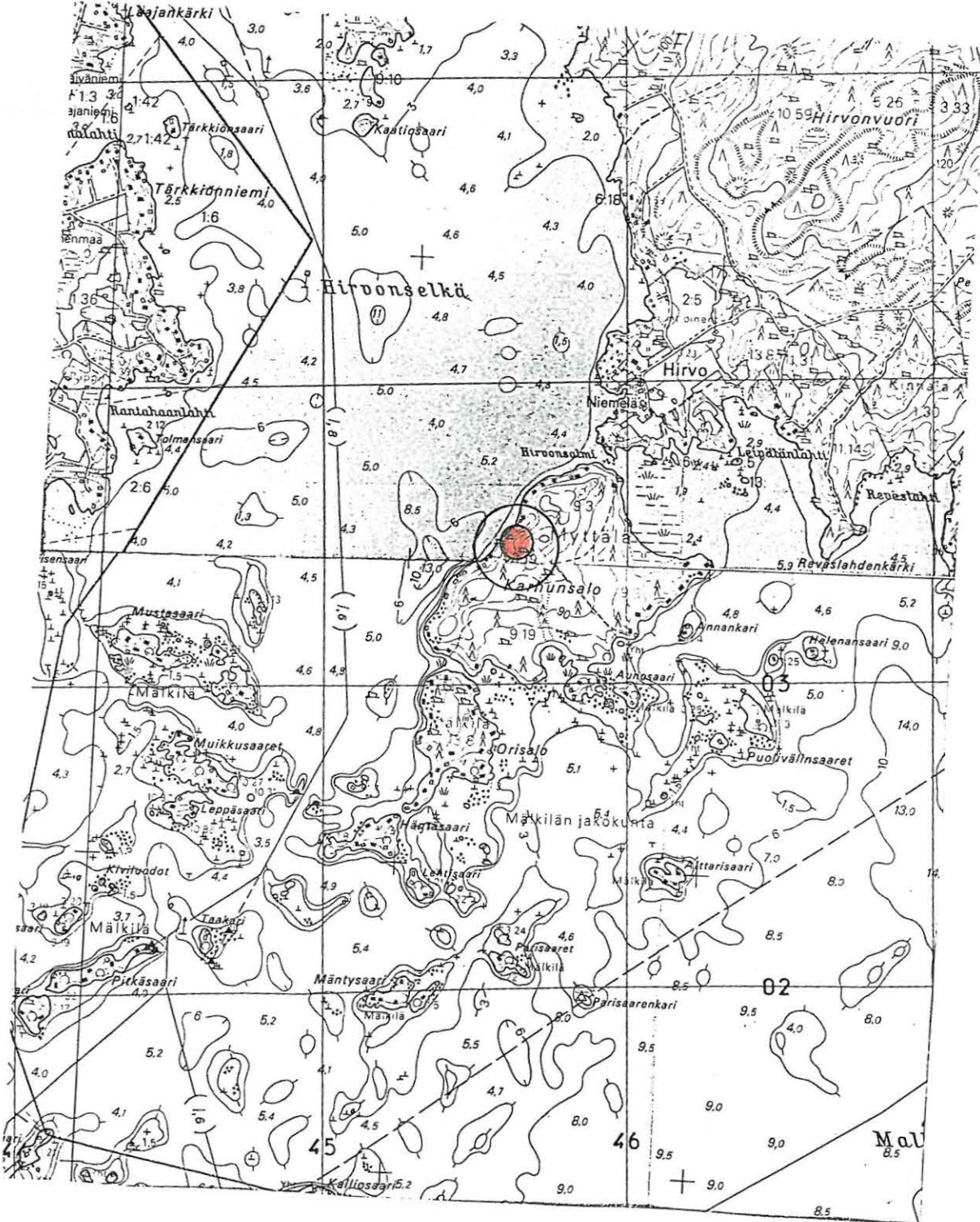
Pälkäneen arkeologinen osainventointi 2000

Pälkäne,
Myttälä, Karhunsalo [23]

Ote peruskartoista 1:20 000, 2141 01 SAARIKYLÄT(Hki 1987),
2132 03 VALKEAKOSKI(Hki 1986)

Koordinaatit: x = 6800 04-11, y = 2506 31-38, z = n. 92,5-97,5 m mpy (alue, jolla havaitut pakopaikat)

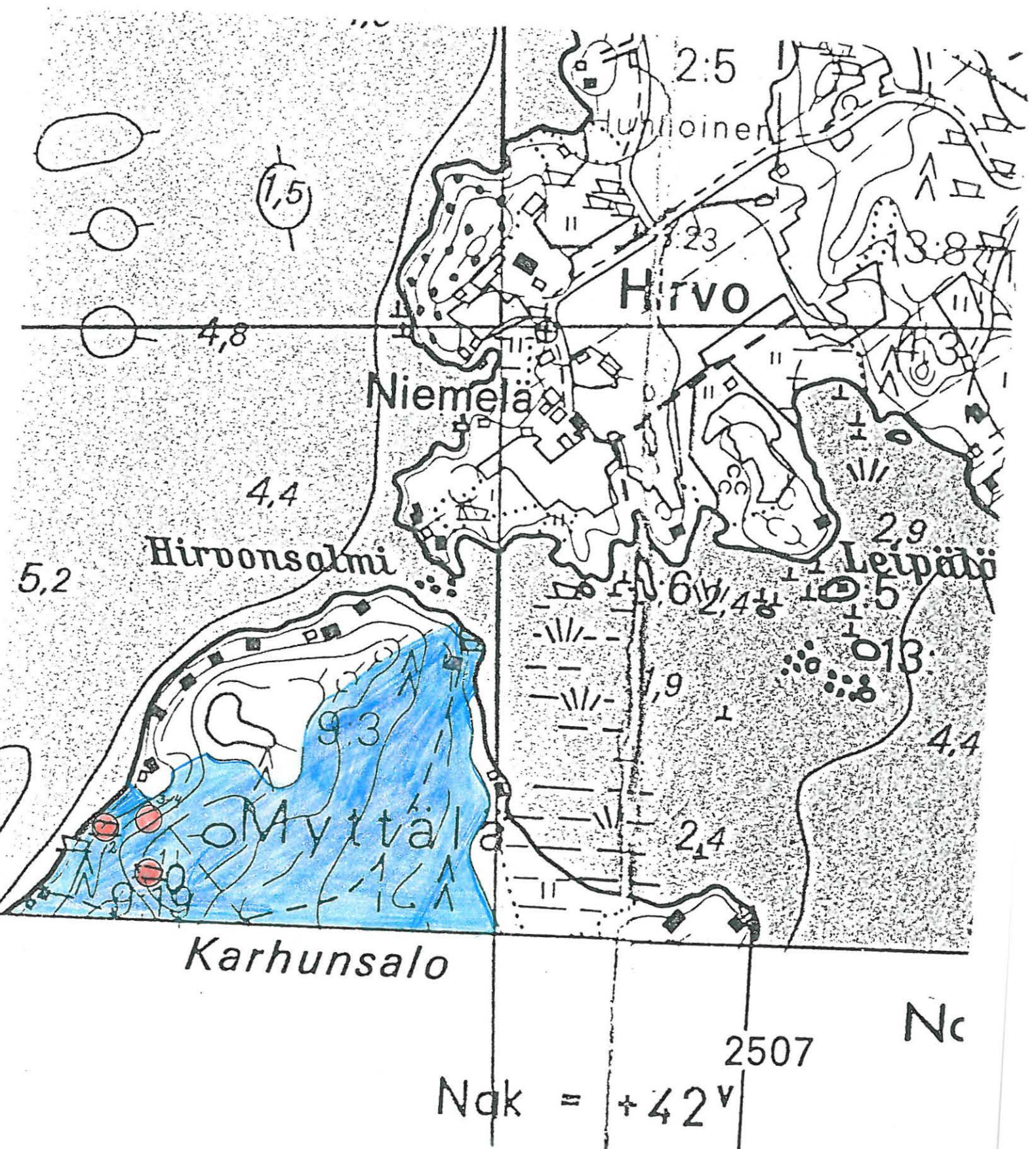
= Historiallisen ajan
pakopaikkoja

Pälkäneen arkeologinen osainventointi 2000
Pälkäne, Myttälä, Karhunsalo [23]
Peruskartan suurennos 1:5000

- = pakopaikat 1-4
- = tarkastettu alue

Ks. koko tarkastetun alueen laajuus luvusta 5

4.6. Tarkastamatta jääneet irtolöytökohteet

Irtolöytökohteet saarissa, joita vuoden 2000 veneinventoinnin yhteydessä ei pystytty tarkastamaan.

4.6.1. Isosaari

Kunta: Pälkäne

Kylä: Äimälä

Paikannimi: Isosaari

Kohteen laji: irtolöytöpaikka

Lukumäärä: 1

Ajoitus: kivikausi

Rauhoitusluokka: -

Tarkastus: -

Sijainti: PK 2132 06 LAITIKKALA, x = 6794 80, y = 2510 10, z = n. 85-90 m mpy
(Tyköljänjärven Isosaari)

Hoito ja kunto: -

Tila- ja omistajatiedot: 3:3 (1986)

Kiinteistötunnus: -

Aiemmat tiedot: Inv. 1995 [111]: Pälkäneen museo: Pohjalainen poikkikirves, 140 x 66 x 39 mm. Löytäneet pikkupojat heittäessään kiviä järveen. Esine löydetty Äimälän kylästä, Pyköljänjärven saaresta, sen itärannalta vesirajasta. Saaren keskitse kulkee Pälkäneen-Sääksmäen (nyk. Valkeakosken) raja. Esine löytyi v. 1950.

Aiemmat löydöt: ks. ed. Pohjalainen poikkiteräinen kirves (Pälkäneen museo)

Toimenpiteet ja havainnot 2000: Tyköljänjärveen ei enää pääse Mallasvedestä veneellä, sinne vievä oja on lähes umpeen kasvanut ja lisäksi sen varrelle on vuonna 1999 rakennettu kalapato. Kohde jätettiin ajan puutteen vuoksi tarkastamatta.

4.6.2. Hausalo

Kunta: Pälkäne

Kylä: Myttälä

Paikannimi: Hausalo

Kohteen laji: irtolöytöjä

Lukumäärä: 2

Ajoitus: kivikausi, esikeraaminen aika

Rauhoitusluokka: -

Tarkastus: -

Sijainti: PK 2141 01 SAARIKYLÄT, x = 6801 63 – 6803 03, y = 2504 72 – 2506 17, z = n.
85-92,5 m mpy (saaren ääripisteet)

Aiemmat tiedot: Inv. 1995: 1) A.O. Heikel 1879: KM 1996:43 kourutaltoa, pienimuruista dioriittia, 11,5 cm ptk, 38 mm lv terästä ja 21 mm pks. Löydetty Hausalon saarella Mallasveden vesijättörannalta.

2) KM 13416 pallonuija: 10,8 x 8 cm. Löydetty Hausalon saaren länsipäästä Huumosen tilalta. Luett. 1954.

Aiemmat löydöt: ks. ed. KM 1996:43 kourutaltoa ja KM 13416 pallonuija.

Toimenpiteet ja havainnot 2000: Löytöpaikkoja ei kyetty tarkasti selvittämään. Kourutaltan löytöpaikaksi arveltiin saaren eteläisimmän lahden, Kotalahden, ranta. Alueen todettiin olevan umpeen kasvavaa niittyä (ks. kohde 15). Pallonujan löytöpaikaksi mainittua Huumosen tilaa ei pystytty paikantamaan. Saaren itärannalta, Sulkusalmen yli vievän uuden tien leikkauksesta saatiin talteen kolme kvartsi-iskosta (ks. kohde 15).

4.6.3. Saksansaari

Kunta: Pälkäne

Kylä: Kuisema

Paikannimi: Saksansaari

Kohteen laji: irtolöytöpaikka

Lukumäärä: 1

Ajoitus: kivikausi

Rauhoitusluokka: -

Tarkastus: -

Sijainti: PK 2136 09 ILMOILA, Ilmoilan selkä

Aiemmat tiedot: Inv. 1995; A.O. Heikel 1879; KM 1996:49 särkynyt kiviesine, pienimuruista dioriittia, 70 x 35-40 x 26 mm. Löydetty Saksansaarella Ilmoilan selässä.

Aiemmat löydöt: ks. ed. KM 1996:49 särkynyt kiviesine.

Toimenpiteet ja havainnot 2000: Kohdetta ei pystytty paikantamaan tarkasti. Saksansaari tarkoittaa joko Saksankärki-nimistä niemeä tai hyvin pientä Saksankari-nimistä saarta Ilmoilanselässä (Inv. 1995, [67], s. 141).

5. INVENTOINNIN AIKANA TARKASTETUT ALUEET

Inventoinnissa pidettiin ensisijaisena alueita, joita rantayleiskaava koskee. Pälkäneen rannat ja saaret eivät kuulu rantayleiskaavaan yhtenäisenä alueena, joten inventoinnista rajattiin pois Sappeen yleiskaava, Kirkonseudun osayleiskaava ja Harhalan alue, johon laaditaan asemakaava lähitulevaisuudessa. Tärkeimpinä inventoinnissa pidettiin alueita, joissa ranta-asemakaava on vireillä. Saaret nähtiin tärkeinä sen vuoksi, että niihin pääsy mahdollistui projektin aikana käytössä olleen veneen avulla. Vanhat, vuoden 1995 perusinventoinnissa tarkastamatta jääneet irtolöytökohteet saarista paikannettiin ja löytöpaikoilla käytiin etsimässä lisätietoja.

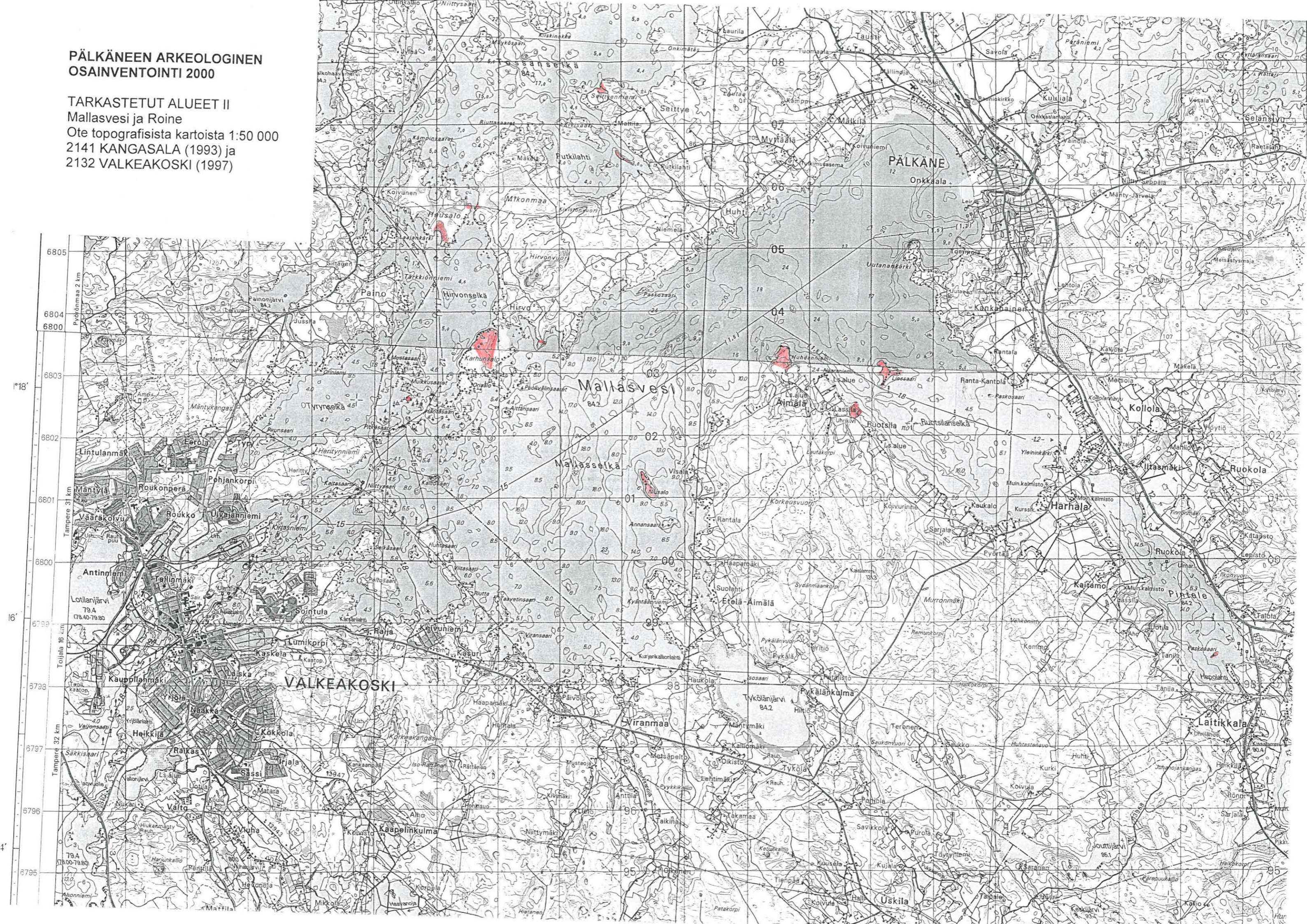
Saarikohteita tarkasteltiin yksittäisinä kokonaisuuksina. Karttojen tarkastelun perusteella päätettiin mitkä saaret oli syytä käydä maastossa tarkastamassa. Rantayleiskaavan ja irtolöytötilanteen ohella tarkastuskohteen tärkeyteen vaikuttivat maasto-olosuhteet. Kivikauden osalta pyrittiin havainnoimaan asuinpaikoiksi sopivia hiekkarantoja sekä kalliojyrkänteitä mahdollisten kalliomaalausten osalta. Selkeästi prospektoitavissa olevia kohteita ovat lisäksi metallikautiset hautaröykkiöt, joiden paikkoja etsittiin kallioiden päältä. Kentällä tarkastettavaa saarikohdetta tarkasteltiin ensin veneestä, kiertämällä saari ympäri ja havainnoimalla maastoa "ulkoapäin". Löydetyt hiekkarannat tarkistettiin pintapoimimalla rannasta ja rantavedestä. Kesäajankohdasta johtuen pintapoiminta muualla kuin rannoilla oli kasvillisuuden vuoksi vaikeaa. Metsäalueita käytiin läpi kävellen.

Inventointikohteet sijaitsevat Pälkäneen suurimpien vesistöjen, Pälkäneveden, Mallasveden ja Roineen alueella. Varhaisimmalla kivikaudella vesistöjen pinnat ovat olleet pari metriä nykyistä tasoa alempana. Tämän vuoksi mesoliittisia asuinpaikkoja voi tulevaisuudessa löytyä myös veden alta. Maanpinnan kohoaminen ja kallistuminen ovat aiheuttaneet suuria muutoksia vedenpinnan tasoissa, joita on arkeologisessa maastoinventoinnissa usein vaikea selittää paikallisesti. Pälkäneen vesistöjen rannoilta löytyi kivikautista asuinpaikka-aineistoa. Ne ovat peräisin joko ajanjaksoilta, jolloin vesi on ollut nykyisen vedenpinnan tasolla tai alempana, jolloin vesi on huuhtonut fragmentteja alkuperäiseltä paikaltaan ylemmäksi nykyiselle rannalle. Pälkäneveden laskureitin muuttuminen on aiheuttanut sen, että veden korkeus on ollut ennen vuotta 1604 jopa viisi metriä nykyistä korkeampi. Ylin, n. 89 m mpy, vedenpinta näkyy rannoilla korkeina rantatörminä tai selvinä kivikkovöinä.

Inventoinnin yhteydessä ei historiallisen ajan muinaisjäännöksiä etsitty systemaattisesti. Kävi kuitenkin ilmi, että paikkakunnalla on paljon säilyneitä, vanhasta kyläasukuksesta ja niiden historiasta kertovia kohteita. Kallioisilla rannoilla havaittiin röykkiöiden / kalliomaalausten etsinnän yhteydessä kivenlouhintapaikkoja ja paikallisten asukkaiden tiedot johtivat useiden muiden kohteiden tarkastamiseen.

PÄLKÄNEEN ARKEOLOGINEN OSAINVENTOINTI 2000

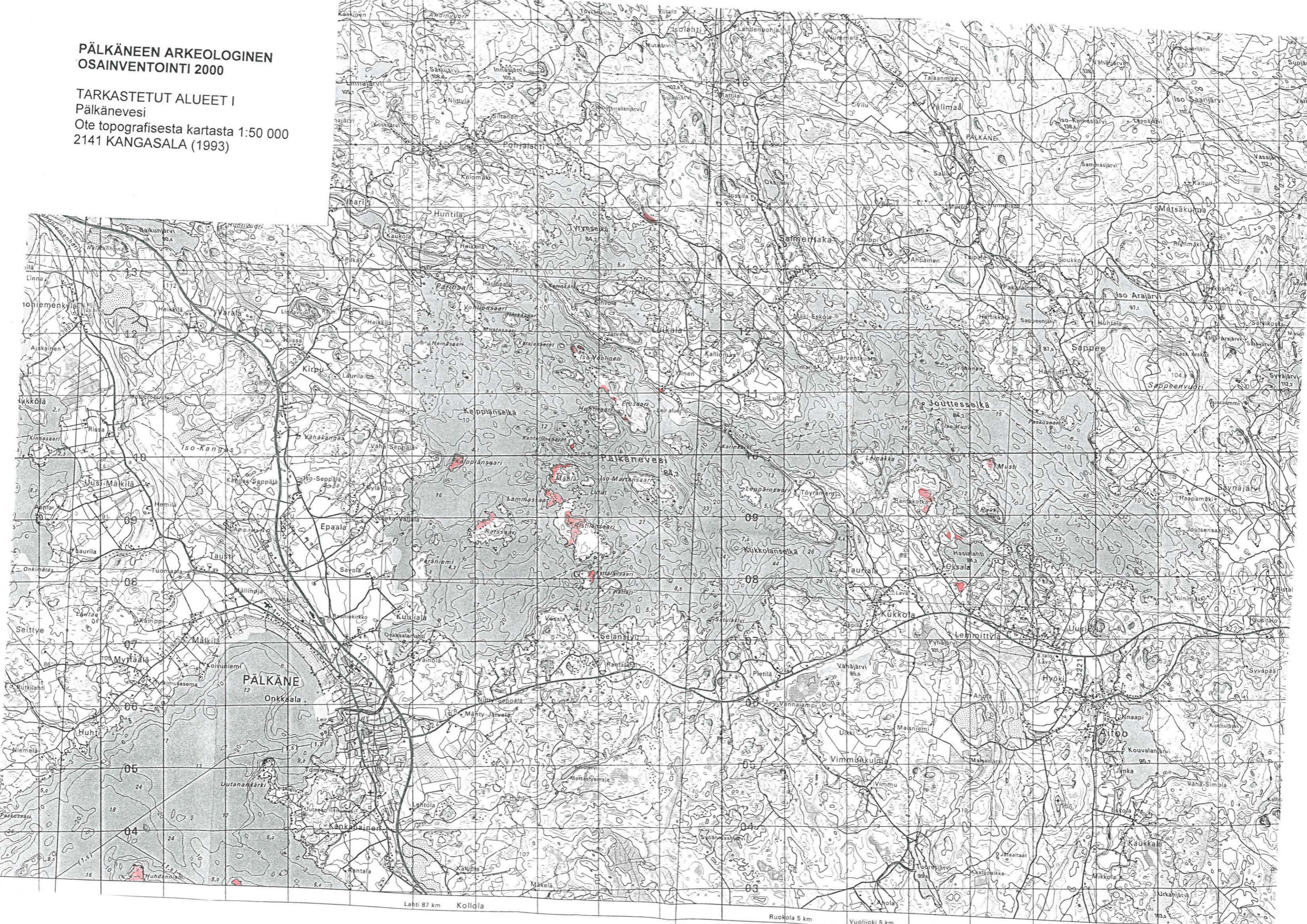
TARKASTETUT ALUEET II
Mallasvesi ja Roine
Ote topografisista kartoista 1:50 000
2141 KANGASALA (1993) ja
2132 VALKEAKOSKI (1997)

PÄLKÄNEEN ARKEOLOGINEN OSAINVENTOINTI 2000

TARKASTETUT ALUEET I Pälkänevesi

Ote topografisesta kartasta 1:50 000
2141 KANGASALA (1993)

Pälkäne, arkeologinen osainventointi 2000

Liite 1

LUETTELO MV-NEGATIIVEISTA

Kuvat on luetteloitu museoviraston arkeologian osaston kokoelmiin.

Kuvaajat: Riikka Saarinen = RS ja Jukka Palm = JP

[1] = inventointikohteen numero

Neg. Nro	Aihe	Kuvaus- suunta	Pvm 2000	Kuvaaja
116781	Onkkaala, Ristisaari [2], kiviröykkiö. Kuva yläviistosta kalliolta. Taka-alalla kaksi aittarakennusta.	E	19.6.	JP
116782	Onkkaala, Ristisaari [2], kiviröykkiö. Edessä oikealla itäreunan kiveystä. Taka-alalla aittarakennus.	SE	19.6.	JP
116783	Kirvu, Suvisaari [8], kvartsi-iskoksen löytöpaikka soutuveneestä oikealla olevalla hiekkarannalla. Kivikautisen tasataltan HM 2612 oletettu löytöpaikka.	SW	19.6.	RS
116784	Luikalan kylä Pälkänevedeltä päin. Vasemmalla Etusaaren kaakkoiskärki.	NE	19.6.	RS
116785	Kuuliala, Kyttälänsaari [21], louhinnan merkkejä kivessä. Lähikuva mitan kanssa (vrt. 116786 ja 116787).	W	21.6.	JP
116786	Kuuliala, Kyttälänsaari [21], louhinnan merkkejä kivessä. Lähikuva edellisestä (vrt. 116785 ja 116787).	W	21.6.	JP
116787	Kuuliala, Kyttälänsaari [21], yleiskuva ed. (vrt. 116785 ja 116786). Louhinnan merkkejä kivessä.	W	21.6.	JP
116788	Kuuliala, Kyttälänsaari [21], kivenlouhintapaikka saaren itärannalla (vrt. 116785-87).	W	21.6.	RS
116789	Oksala, Musti [9], kaksiteräisen kirveen KM 11788 oletettu löytöpaikka. Irtolöydöt rannan vesirajasta. Yleiskuva.	SE	21.6.	RS
116790	Luikala, Etusaari [4], kivikautinen pyyntipaikka saaren lounaispuolella. Keskellä Päivärinnan vanhempi mökki. Yleiskuva.	N	22.6.	RS
116791	Luikala, Iso-Vohlinen [5], kivikautinen pyyntipaikka saaren luoteiskärjen päässä, keskellä, kallioiden välissä. Vasemmalla Pikku-Vohlisen rantaa. Yleiskuva.	SE	26.6.	RS
116792	Äimälä, Niusalo [1], röykkiö 1. Etualalla SE-pääty.	NW	27.6.	JP
116793	Äimälä, Niusalo [1], röykkiö 1 yläviistosta. Keskellä silmäkivi.	S	27.6.	JP
116794	Äimälä, Niusalo [20], eteläisin kivaitaus (tarha 3). Oikealla kokonaan kivistä koostuva länsisivu. Vasemmalla lipputanko.	S	27.6.	JP
116795	Äimälä, Niusalo [20], keskimäinen kivaitaus (tarha 2). Taka-alalla oikealla kallioportaasta muodostuva eteläpääty. Vasemmalla alhaalla tarhojen 1 ja 2 väliseinä.	SE	27.6.	JP
116796	Äimälä, Niusalo [20], pohjoisin aitaus (tarha 1) yläviistosta rantaa kohden. Oikealla NW-nurkan kaksi suurempaa kiveä. Vasemmalla tarhat 1 ja 2 erottava väliseinä.	W	27.6.	JP

116797	Äimälä, Niusalo [1], röykkiö 2, etualalla oikealla luoteispääty.	S	27.6.	JP
116798	Äimälä, Liessaari [3], kivikautinen asuinpaikka. Taka-alalla oikealla ranta, josta irtolöydöt poimittiin. Oikealla tasanteella mahdollisia asuinpainanteita. Yleiskuva.	NE	27.6.	JP
116799	Äimälä, Liessaari [3], saaren lounaan puoleinen niemi. Mahdollisia asuinpainanteita. Irtolöydöt oikealle jäävältä rannalta.	NE	27.6.	JP
116800	Myttälä, Karhunsalo [23], pakopaikka 1. Piilopaikkaonkalot etualalla oikealla sekä kahden kiven väliin jäävässä kolossa. Siirtolohkareen rantaa kohden oleva puoli.	E	29.6.	JP
116801	Myttälä, Karhunsalo [23], pakopaikka 2.	SW	29.6.	JP
116802	Myttälä, Karhunsalo [23], pakopaikka 2 ylärinteestä kohti rantaa. Pakopaikkaonkalo etualalla.	NW	29.6.	JP
116803	Myttälä, Karhunsalo [23], pakopaikka 2. Siirtolohkareen rantaa kohden oleva puoli alarinteestä. Pakopaikka keskellä olevassa onkalossa.	E	29.6.	JP
116804	Myttälä, Karhunsalo [23], pakopaikka 3. Keskellä kahden pienemmän siirtolohkareen välissä.	SE	29.6.	JP
116805	Myttälä, Karhunsalo [23]. Tummatulikukka?		29.6.	JP
116806	Seitsiö, Seittyenniemi [22], kivenlouhintapaikka. Oikealla seurakunnan leirikeskuksen saunarakennus. Taka-alalla Tossanselkä. Yleiskuva.	N	29.6.	JP
116807	Seitsiö, Seittyenniemi [22], kivenlouhintapaikka. Taka-alalla oikealla seurakunnan leirikeskuksen saunarakennus. Etualalla kiviä, joissa louhinnan merkkejä.	N	29.6.	JP

Pälkäne, arkeologinen osainventointi 2000

LUETTELO DIAKUVISTA

Kuvat on luetteloitu museoviraston arkeologian osaston kokoelmiin.

Kuvaajat: Riikka Saarinen = RS ja Jukka Palm = JP

[1] = inventointikohteen numero

Dia. nro	Aihe	Kuvaus -suunta	Pvm 2000	Kuvaaja
43995	Luikalan kylä Pälkänevedeltä päin.	NE	19.6.	RS
43996	Kuuliala, Kyttälänsaari [21], louhinnan merkkejä kivessä. Lähikuva.	W	21.6.	JP
43997	Kuuliala, Kyttälänsaari [21], kivenlouhintapaikka.	W	21.6.	JP
43998	Oksala, Musti [9]. Irtolöytöpaikka ja kaksiteräisen kirveen KM 11788 oletettu löytöpaikka. Yleiskuva.	SE	21.6.	RS
43999	Luikala, Etusaari [4], kivikautinen pyyntipaikka keskellä. Yleiskuva.	N	22.6.	RS
44000	Luikala, Iso-Vohlinen [5]. Kivikautinen pyyntipaikka saaren luoteispäässä, kallioiden välissä.	SE	26.6.	RS
44001	Äimälä, Niusalo [20], eteläisin kiviaitus, tarha 3. Eteläisimmän seinän muodostaa kallio. Taka-alalla vasemmalla lipputanko.	S	27.6.	JP
44002	Äimälä, Liessaari [3], kivikautinen asuinpaikka saarenlounaisniemellä. Edessä tasanteella mahd. asuinpainanteita. Irtolöytöpaikka oikealle jäävällä rannalla.	SE	27.6.	JP
44003	Myttälä, Karhunsalo [23], pakopaikka 1.	E	29.6.	JP
44004	Myttälä, Karhunsalo [23], pakopaikka 2.	NW	29.6.	JP
44005	Myttälä, Karhunsalo [23], pakopaikka 3. Kahden pienemmän siirtolohkareen välissä.	SE	29.6.	JP
44006	Myttälä, Karhunsalo [23]. Tummatulikukka?		29.6.	JP
44007	Seitsiö, Seittyenniemi [22], kivenlouhintapaikka. Yleiskuva, taustalla seurakunnan leirikeskuksen sauna.	N	29.6.	JP
44008	Seitsiö, Seittyenniemi [22], kivenlouhintapaikka. Yleiskuva, Taka-alalla oikealla seurakunnan leirikeskuksen sauna.	N	29.6.	JP

Luettelo kartoista

Liite 3

Sivu	Kohde	Kartta	Mk
9	Kohteet kartalla	Seutukaavakartta	1:100 000
13	Niusalo 1 [1]	Peruskartta	1:20 000
14	Niusalo 1 [1]	Peruskartan suurennos	1:5000
17	Ristisaari 2 [2]	Peruskartta	1:20 000
18	Ristisaari [2]	Peruskartan suurennos	1:5000
22	Liessaari [3]	Peruskartta	1:20 000
23	Liessaari [3]	Peruskartan suurennos	1:5000
27	Etusaari [4]	Peruskartta	1:20 000
28	Etusaari [4]	Peruskartan suurennos	1:5000
32	Iso-Vohlinen [5]	Peruskartta	1:20 000
33	Iso-Vohlinen [5]	Peruskartan suurennos	1:5000
36	Rantakotka [6]	Peruskartta	1:20 000
37	Rantakotka [6]	Peruskartan suurennos	1:5000
40	Ristisaari 1 [7]	Peruskartta	1:20 000
41	Ristisaari 1 [7]	Peruskartan suurennos	1:5000
44	Suvisaari [8]	Peruskartta	1:20 000
45	Suvisaari [8]	Peruskartan suurennos	1:5000
48	Musti [9]	Peruskartta	1:20 000
49	Musti [9]	Peruskartan suurennos	1:5000
52	Leppäsaari [10]	Peruskartta	1:20 000
53	Leppäsaari [10]	Peruskartan suurennos	1:5000
56	Paskosaari [11]	Peruskartta	1:20 000
57	Paskosaari [11]	Peruskartan suurennos	1:5000
60	Veräväinen [12]	Peruskartta	1:20 000
61	Veräväinen [12]	Peruskartan suurennos	1:5000
64	Mählä [13]	Peruskartta	1:20 000
65	Mählä [13]	Peruskartan suurennos	1:5000
68	Kelppiänsaari [14]	Peruskartta	1:20 000
69	Kelppiänsaari [14]	Peruskartan suurennos	1:5000
72	Hausalo [15]	Peruskartta	1:20 000
73	Hausalo [15]	Peruskartan suurennos	1:5000
76	Huhdanniemi [16]	Peruskartta	1:20 000
77	Huhdanniemi [16]	Perus CD	1:5000
80	Kylänniemi 1 [17]	Peruskartta	1:20 000
81	Kylänniemi 1 [17]	Peruskartan suurennos	1:5000
84	Lintumäki [18]	Peruskartta	1:20 000
85	Lintumäki [18]	Peruskartan suurennos	1:5000
88	Kylänniemi 2 [19]	Peruskartta	1:20 000
89	Kylänniemi 2 [19]	Peruskartan suurennos	1:5000
92	Niusalo 2 [20]	Peruskartta	1:20 000
93	Niusalo 2 [20]	Peruskartan suurennos	1:5000
96	Kyttälänsaari [21]	Peruskartta	1:20 000

Sivu	Kohde	Kartta	Mk
97	Kyttälänsaari [21]	Peruskartan suurennos	1:5000
100	Seittyenniemi [22]	Peruskartta	1:20 000
101	Seittyenniemi [22]	Peruskartan suurennos	1:5000
105	Karhunsalo [23]	Peruskartta	1:20 000
106	Karhunsalo [23]	Peruskartan suurennos	1:5000
110	Tarkastetut alueet I	Topografinen kartta	1:50 000
111	Tarkastetut alueet II	Topografinen kartta	1:50 000